

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Mavrovë dhe Rostushë, Maj – Qershor 2019

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Hyrje

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR - LRCP) është një operacion investimi katër vjeçar i mbështetur nga Bashkimi Evropian me fonde nga Programi IPA 2 i Konkurrencës dhe Inovacionit në Maqedoni. PKLR - LRCP menaxhohet si një Fond Hibrid dhe përmban 4 komponentë të implementuar nga Banka Botërore dhe Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Projekti do të sigurojë fonde për investime dhe ndërtimin e kapaciteteve për të mundësuar rritjen sektoriale, investime në destinacione të prosperuara dhe destinacione specifike në nivel rajonal dhe lokal. Projekti financon destinacionet e zgjedhura turistike në vend, përmes një kombinimi të ndihmës teknike për të përmirësuar menaxhimin e tij, investimet në infrastrukturë, lidhjet dhe inovacionin.

Ky Plan i Menaxhimit Mjedisor dhe Social është përgatitur për aktivitetet e planifikuara në kuadër të nënprojektit "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës" përgatitur nga Komuna e Mavrovës dhe e Rostushës në partneritet me Parkun Kombëtar Mavrovë. ESMP përbëhet nga një përshkrim i nënprojektit, detajet teknike, zonën dhe vendndodhjen, mbi bazën e të cilit bëhet një vlerësim i rreziqeve për mjedisin. Zbatimi i masave zbutëse dhe monitoruese mbi rreziqet e mundshme të identifikuar dhe çështjet në ESMP janë të detyrueshme.

I. Përshkrimi i nënprojektit: "Zhvillimi i turizmit në luginën e Mavrovës"

Qëllimi kryesor i adresuar gjatë zbatimit të këtij nënprojekti është heqja e pengesave ekzistuese brenda infrastrukturës dhe shërbimeve të kufizuara ose joadekuate të Parkut Kombëtar „Mavrovë” si një destinacion turistik.

Kryerja e aktiviteteve në tërësi paraqet investime në përmirësimin e kushteve të vizitorëve në Parkun Kombëtar "Mavrovë" gjatë gjithë vitit.

Qëllimi kryesor i nënprojektit të propozuar është zhvillimi dhe promovimi i turizmit në Parkun Kombëtar "Mavrovë" si një destinacion gjatë gjithë vitit me një ofertë të larmishme për turistët vendas dhe të huaj.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Implementimi i nënprojektit do të krijojë bazën për rritjen dhe zhvillimin e ekonomisë lokale duke përdorur potenciale natyrore dhe materiale pa zvogëluar aktivitetet zhvillimore në Parkun Kombëtar "Mavrovë" dhe Komunën Mavrovë dhe Rostushë.

Pasurimi i përmbajtjeve të reja në këtë destinacion ku mund të gjenden edhe atraksione dhe monumente me rëndësi të veçantë historike dhe kulturore për shtetin do të rrisë më tej vlerën dhe atraktivitetin e tij për vizitorët, si dhe konkurrencën e destinacionit në kontekstet rajonale dhe kombëtare.

Për realizimin e këtij nënprojekti janë propozuar një serë aktivitete:

1. Aranzhimi i tri pikave / platformave të vëzhgimit në Parkun Kombëtar „Mavrovë”;

Vendndodhja: CP.nr. 89 - Rah, CM Tanushë;

Vendndodhja 2: CP.nr. 39 - Drezda, CM Sellcë;

Vendndodhja 3: CP.nr. 116/1 - „Zad Rid“, CM Trebishte.

2. Aranzhimi i tri vendeve për piknik.

Vendndodhja 1: CP.nr. 759 – Nën „Prisojnicë”, CM Prisojnicë;

Vendndodhja 2: CP.nr. 80 – Lugina e epërme - Gorna Ledina, CM Velebrdë;

Vendndodhja 3: CP.nr. 162 – Kodra e ulët (Dolni rid), CM Leunovë.

3. Rindërtimi i një shtegu ekzistues të këmbësorëve dhe urave për Ujëvarën e Dufit në f. Rostushë,

4. Shënimi dhe rregullimi i shtigjeve ekzistuese të këmbësorëve (gjithsej 24) në territorin e PN "Mavrovë".

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

I.1 Objektivi kryesor

Objektivi kryesor i projektit është zhvillimi i ofertës turistike në luginën e Mavrovës, me qëllim tërheqjen e grupeve individuale të vizitorëve vendas dhe të huaj. Në përputhje me këtë, të ofrojë kushte më të mira se sa ekzistueset, me ajër të pastër dhe bukuritë natyrore karakteristike për PN „Mavrovë”.

I. 2. Objektivat specifike të projektit:

- Të rritet oferta turistike duke përmirësuar përmbajtjen ekzistuese dhe prezantimin e përmbajtjes së re dhe unike.
- Të ruhet shkalla ekzistuese e vizitave turistike dhe për të tërhequr turistë të rinj vendas dhe të huaj.
- Të rritet siguria e turistëve rekreativë dhe aventureske.
- Të vendosen vende për piknik.
- Të përmirësohet shëndeti i njerëzve duke promovuar aktivitete në natyrë.
- Të rritet zhvillimi ekonomik lokal përmes ndikimit jo të drejtpërdrejt në hotelieri-ketering, hotele dhe biznese të vogla.
- Të sigurohet hapje e vendeve të reja të punës që do të sigurojë mirëmbajtjen dhe funksionimin e plotë të Parkut Kombëtar "Mavrovë”.

I. 3 Vendndodhja e projektit

Gjeografikisht, Parku Kombëtar "Mavrovë" mbulon një sipërfaqe prej 73.088 ha.

Zona e parkut përfshin pjesët jugore të Malit Sharr, pjesët perëndimore dhe qendrore të malit Bistra dhe malet e plota Korabin dhe Deshatin, të cilat janë brenda kufijve të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Parku ka një pozicion të favorshëm gjeografik, përmes të cilit kalon rruga regjionale Gostivar - Dibër - Strugë - Ohër, e lidhur me Shkupin dhe pjesët e tjera të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe rajonit më të gjerë.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Parku Kombëtar "Mavrovë" mbulon pjesën e Komunës Mavrovë-Rostushë. Kjo komunë është themeluar me Ligjin për Organizimin Territorial të Vetëqeverisjes Lokale në Republikën e Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" Nr. 55/04), nga dy ish-komunat: Hanet e Mavrovës dhe Komuna e Rostushës.

Fusha e aktiviteteve të nënprojektit është e lidhur me rrugën kryesore - M4, Gostivar-Kërçovë-Strugë - Qafë Thanë (vendkalimi kufitar me Republikën e Shqipërisë), përmes rrugës rajonale R1202 Hanet e Mavrovës – Dibër - kufi me Republikën e Shqipërisë, si dhe rruga rajonale rreth Liqenit të Mavrovës R2235.

Rrugët rajonale, si rrugë dytësore, janë të pranishme në rajon dhe luajnë një rol të rëndësishëm. Me rrjetin e rrugëve lokale, të gjitha vendbanimet në komunat e Mavrovës dhe Rostushës janë të lidhura me qendrat urbane, dhe gjithashtu me njëra-tjetrën, dhe në këtë mënyrë lidhja rrugore e çdo banori të kësaj zone sigurohet në të gjitha drejtimet në Republikë dhe jashtë vendit.

Zonimi aktual i Parkut Kombëtar „Mavrovë” (Plani i Menaxhimit të PN „Mavrovë” nga VITI 1988) përfshin zonat e mëposhtme:

1. Zonë rreptësisht e mbrojtur (4.417 ha):

- Zona e Fushës së Lukovës – „Akhina Reka” apo Lumi i Haxhiut (Mali i Sharit Jugor); një sipërfaqe prej 300 ha; vlera të konsiderueshme hidrografike, gjeomorfologjike dhe ekspresive bimore.
- Zona e Korabit; një sipërfaqe prej 1,953 ha; zona e burimit të lumit Ribnik, livadhe të pasura bimore mbi brezin pyjor; gryka mbi „Zhuzhnje” me shkëmbinj gëlqeror me bimësi të larmishme dhe të pasur arktapalike, fitocenoza të shumta dhe midis tyre endemike; zonat midis Golemit dhe Portës së Vogël të Korabit - një kompleks i vlerave floristike gjeologjike, lehtësuese, hidrografike dhe peizazhiste, pjesët burimore Lumenjtë Shtirovica, Përroi i thellë dhe Lumit Ribnik.
- Zona e Strezimitit; një sipërfaqe prej 183 ha; gryka e lumit Radika e Epërme me seksione vertikale, kreshta të dhëmbëzuara dhe maja pikante; shfaqja e pishës së zezë.
- Zona e lumit të Bogdevës sipërfaqe prej 28 ha; një pamje e rrallë dhe joshëse.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

- Mali i Seneckit dhe Kanjoni i Bariut; një sipërfaqe prej 1,953 ha; rrallësi gjeomorfologjike e kanjoneve Barich dhe Senecki; larmi floristike (arrë, guaca, pisha e zezë, peizazhi „Ostrovo” (Ishulli) – rezerva biologjike).

2. Zona e përmirësimit:

- E ndarë në gjashtë njësi hapësinore që mbulojnë pyjet dhe kullotat.

Në këtë zonë janë të vendosura sektorët e kërkimit shkencor (gjithsej 11), kryesisht për kërkime shkencore në fushën e pylltarisë.

3. Zona rekreative turistike:

3.1 Zona rekreative turistike e Liqenit të Mavrovës

- Zona Hanet e Mavrovës, Bunecit, Mavrova me shtigjet e skijimit, Leunovo, Nikiforovo me shtigjet e skijimit të Sandaktës dhe Kiçinicës.

3.2. Zonat turistike dhe rekreative Radika

- Zona e lumit Radika e Epërme me anët e Reçit dhe Lumit të Haxhiut (Akhina Reka).
- Zona e lumit Radika e poshtme e lumit dhe zona e lumit të Mavrovës me vendet e Trnica, manastirin Shën Jovan Bigorski dhe fshatrat Jançe dhe Galiçnik.
- Zona e malit të Sharrit jugor me lokalitetet Guri i Zi dhe Bogdevë.
- Zona e Korabit me vendet e Tanushë, Ribnicë, Zuzhne dhe fushat e skijimit nën Korabin e madh dhe Shilovetin deri në Fushë të Lukovës.
- Zonat e Deshatit me vendet Zhirovnica dhe Bitushe.

3.3. Zona rekreative turistike Bistra

- Zona e Lazaropoles.
- Zona e Selcës, Rosoki, Tresonce.

3.4. Vende dhe zona turistike për vizita më të shkurtra turistike dhe ekskursione shkollore

- Porta e vogël dhe e madhe e Korabit.
- Kabashi me Rosi Rimnic.
- Kanioni Guri Vran në Përroin e thellë.
- Kanioni Barich.
- Gryka e Radikës së Mesme dhe të Ulët.
- Gurë hijet (Hijet e shkëmbinjve).

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

- Mali Styrian.
- Gryka e Radikës së epërme.

II. Përshkrimi i aktiviteteve

Aktiviteti 1:

Aranzhimi i tri pikave / platformave të vëzhgimit në Parkun Kombëtar "Mavrovë"

Objektivi kryesor i këtij aktiviteti është ngritja e pikave të vëzhgimit, në territorin e PK "Mavrovë", për shkak të pasurimit të ofertës turistike duke prezantuar programe për të parë kafshë të egra. Ky aktivitet përfshin pikat e vëzhgimit, të cilat do të përcaktojnë kufijtë e zonës së gjurmëve për përmbajtje të reja të planifikuara, disponimin hapësinor të tyre, mënyrën e organizimit të brendshëm dhe trajtimin e infrastrukturës së lokacioneve me qasje, pajisje urbane dhe infrastrukturën e nevojshme komunale.

Pikat e vëzhgimit do të vendosen në sipërfaqe të përshtatshme (lokacione pa bimësi të lartë, duke mundur të kështu pamjen e hapur të peizazhit të Parkut Kombëtar "Mavrovë"), me qëllim përputhjeje me aktivitetet e planifikuara sipas zonimit të PK "Mavrovë", pa u ngacmuar gjendja aktuale e hapësirës dhe sigurisë. Të gjitha pikat e vëzhgimit janë të vendosura jashtë vendbanimeve, në vendet që kanë predispozita për gjetjen e këtij lloji të objekteve. Të tri vendet janë të vendosura në Zonën e Menaxhimit të Qëndrueshëm (sipas draftit të ri të Planit të Menaxhimit) dhe sipas Planit të Menaxhimit të PK Mavrovë nga viti 1988, ato janë të lokalizuara në zonat turistike dhe rekreative në Parkun Kombëtar.

Në kuadër të parcelave kadastrale për vendndodhjen e tre pikave të vëzhgimit janë planifikuar objekte të unifikuara të mbuluara me mbingarkesa dhe shkallë, në mënyrë që të ketë një këndvështrim më të madh për vëzhgimin e kafshëve dhe natyrës në park.

Pajisjet e unifikuara urbane gjithashtu janë planifikuar, siç janë koshat e mbeturinave dhe tabelat e informacionit.

Përshkrimi i detajuar i lokacioneve të planifikuara brenda Aktivitetit 1 të nënprojektit:

Vendndodhja Nr. 1: në veriperëndim të fshatit Tanushë në CP.nr.89 vend i quajtur Rah.

Qasja bëhet përmes një shtegu ekzistues tokë-pyll që është trasuar.

Pikat e gjeoreferuara nën X dhe Y janë:

PIKAT E KOORDINATAVE NGA RRJETI I REFERENCËS GJEODEZIKE
ZONA / CM TANUSHE

Simboli (lloji) REFERENCA \ GJEODEZIKE	Pika me numër	X	Y

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

1	1	7464 851.37	4620 131.38
---	---	-------------	-------------

Shiko foto 1 faqe: 134

VENDNDODHJA Nr. 2: CP.nr. 39 vend i quajtur Drezdë, CM SELCË
 Vendndodhja në zonën e fshatit Selcë, në nr. 39 në zonën e Drezdës.
 Ky lokacion ndodhet në veri-perëndim të fshatit Sellcë. Qasja bëhet përmes një shtegu
 ekzistues tokë-pyll që është trasuar.
 Pika gjeo-referuese nën X dhe Y është:

KOORDINATAT E PIKAVE NGA RRJETI I REFERENCËS GJEODEZIKE
 ZONA / CM SELCË

Simboli (Iloji) REFERENCA \ GJEODEZIKE	Pika me numër	X	Y
3	3	7477 452.78	4604 703.40

Shiko foto 2 faqe: 135

VENDNDODHJA Nr. 3: kodi nr. 116/1 vendi i quajtur Zad Rid-Prapa Kodrës,CM
 Trebishtë
 Vendndodhja në fshatin Trebishtë, nr. 116/1 në zonën Prapa Kodrës - Zad Rid.
 Ky lokacion ndodhet në veri-perëndim të fshatit Trebishtë.
 Qasja bëhet përmes një shtegu ekzistues tokë-pyll që është trasuar.
 Pika gjeo-referuese nën X dhe Y është:

KOORDINATAT E PIKAVE NGA RRJETI I REFERENCËS GJEODEZIKE
 ZONË / CM TREBISHTË

Simboli (Iloji) REFERENCA \ GJEODEZIKE	Pika me numër	X	Y
4	4	7467 493.04	4609 939.61

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

--	--	--	--

Shiko foto 3 faqe: 136

Për pikën e vëzhgimit ekziston një hapësirë e planifikuar me dimensione 5.00 x 5.00m, lartësia e platformës 4.0m dhe qasja në platformë me shkallë.

Platforma është e mbyllur me një gardh prej druri dhe do të rrethohet me shufra prej druri 20/20 në një distancë prej 2.5m, (gjithsej 8 shtylla). Mbulimi i platformës është i një ndërtimi prej druri të mbuluar. Të gjitha shikimet në të tri vendet janë identike.

Për secilën pikë të vëzhgimit në ngastrën kadastrale ku do të vendosen platformat, është planifikuar instalimi i 3 koshave të plehrave dhe 3 tabelave informuese (një kosh plehrash dhe një tabelë informacioni për vendndodhjen).

Trafiku

Të gjitha vendndodhjet e planifikuara janë afër rrugëve ekzistuese pyjore të arritshme, të cilat përfshijnë shtigjet ekzistuese, qasjet e këmbësorëve dhe rrugët (siç është dhënë në tekst më lart nën përshkrimin e vendndodhjes së secilit prej pikave të vëzhgimit). Prandaj, nuk do të ndërtohen rrugë të reja, dhe hapësirat e parkimit do të ndërtohen dhe nuk do të ketë rehabilitime ose përmirësime të rëndësishme të rrugëve që do të jenë nën nënprojektin.

Sipërfaqet e gjelbra dhe sipërfaqet e hapura

Zonat e gjelbra brenda ngastrës janë të përfaqësuara në një lidhje solide në krahasim me sipërfaqet e tjera, megjithatë zona e gjelbër ka funksionin kryesor në ndarjen e hapësirës sipas qëllimit të saj.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

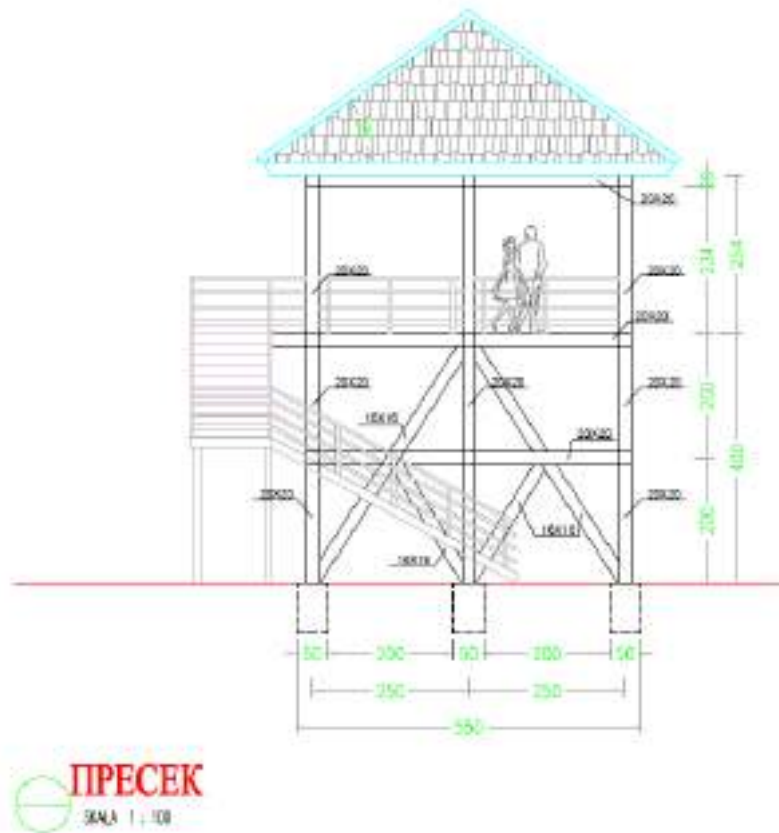

Foto 1: Dizajni i platformës së vëzhgimit, pamja anësore.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

AKTIVITETI 2:

Aranzhimi i tri zonave për piknik

Objektivi kryesor i këtij aktiviteti është promovimi i infrastrukturës turistike në fushën e lokacioneve për piknik me rregullimin e mirë të tri zonave për piknik me infrastrukturën e nevojshme, e cila përbëhet nga katër promenada, shtigje të brendshme të hyrjeve me vendet ekzistuese të parkimit, hapësirat e piknikëve në natyrë (16 stola, 8 tavolina) koshat e mbeturinave, kontejnerët dhe tualetet e lëvizshëm. Zona e piknikëve do të ketë një seksion për hyrje dhe dalje, me një seksion të shtruar për kabina të lëvizshme dhe kontejnerë të mbyllur për ndarjen e mbeturinave.

VENDNDODHJA 1: CP.nr. 759 vendi i quajtur Nën Prisojnicë, CM PRISOJNICË;

- Vendndodhja në afërsi të fshatit Prisojnicë, afër lumit Radika.

Kjo zonë e piknikut ndodhet në veri-perëndim të fshatit Prisojnicë, ngjitur me rrugën Rajonale R 1202 (hanet e Mavrovës - Dibër - kufi me Republikën e Shqipërisë) në njërën anë dhe rrjedhën ujore të lumit Radika nga ana tjetër, nga ana e CP. 759 CM Prisojnicë. Qasja është përmes një rruge ekzistuese.

Brenda zonës së piknikut Prisojnicë, janë planifikuar aktivitetet vijuese:

- azhurnim i vogël i rrugës ekzistuese të pllakave të rrugës ekzistuese me pllaka me gjerësi 2,5 m, gjatësi 282.62m, dhe shteg i shtruar me gurë me gjerësi 2.5 m dhe gjatësi 128,34m (shtigjet ekzistuese brenda zonës së piknikut),

- 8 vende individuale për t`u ulur (16 stola dhe 8 tavolina),

- 4 veranda (një verandë do të jetë 3.0x4.5m, ose rreth 13.5m² në madhësi) me tavolinë me stol.

- koshat e mbeturinave, tualetet e lëvizshëm dhe kontejnerët e mbeturinave.

Sipas dokumentacionit të planifikimit urban, vendi i piknikëve është me një sipërfaqe totale prej afro 1,54 ha.

Shiko fotot 4,5,6,7 faqe: 142

VENDNDODHJA 2: CP.nr. 80 vendi i quajtur Lugina e epërme (Gorna Ledina), CM VELEBRDO;

- Një zonë pikniku në afërsi të fshatit Velebrdë (që ndodhet në afërsi të fshatit Velebrdë).

Kjo vendndodhje është në jug të fshatit Velebrdë, në CP 80, në vendin e quajtur Lugina e epërme (Gorna Ledina). Deri në këtë zonë pikniku mund të arrihet përmes një rruge pyjore të pjerrët, të arritshme vetëm me këmbë ose me një automjet terreni. Kjo zonë pikniku është afër fshatrave Rostushë dhe Bitushë. Me rregullimin e vendit për piknik, hapësira do të

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

rregullohet plotësisht dhe do të marrë karakterin e një hapësire të organizuar për këtë qëllim specifik - hapësirë për piknik.

Në kuadër të zonës së piknikut Velebrdë janë planifikuar aktivitetet e mëposhtme:

- shteg i shtruar me gurë (bekaton) me gjerësi 2.5 m, gjatësi 405.21m (shtigjet brenda zonës së piknikut),

- 8 vende individuale për t`u ulur (16 stola dhe 8 tavolina),

- 4 veranda (një veranda do të jetë 3.0x4.5m, ose rreth 13.5m² në madhësi) me tavolinë me stola

- koshat e mbeturinave, tualetet e lëvizshëm dhe kontejnerët e mbeturinave.

Zona është me një sipërfaqe prej rreth 1.20ha (12033m²). Qasja në vendndodhje është përmes një shtegu pyjor.

Shiko foto 8,9,10,11 faqe: 143

VENDNDODHJA 3: CP.nr. 162 vendi i quajtur Kodra e ulët (Dolni Rid), CM LEUNOVË

- Vendndodhja ngjitur me fshatin Leunovë.

Ky lokacion është afër fshatit Leunovë, në CP. Nr.162, në CM Leunovë, përgjatë rrugës rajonale rreth liqenit të shënuar si R-2235, në një hapësirë të përshtatshme për lokalizimin e zonave të tilla të piknikut.

Brenda zonës së piknikut në Leunovë janë planifikuar aktivitetet e mëposhtme:

- shteg i shtruar me gurë me gjerësi 2.5 m, gjatësi 149,28m, dhe shteg i shtruar me gurë me gjerësi 2.5 m dhe gjatësi 147,84m (shtigjet ekzistuese brenda pjesës së piknikut),

- 8 vende individuale për ulje (16 stola dhe 8 tavolina),

- 4 verandë (një verandë do të jetë 3.0x4.5m, ose rreth 13.5m² në madhësi) me tavolinë me stola

- koshat e mbeturinave, tualetet e lëvizshëm dhe kontejnerët e mbeturinave.

Me rregullimin përmes instalimit të pajisjeve urbane brenda zonës së piknikut, hapësira do të jetë plotësisht e rregulluar dhe do të marrë karakterin e një hapësire të organizuar për qëllimin specifik - zonë për piknik. Vendndodhja është rreth 0.91ha (9118m²). Qasja në vendndodhje është përmes rrugës rajonale rreth liqenit të Mavrovës R 2235.

Shiko fotot 11,12,13,14 faqe: 144

Më poshtë është dhënë numri i përgjithshëm i pjesëve të pajisjeve urbane për zonën e piknikut.

Pajisjet e mëposhtme do të instalohen në lokacionin Prisojnicë :

Tavolinë me stola prej druri 8 copë

Kosha prej druri 21 copë

Tualete të lëvizshëm - mobile 2 copë

Kosha mbeturinash 4 copë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Pajisjet që do të instalohen në lokacionin Velebrdë janë:

Tavolinë me stola prej druri	8 copë
Kosha prej druri	21 copë
Tualete të lëvizshme - mobile	1 copë
Kosha mbeturinash	4 copë

Pajisjet që do të instalohen në lokacionin Leunovë janë:

Tavolinë me stola prej druri	8 copë
Kosha prej druri	12 copë
Tualete të lëvizshme - mobile	1 copë
Kosha mbeturinash	4 copë

Verandë

Sipas modelit të detajeve të nënprojektit për instalimin e pajisjeve urbane në Parkun Kombëtar "Mavrovë" për një verandë ka një hapësirë të planifikuar prej 3.0x4.5m, prej rreth 13.5m². Veranda do të jetë me dimensione prej 4.46x2.80m të mbyllur me një gardh druri, një pjesë të shtruar të një guri natyror, një tavolinë prej druri dhe 2 tavolina me stol, një çati prej druri e mbivendosur me tjegulla të çatisë. Në total 12 veranda do të ndërtohen (4 për secilin vendndodhje – për zonën e piknikut Prisojnicë, për zonën e piknikut Velebrdë dhe zona e piknikut e Leunovës).

Secila verandë është e lidhur vetëm me shtigjet ekzistuese të këmbësorëve. Nuk do të ketë rrugë hyrëse për automjetet motorike dhe hapësira parkimi brenda zonave të piknikut.

Trafiku dhe shtigjet ekzistuese të hyrjes

Rrjeti i shtigjeve të hyrjes së këmbësorëve në hyrje brenda zonave të piknikut janë planifikuar që të jenë të pllakosura edhe me materiale natyrore-pllaka guri, të pajisura me koshat e mbeturinave në çdo zonë pikniku. Gjatësia totale e shtigjeve të hyrjes brenda zonave të piknikut është 431, 90m shtigje me gjerësi 2.5 m dhe 681.39m me gjerësi 2.50m (është planifikuar vetëm puna për rrafshimin dhe pastrimin e shtigjeve ekzistuese)

Secila zonë pikniku do të ketë një hyrje dhe dalje, me një seksion të shtruar për kabina të mobile – të lëvizshme për dy tualete dhe katër kontejnerë (1.1m³) për ndarjen e mbeturinave për një zonë pikniku.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Të gjitha vendet e planifikuara për zonat e piknikut janë të vendosura pranë rrugëve ekzistuese rajonale ose pranë rrugëve ekzistuese pyjore të hyrjes, duke përfshirë shtigjet ekzistuese dhe qasjet, si dhe ndërtimin e shtigjeve të brendshme të hyrjes në secilin vend për një zonë pikniku.

Hapësira e jashtme pikniku

Brenda secilës zonë pikniku, është planifikuar një vendndodhje e veçantë për 8 hapësira pikniku në natyrë me një zonë të shtruar me pllaka guri prej 12.49 m² secila, e pajisur me 2 tavolina me stola, tavolina dhe shporta të mbeturinave.

Sipërfaqe e gjelbra dhe sipërfaqet e hapura

Zonat e gjelbra brenda ngastrës janë mbizotëruese në krahasim me zonat e tjera. Heqja e pemëve – drunjve nuk është planifikuar, duke marrë parasysh faktin se vendet e zgjedhura janë në një pozitë të mirë me një qasje të fortë në to. Verandat do të ndërtohen pa pjesë për zgarë.

Foto: verandë e bërë nga pllaka guri, ndërtime prej druri dhe të mbuluara me tufë balte- (pa zgarë të dizajnuar)

Skema e sipërfaqeve për shtrimin e verandave është si më poshtë.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

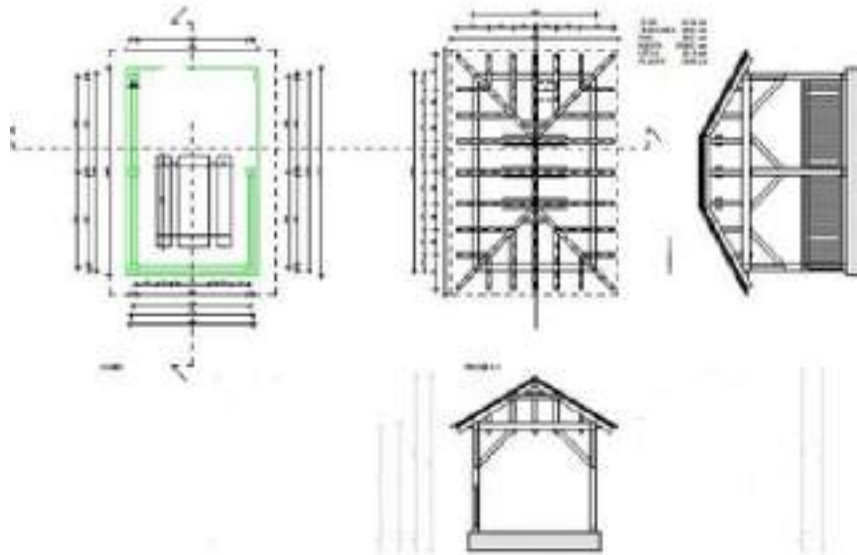

Foto 4: Modeli në sipërfaqe për vendosjen e verandave

Tavolinë prej druri me stola

Planifikimi i vendosjes së pajisjeve të unifikuara urbane për tryezën prej druri me stola - së bashku me verandë, është planifikuar të vendoset, në tre anë 4 tavolina me stola, ose 12 gjithsej (në tre zonat e piknikut,).

- brenda seksionit për vendet e hapura të piknikut, 8 tavolina prej druri me stola në tre lokacione për piknik, në tre lokacione - gjithsej 24

Një skemë për sipërfaqet për vendosjen e një tryeze druri me stola është dhënë në Shtojcën 1 të modelit të detajuar. Zgjidhja situatave për secilin vend jepet veçmas në Shtojcën 1 të modelit të detajuar.

Foto 3: Një pamje e një stol prej druri të montuar në një bazë guri
Koshat e mbeturinave

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Një pajisje unike urbane është planifikuar - koshat e mbeturinave:

- brenda pjesës së vendeve të hapura për pikniku prej 16 sosh, për secilin vend pikniku janë vendosur në pjesën e vendeve të hapura të piknikut. Shporta totale për vendosje për të gjitha lokacionet = 54

Foto të kontejnerëve të mbeturinave

Një pajisje urbane e unifikuar është planifikuar për vendosjen e kontejnerëve të mbeturinave si vend i kontrolluar i depozitimit të mbeturinave për ndarjen e mbeturinave (plastikë, letër dhe qelq) të kontejnerëve të mbyllur për secilën zonë pikniku ose $3 \times 4 = 12$. Mbeturinat do të mbliidhen nga ndërmarrja publike e shërbimeve që vepron nën juridiksionin të Komunës së Mavrovës dhe Rostushës

Objekte sanitare publike

Projekti do të financojë instalimin e tualeteve të lëvizshëm në të gjitha zonat e piknikëve, një për secilin lokacion përveç zonës së piknikut Prisojnicë ku do të vendosen 2 tualete të lëvizshme ose gjithsej 4. Tualete lëvizëse në zonat e piknikut do të pastrohen në varësi të numrit të vizitave në zona pikniku. Në verë do të jetë bëhet më shpesh, për shkak të frekuentimit më të lartë. Ne aktualisht nuk kemi një vlerësim të saktë të frekuentimit,

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

kështu që parku planifikon të kontraktojë një kompani të lëvizshme të tualeteve dhe ne do të zbatojmë standardet e pastrimit të rekomanduara nga kompania.

AKTIVITETI 3:

Rregullimi i finesave të një shtegu ekzistues të këmbësorëve dhe urave për Ujëvarën Duf në f. Rustushë.

Vendndodhja e zbatimit të aktivitetit nr. 3 është afër fshatit Rostushë, në zonën e ujëvarës Duf, komuna e Mavrovës dhe Rostushës.

Pista e ngjitjes - hikingut (ngjitjes) shtrihet përgjatë rrethinës së bukur përgjatë Lumit të Madh (Golema Reka), nga fshati Rostushë deri tek Ujëvara Duf. Pista është e gjatë 1020 m.

Shtegu i këmbësorëve fillon si një shteg me mbeturina, ndërsa herë pas here përbëhet nga mbetje të një muri të thatë, ku ndonjëherë shtresat fiksohen me llaç. Rruga është e ngushtë dhe ka një dëmtim të dukshëm nga erozioni i tokës. Në disa vende, rruga nuk është e sigurt edhe për shkak të erozionit dhe shkëmbinjve të paqëndrueshëm. Rrallë herë, shtegu ka të instaluar shina mbrojtëse prej druri. Sidoqoftë, këto janë të vjetra dhe të paqëndrueshme. Për pjesën më të madhe të gjatësisë së saj, rruga pasohet nga një rrymë uji që ujit sezonalisht fushat më poshtë. Kjo rrjedhë është ndoshta pjesërisht shkaktuese për erozionin e shtegut të thatë.

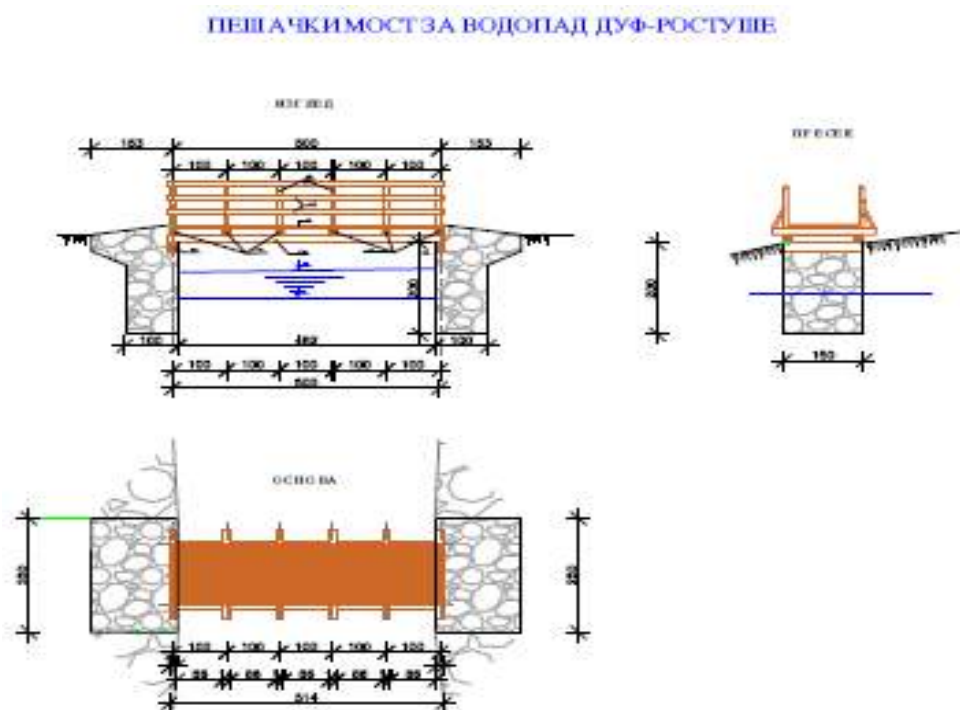
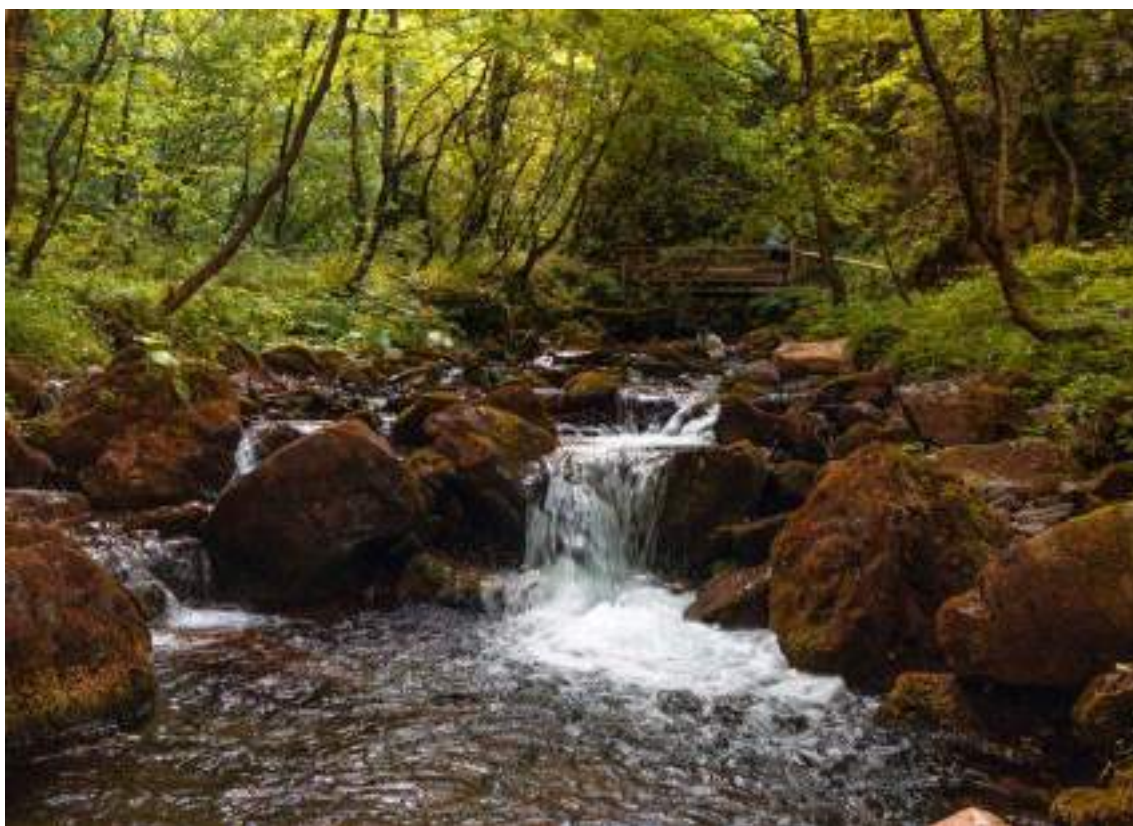

Figure 5: Një urë e këmbësorëve për ujëvarën në Duf, Rostushë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Figura 6: Paraqitja e një gardhi ekzistues

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

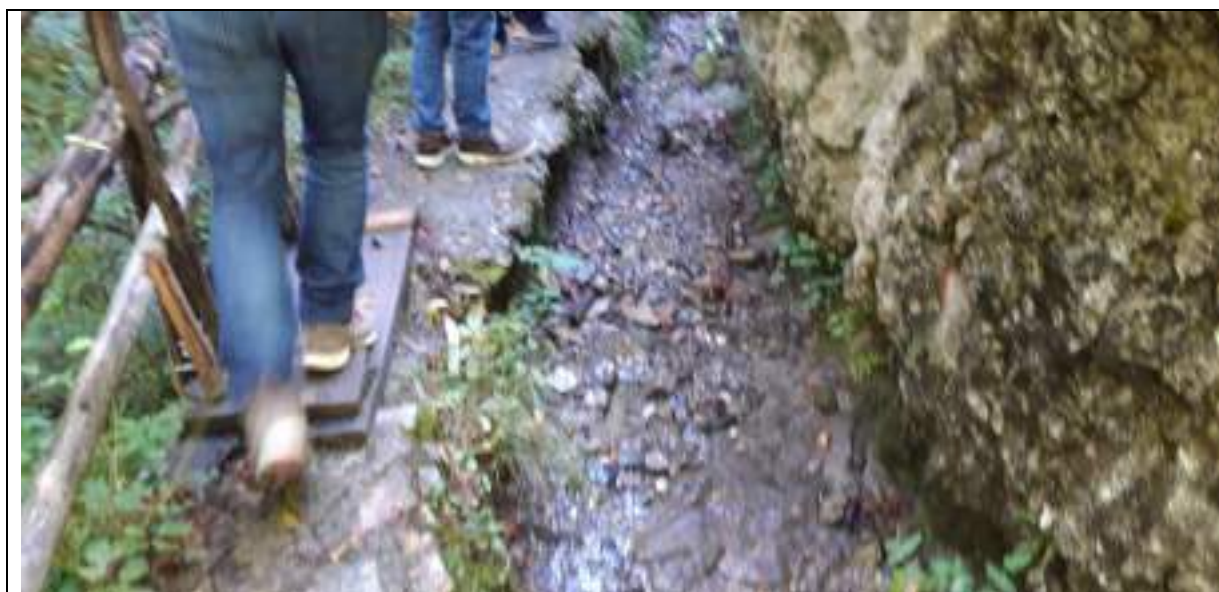
Figura 7: Paraqitja e një gardhi ekzistues—Shtegu i Dufit

Figure 8: Situata aktuale në një rën prej urave

Aktiviteti përfshin rindërtimin e një shtegu ekzistues të këmbësorëve dhe urave për ujëvarën e Dufit në fshatin Rostushë, Komunën e Mavrovës dhe Rostushës në Parkun Kombëtar "Mavrovë".

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Qëllimi i aktivitetit nr.3

Qëllimi i këtij aktiviteti të nënprojektit është të pajiset pista - shëtitorja e hikingut dhe urave për përdorim të sigurt nga vizitorët.

ZGJIDHJE TEKNIKE PËR PISTËN E HIKINGUT

Pista e ngjitjes – hikingut shtrihet përgjatë rrethinës së bukur përgjatë Lumit të Madh (Golema Reka), nga fshati Rostushë deri tek Ujëvara Duf. Është e gjatë 1020 m.

Për shkak të përdorimit të përgjithshëm dhe rrymës së erërave ka dëme, prandaj duhet të kryhet rindërtimi i shtegut.

Në mënyrë që rruga të jetë funksionale dhe e sigurt duhet të kryhen aktivitetet e mëposhtme:

- Pastrimi i trasesë;
- Zgjerimi i trasesë deri në 1,5 m;
- Bërja e tokës / shkallëve (kaskadave);
- Bërja e shkallëve prej guri (kaskadave);
- Gdhendje e kufizuar e gurit;
- Kontrollë dhe përmirësime të stabilitetit të tokës;
- Pastrimi i kanalit të ujit atmosferik;
- Rindërtimi i rrugës sipër kanalit ujitës;
- Instalimi i gardhit mbrojtës prej druri;
- Instalimi i tavolinave të reja për pushim.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Pastrimi i trasesë

Shtegu tashmë ekziston dhe përdoret nga turistët. Është një rrugë tokësore dhe nuk do të shtohen materiale të panatyrshme. Përgjatë gjithë gjatësisë së trasesë me kalimin e kohës dhe ndryshimit të motit ka të rëna vargje pemësh, drunj, gurë dhe tokë përgjatë gjithë gjatësisë së km 0 + 000 deri në km 0 + 943. Gjatë pastrimit të trasesë, materiali që mund të përdoret edhe më tej në aktivitete ruhen në vende të përcaktuara. Vetëm materialet natyrore të vendosura në vendet e caktuara do të përdoren gjatë punës. Nivelime dhe zgjerime minimale të terrenit do të bëhen në vendet që janë të ngushta dhe të vështira për turistët.

Zgjerimi i trasesë

Zgjerimi i trasesë është i nevojshëm në vendet ku ka tokë dhe shkëmb, kështu që gjerësia e trasesë është shumë e vogël dhe nuk lejon ecjen e qetë të vizitorëve.

Zgjerimi duhet të bëhet në pjesët- seksionet vijuese:

- km 0 + 000 deri km 0 + 091
- km 0 + 548 deri km 0 + 602
- km 0 + 682 deri km 0 + 914

Gjendja aktuale e trasesë është e gjerë rreth 1.5 metra, planifikohet zgjerimi i këtyre pikave kur gjerësia është në pjesën më të ngushtë 80-90 cm, deri në zgjerimin maksimal brenda intervalit 1.3 -1.5 metra.

Shkallët nga toka – të dheut (kaskadat)

Shkallët nga toka – të dheut (kaskadat) janë bërë në vendet ku janë ato ekzistuese pothuajse plotësisht të shkatërruara, për shkak të kushteve të motit dhe shfrytëzimit kondicional.

Shkallët nga toka – të dheut (kaskadat) do të rindërtohen në pjesët – seksionet vijuese:

- km 0 + 000 deri km 0 + 023
- km 0 + 894 deri km 0 + 928

Dimensionet aktuale të shkallëve janë:

Gjerësia: 1.5 m,

Lartësia: 20-30cm.

Dimensionet ekzistuese do të mbahen.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

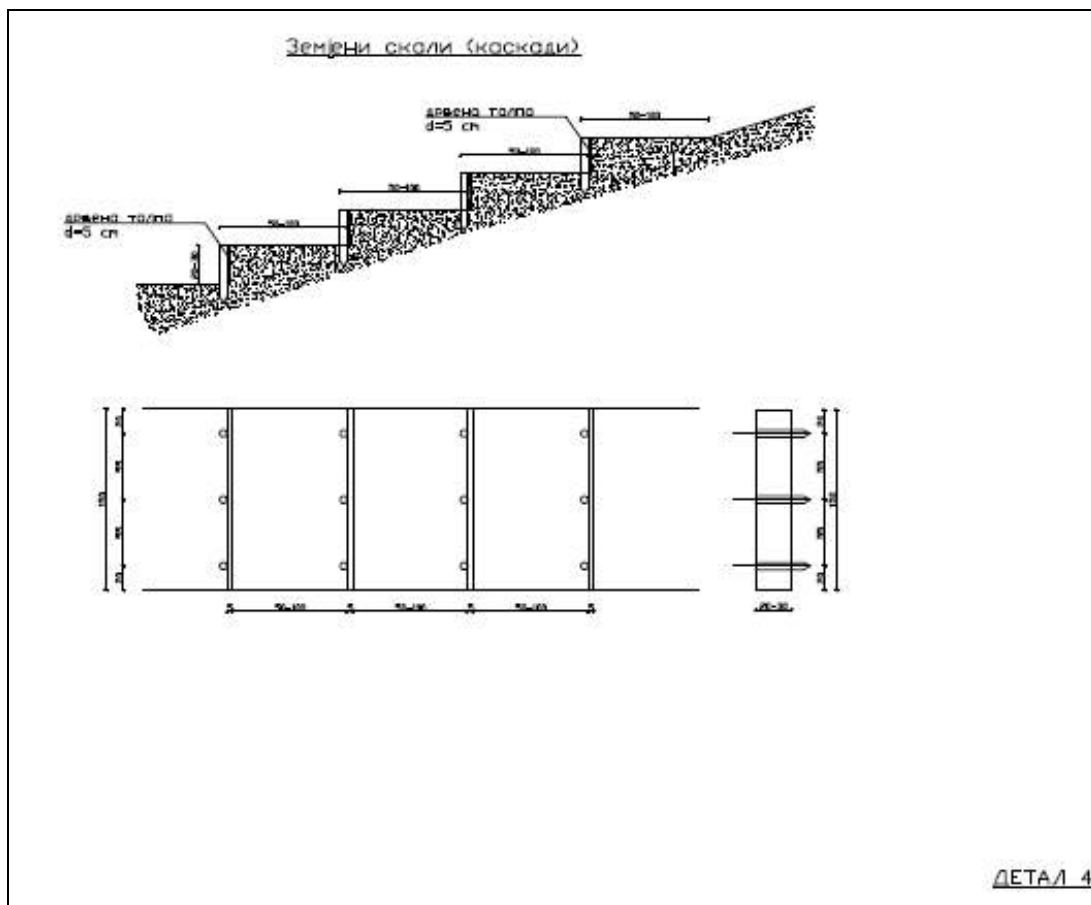

Figura 9: Pamje e shkallëve të tokës – traseja për ecje e Ujëvarës Duf.

Aktivitetet e mëposhtme që do të ndërmerren:

- rrafshimi i sipërfaqes së tokës
- vendosja e dërrasave prej druri me trashësi 5cm. Mbërthehet në tre vende me kunj F 5 cm të gërmuara në tokë 30 cm. I gjithë materiali i drurit më parë ishte i veshur me lagështi dhe masë mbrojtëse kundër krimbave që janë të padëmshëm për jetën ujore, mjedisin dhe shëndetin e njeriut, si një rrymë që ushqen sistemin ujitës lokal në verë e shkon përgjatë pjesës më të madhe të shtegut dhe do të funksionojë nën dërrasat.
- të mbushen dhe të bëhet kompaktizimi i tokës për formimin e shkallëve.
- të funksionojë stabiliteti i tokës

Shkallët prej guri (kaskadat)

Shkallët (kaskadat) prej guri do të rindërtohen në vendet ku traseja kalon nëpër vendet ku gurëzohet nënshtresa. Të tanishmet janë shkatërruar me kalimin e kohës.

Shkallët prej guri duhet të ndërtohen në pjesët vijuese:

- km 0 + 179 deri km 0 + 228
- km 0 + 594 deri km 0 + 602

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

- km 0 + 620 deri km 0 + 695
- km 0 + 812 deri km 0 + 894

Ato do të ndërtohen sipas detajeve të dhëna në figurën 9 më poshtë

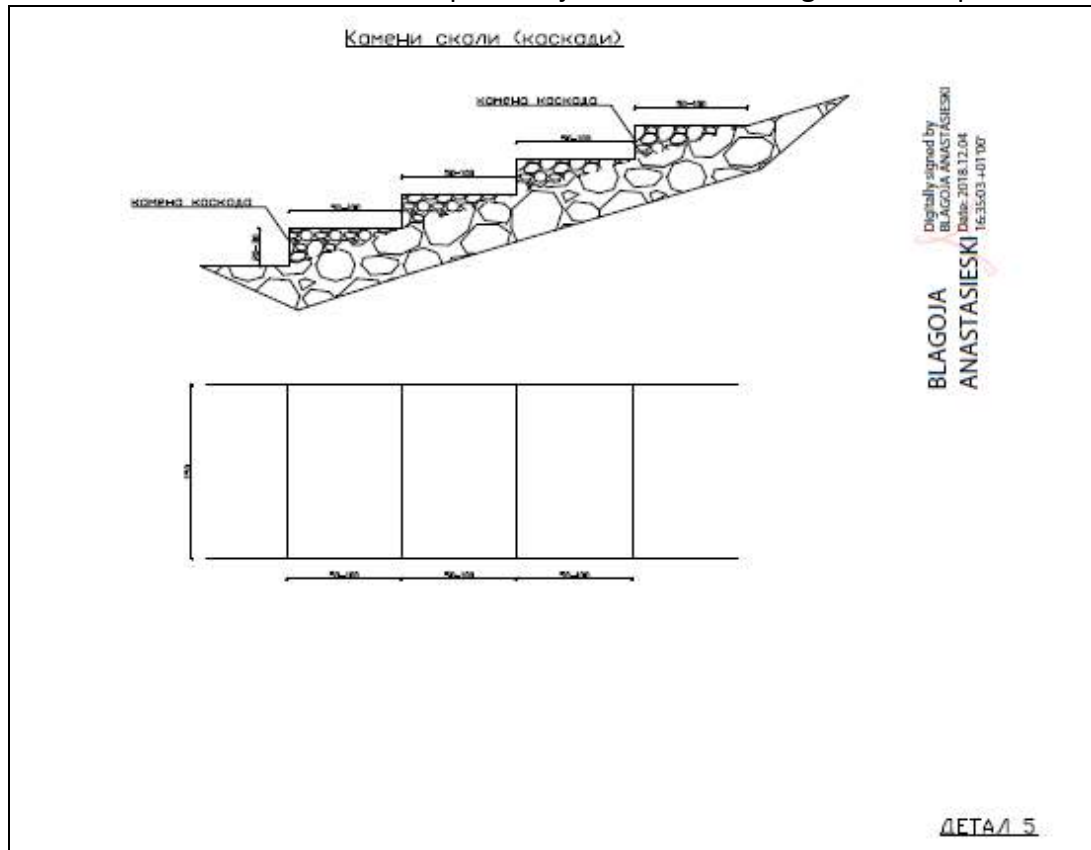

Figura 10: Skema e shtegut të kaskadës së shkëmbit

Aktivitetet e mëposhtme që do të ndërmerren:

- vendosja e ngritësit të një shkalle prej guri të parapërpunuar;
- e mbushur me materiale natyrore (tokë dhe gur);
- vendosja e pllakave prej guri për shkelje-ecje.

Guri i përdorur për këto shkallë do të merret nga guri i shtrirjes së mëparshme të trasesë.

Funksionimi i stabilitetit të tokës

Toka dhe dheu do të stabilizohen kur ekziston një rrezik i erozionit të tokës dhe rrëshqitjeve të tokës në një mënyrë që largon rreziqet e dëmshme për vizitorët si dhe ruan vlerat e peizazhit.

Disa lokacione kanë nevojë për kontrolle të stabilitetit të tokës, p.sh:

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Gdhendje guri për shkallët e ndërtimit (kaskadat) ose instalimi i strukturës së shkallëve (p.sh. prej metali ose druri)

Ngjitja e gurit për të formuar shkallët do të kryhet në vendet me masë të madhe shkëmbi ku guri rrezikon sigurinë, nuk mund të krijohet bajpas – anashkalim ose të bëhet urë që ku nuk do të ketë efekt negativ në peizazhin.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Shembull i një zgjidhjeje të mundshme (Austri):

Shkallët e vendosura në mënyrë natyrale janë tashmë ekzistuese. Aktiviteti është në përputhje të plotë me planin e menaxhimit të Parkut Kombëtar Mavrovë. Do të rikonstruktohen vetëm hapat ekzistuese me materiale natyrore nga terreni. Nuk do të ketë ndërtime në hapa të rinj. Ky aktivitet është në përputhje me planin e menaxhimit të zonave të mbrojtura. Ky aktivitet nuk ka nevojë për leje nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor.

Pastrimi i kanalit të ujit atmosferik

Ky kanal përdoret për pranimin e ujit atmosferik dhe për mbrojtjen e trasesë. Aktualisht është plot me sedimente. Pastrimi i kanalit do të kryhet në një seksion nga km 0 + 228 në km 0 + 360.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Shteg - rrugë druri / kalimi mbi kanalën për ujitje

Në pjesën e itinerarit ku kalon kanali ujitës, gjerësia e trasesë është nga 40cm në 50cm. Në ato vende, ecja përgjatë shtegut është e vështirë dhe e rrezikshme, kështu që është e nevojshme të zgjerohet gjerësia e saj duke mbuluar kanalën. Përsëri, gjerësia përfundimtare nuk do të kalojë 1.5m.

Zgjerimi është që të kryhet në përputhje në funksion të detajeve të dhëna më poshtë në figurën 10

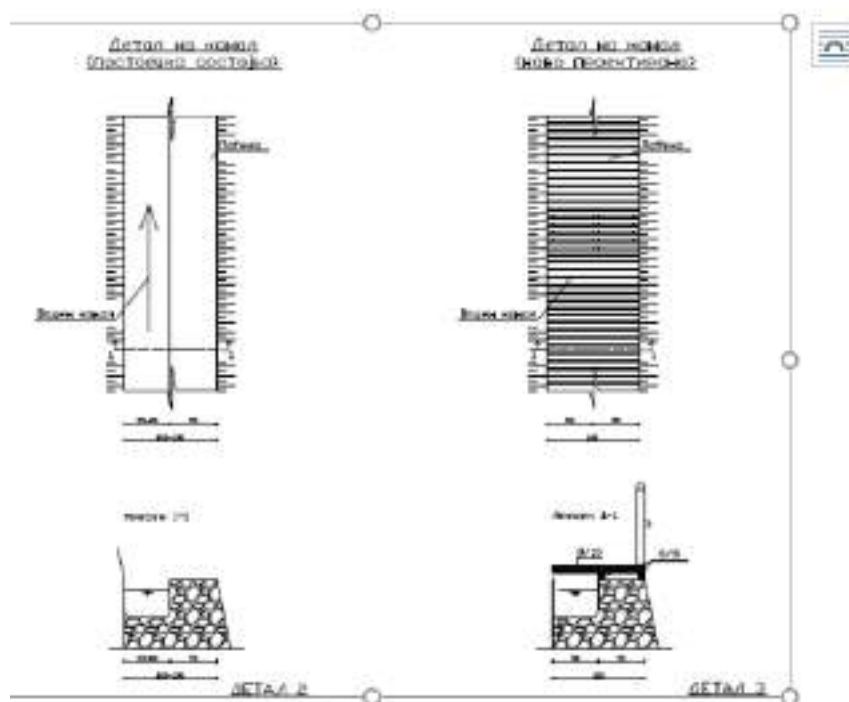

Figura 11. Detajet e kanalit që kalon përgjatë rrugës për në ujëvarën Duf

Aktivitetet e mëposhtme që do të kryhen:

- Instalimi i trarëve prej druri 6/8 cm në drejtimin gjatësor të ancoruar në murin prej guri me spiranca metalike. Spiranca duhet të vendosen në një distancë prej 1.00 m
- Instalimi i trarëve prej druri 8/10 cm të fiksuar në rrezet gjatësore. Ata duhet të vendosen në një distancë prej 2.5 cm nga njëra-tjetra.

I gjithë materiali prej druri duhet të jetë i veshur më parë me agentë mbrojtës ndaj lagështirës dhe krimbave të drurit. Veshje mbrojtëse duhet të jenë të padëmshme për jetën ujore, mjedisin dhe shëndetin e njeriut.

Gardhi mbrojtës prej druri

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Gardhi ekzistues prej druri është i shkatërruar, i kalbur dhe thuajse i dekompozuar. Është një rrezik për sigurinë kur lëviz përgjatë gjurmës. Gardhi ekzistues prej druri duhet të zëvendësohet me një të ri përgjatë gjithë gjatësisë së trasesë nga km 0 + 000 në km 0 + 943, me lartësi 90 cm.

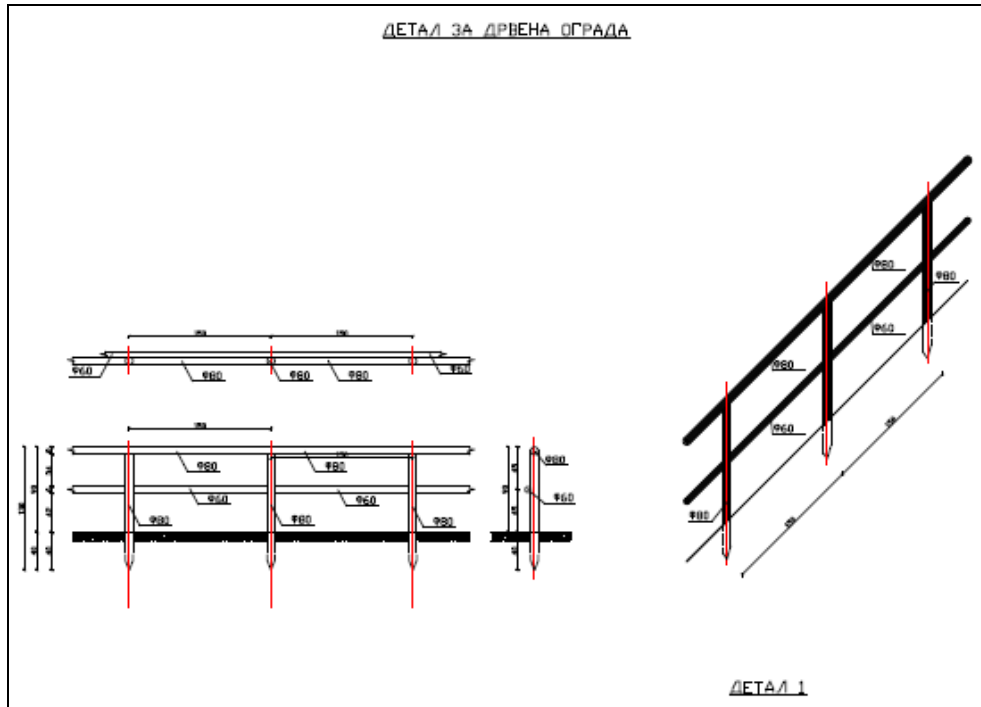

Foto 12: Gardhi mbrojtës përgjatë rrugës për në ujëvarën Duf.

Gardhi do të ndërtohet nga:

- lëndë druri F80 të gërmuara në tokë 40 cm dhe lartësi 90 cm mbi tokë të vendosur në një distancë prej 1.50 m nga njëra-tjetra.
- Vegël druri prej druri f 80 të lidhur në vertikale.
- Rampa prej druri F 60 vendoset në gjysmën e lartësisë së gardhit dhe fiksohet në vertikale.

Gardhi është planifikuar të gërmohet në tokë. Asnjë lloj betoni nuk do të përdoret. Do të trajtohet me masë dhe do të sigurohet që ato janë të padëmshme për shëndetin e njeriut, mjedisin dhe jetën ujore.

Zgjidhje teknike për vendkalimet e rrjedhës së ujit

Urat prej druri janë pjesë të vendkalimit për këmbësorë që shtrihet nga fshati Rostushë deri tek ujëvara e Dufit. Ato përdoren për kalimin e lumit, në total janë pesë (5) dhe janë të vendosura përgjatë shtegut të ndryshimeve të mëposhtme: km 0 + 605, km 0 + 690, km 0 + 745, km 0 + 850, km 0 + 928, dhe janë me gjatësi L = 5.00 m dhe gjerësi 1,50 m.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Për shkak të kushteve të motit, ato kanë dëme serioze në shtyllat dhe krahët prej guri, si dhe në ndërtimin e urës prej druri. Kjo gjendje aktuale e urave paraqet një rrezik të mundshëm për sigurinë e vizitorëve në ujëvarë.

Për shkak të situatës, është e nevojshme të kryhet një rindërtim total i të pesë urave dhe është përgatitur një model i detajuar. Rindërtimi do të bëhet përafërsisht brenda dimensioneve ekzistuese të urës.

Do të ndërmerren aktivitetet e mëposhtme:

- Demontimi i gardhit prej druri;
- Largimi i konstruksionit të urave prej druri: dërrasat, trarët;
- Riparimi dhe mbarimi i mureve dhe krahëve prej guri;
- Blerja dhe instalimi i trarëve nga fundi deri në fund 16/18 cm;
- Blerja dhe instalimi i transportuesve kryesorë 16/18 cm;
- Blerja dhe instalimi në trarët sekondarë 14/16 cm;
- Blerja dhe instalimi i trarëve të trotuarit 5/8 cm;
- Blerja e materialit dhe ndërtimi i një gardh mbrojtës

AKTIVITETI 4:

Shënimi dhe rregullimi i shtigjeve ekzistuese të këmbësorëve (gjithsej 24) në territorin e PK "Mavrovë"

Në territorin e Parkut Kombëtar "Mavrovë" ka mbi 500 km rrugë për shëtitje dhe hiking dhe trase malore të biçikletave.

Ekziston një shërbim për dizajnimin, rregullimin dhe mirëmbajtjen e traseve, në bashkëpunim me udhëheqësit / udhëzuesit profesionistë malorë, shoqata alpinizmi – bjeshkatore dhe shoqata të qytetarëve. Shtigjet janë përhapur në të gjithë territorin e parkut nëpër të gjitha zonat e lartësisë, nga 650 metra deri në lartësitë më të larta mbi 2000 metra. Ka shtigje të të gjitha kategorive të vështirësisë në renditje. Kategorizimi i shtigjeve është bërë sipas rekomandimeve të Shoqatës Evropiane të Bjeshkatarëve (SHEB - ERA), dhe në trasetë malore të biçikletave, sipas rekomandimeve të Shoqatës Ndërkombëtare të Biçklizimit malor.

Lëndë e aktivitetit 4 me këtë nënprojekt janë 24 shtigje ekzistuese malore (trase për ngjitje - hiking dhe trase malore për biçikletë) që do të organizohen për rishënimin dhe promovohen duke vendosur kodet QR që do të çojnë në informacione rreth shtigjeve dhe mjedisit.

Rregullimi i shtigjeve malore përfshin: pastrimin e korridorit të shtigjeve nga degët dhe bimësia, vendosja e shenjave të reja, instalimi i shenjave dhe tabelave të informacionit, si dhe panele informative me informacione për shtigjet, peizazhin, zonat, biodiversitetin dhe kodet shumë të rëndësishme QR me lidhje me bazën e informacionit të nevojshëm për shtigjet dhe zonën e saktë të parkut. Pas përfundimit të të gjitha punimeve në terren do të bëhet përgatitja e materialit përfundimtar: regjistrimi i korigjuar i GPS në formatin GPX, botim i hartave turistike për ngjitje-hiking dhe biçiklizëm, libër udhëzues dhe azhurnim i të gjitha informacioneve në faqen e internetit dhe aplikacionin celular.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Aktiviteti parashikon rishënimin dhe rregullimin e 24 shtigjeve ekzistuese të ngjitjes- hikingut malor dhe traseve malore për biçikleta me gjatësi totale 421 km. Të gjitha këto trase u përdorën nga alpinistë-bjeshkatar vendas dhe të huaj, por ato u etiketuan më shumë se 7 vjet më parë dhe rregullimi i tyre është i nevojshëm. Në përgjithësi, të gjitha pistat-trasetë do të rishënohen dhe sistemohen në mënyrë identike dhe sipas standardeve në fuqi dhe ligjit për shtigjet e ecjes. Në dokumentacionin e kërkuar nga LRCP, janë përgatitur elaborate individuale për shtigjet e ecjes që përmbajnë harta të bëra në "Google Earth", një përshkrim i hollësishëm si dhe skedarë GPS dhe KMZ për secilën prej shtigjeve.

Të gjitha shtigjet e ngjitjes - hikingut janë të vendosura në zonën e administrimit aktiv dhe zonën e përdorimit të qëndrueshëm.

Zona e menaxhimit aktiv. Në përputhje me nenin 105 të Ligjit për mbrojtjen e natyrës, Zona e menaxhimit aktiv përcaktohet si më poshtë:

(1) Zona për administrim aktiv do të jetë një zonë me interes të lartë për mbrojtjen, në të cilën disa ndërhyrje kryesore të menaxhimit janë të nevojshme për rivendosje, rivitalizim ose rehabilitim e të habitateve, ekosistemeve dhe elementeve të tjerë të peizazhit.

(2) Brenda zonës për menaxhim aktiv, aktivitetet e menaxhimit mund të kryhen në lidhje me:

- Manipulimi me habitatet (krijimi kushteve të favorshme).
- Manipulimi me speciet (krijimi kushteve të favorshme).

(3) duhet lejuara të kryhet veprimtari ekonomike që nuk ka asnjë ndikim negativ në objektivin parësor të mbrojtjes në zonë për menaxhim aktiv, siç është ekoturizmi ose bujqësia tradicionale e gjerë.

(4) Menaxhimi i suksesshëm i kësaj zone, si dhe mirëmbajtja e mëtutjeshme e përhershme e saj, mund të çojnë në marrjen e karakteristikave të zonës së një zone të rreptë mbrojtëse..

Zona e përdorimit të qëndrueshëm. Në përputhje me nenin 106 të Ligjit për mbrojtjen e natyrës, Zona e përdorimit të qëndrueshëm përcaktohet si më poshtë:

(1) Zona për përdorim të qëndrueshëm do të jetë një pjesë e konsiderueshme e zonës së mbrojtur pa vlera të larta për mbrojtje, me objektet e infrastrukturës, objektet e trashëgimisë kulturore dhe llojet e plantacioneve pyjore që nuk janë karakteristike për zonën, si dhe vendet e banuara me toka bujqësore përreth.

(2) Ndërmarrje afatgjatë e ndërhyrjeve dhe masave mund të çojë në marrjen e karakteristikave të zonës për një menaxhim aktiv.

Në varësi të situatës në terren, në disa pika në disa prej shtigjeve, infrastruktura e vendosur më parë do të përdoret akoma, dhe në disa vende, sinjalizimi do të zëvendësohet ose azhurnohet, veçanërisht në vendet ku shfrytëzimi i mëparshëm i shtigjeve tregon se disa përmirësime janë të nevojshme.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Po ashtu, jo të gjitha shtigjet janë të ngjashme, disa shtigje janë me distancë më të gjatë dhe terrene më të komplikuar ku nevojitet më shumë sinjalizim. Nga përvoja e mëparshme e mbajtjes së shtigjeve, vëllimi real i ndërhyrjeve që duhet të bëhet përcaktohet nga shërbimet në parkun kombëtar.

Permitted and Restricted Activities in the Management Zones of the Park

No.	Activity	Zone of Strict Protection	Zone of Active Management	Zone of Sustainable Use
1	Scientific research (only with prior permit from MOPB)	No	Yes	Yes
2	Installation of signpost	Yes	Yes	Yes
3	Walking (along marked trails)	Yes	Yes	Yes
4	Walking (off marked trails)	No	Yes	Yes
5	Installation of info boards	No	Yes	Yes
6	Designated picnic sites (tables, benches, shelters)	No	Yes	Yes
7	Wilderness camping (at specified locations)	No	Yes	Yes
8	Watching towers and viewpoints	No	Yes	Yes
9	Making open fire	No	No	No
10	Collecting mushrooms, wild fruits and plants (tea, blueberries, etc.)	No	Yes	Yes
11	Collecting animals (butterflies, tortoises, frogs, birds, snakes, etc.)	No	No	No
12	Collecting snails	No	Yes	Yes
13	Overstock grazing	No	Yes	Yes
14	Tracing out agriculture	No	Yes	Yes
15	Meadow mowing	No	Yes	Yes
16	Backpacking - temporary placement of footways	No	Yes	Yes
17	Backpacking - temporary facilities	No	No	Yes
18	Commercial forestry	No	No	Yes
19	Intensive agricultural production	No	No	Yes
20	Collection of deadwood and branches	No	No	Yes
21	Sport fishing	No	No	Yes
22	Hunting	No	No	Yes
23	Skirunning	No	Yes	Yes
24	Downhill skiing (in undeveloped locations)	No	Yes	Yes
25	Alpinism in undeveloped locations	No	Yes	Yes
26	Mountain biking on designated trails	No	Yes	Yes
27	Motor vehicles (off road and motorbikes)	No	No	Yes
28	Motor cycling	No	Yes	Yes
29	Designing and developing springs	No	No	Yes
30	New facilities for water abstraction from springs and streams	No	No	Yes
31	New tourism facilities	No	No	Yes
32	New tourism facilities (hotels, restaurants, camps and services)	No	No	Yes
33	New facilities for other purposes (management facilities of FWWP)	No	Yes	Yes
34	New facilities for agricultural activities (e.g. strawbriids)	No	Yes	Yes
35	New infrastructure - water pipelines	No	No	Yes
36	New infrastructure - tourism related	No	No	Yes
37	New infrastructure - electrical power related	No	No	Yes
38	New infrastructure - aquifer risk	No	No	Yes
39	New infrastructure - soil roads	No	Yes	Yes
40	New infrastructure - sewerage	No	No	Yes
41	New tourism control structures	No	Yes	Yes

Sasia e materialeve që do të përdoren për të rregulluar plotësisht të gjitha 24 shtigjet:

- Numri i tabelave të informacionit: 33
- Numri i shenjave: 406
- Numri i bartësit të shenjave: 181
- Numri i kornizave të shënimit: 141
- Numri i shënuesve: 610
- Numri i kodeve QR: 147
- Ngjyra për shënim në kg: 86

1. Emri dhe shenja në shteg – rrugë:
DR2 Skudrinje – Maja malore Krçin – Bitushë

Kjo është një sfidë serioze malore që ju lejon të lëvizni nëpër në një nga zonat më të bukura të parkut. Shtigjet mund të fillojnë nga fshatrat Bitushë ose Skudrinje, në varësi të vendbanimit. Në pjesën e sipërme ajo shtrihet përgjatë pjesëve më të larta të malit Krçin, ku ekziston një mundësi për ngjitje në majën e Krçinit të madh (2341 m). Maja mund të ngjitet për rreth një orë pas një shtegu të shënuar që fillon nga Kasollja "Baçilo" dhe Kisha që janë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

në rrëzë të majës. Rrugë shumë e bukur, plot peizazhe, vende panoramike dhe forma të bukura natyrore dhe relievi. Për pjesën më të madhe, traseja apo pista është mjaft e dukshme, e shënuar dhe e lehtë për t'u ndjekur. Substrati është tokë, bar dhe gur dhe në përgjithësi është i rehatshëm për të ecur. Në pjesët e poshtme, është vendosur në pyll, dhe nga 1700 metra dhe më i lartë në zonën e kullotave. Në tre deri në katër vende ka burime uji të pijshëm. Vështirësia e shtigjeve është mesatare.

Denivelizimi: 1791 m

Pika më e lartë: 2341 m.

Fillimi: f.Skudrinje

Destinacioni i fundit: Maja Peak Krçin - f.Bitushë

Gjatësia: 27 km (5-8 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Traseja apo pista kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit.

Materialet e mëposhtme do të përdoren për këtë shteg - rrugë:

Numri i tabelave të informacionit: 2

Numri i shenjave: 14

Numri i transportuesve të shenjave: 15

Numri i kornizave të shënimit: 16

Numri i shënuesve: 30

Numri i kodeve QR: 8

Ngjyra për shënim në kg: 6

Në disa pika në disa prej shtigjeve, infrastruktura e instaluar më parë do të përdoret dhe sinjalizimi do të zëvendësohet ose përmirësohet në disa vende, veçanërisht kur shfrytëzimi i mëparshëm i shtigjeve tregojnë se janë të nevojshme disa përmirësime.

Gjithashtu jo të gjitha shtigjet janë të ngjashme, disa shtigje janë terrene më të gjata dhe më të komplikuar ku nevojitet më shumë sinjalizim. Nga përvoja e mëparshme e mirëmbajtjes së shërbimeve të shtegut në parkun kombëtar dihet eni vëllimi real i ndërhyrjeve që duhet të bëhen. Kornizat e shënimit janë shenjat e shtyllave prej druri me ngjyrë në pjesën e sipërme me ngjyrë të kuqe dhe të bardhë që të jenë të dukshme nga distanca dhe të kenë një rrotull pikash navigimi (kontrollimi) - shenja.

Shënuesit janë të ngjyrosur me pikat e shënimit me ngjyra të vendosura në fushë (gurë ose dru). Disa shenja do të përdoren si aplikues (të bëra nga materiali foreks) ose si dy ngjyra (të kuqe dhe të bardha).

2. Emri dhe shenja e trasesë - rruga:

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

DR3 Skudrinje - Kale

Shtegu me shumë qëllime për kategori të ndryshme turistike. Është i përshtatshëm për hiking - ngjitje, vrapim dhe ngasje të motobiçikletave malore. Përmban një ndërthurje të vlerave historike sportive dhe kulturore. Në fund të trasesë, ndodhet pjesa arkeologjike Kale. Pjesa e parë e trasesë shtrihet përgjatë rrugëve të fshatit Skudrinje, dhe në dalje të fshatit, përgjatë fushave sportive, vazhdon në një rrugë të gjerë të paasfaltuar, e vendosur kryesisht në pyll. Rruga është e shënuar. Ka ujë të pijshëm në fshatin Skudrinje dhe dy vende të tjera përgjatë shtegut. Pengesat në rrugën e duhur janë të vogla, me përjashtim të sekuencës së fundit, ngjitja e pjesës Kale është në një terren të pjerrët shkëmbor.

Denivelizimi: 320 m

Pika më e lartë: 2341 m.

Fillimi: f.Skudrinje

Destinacioni i fundit: Vendndodhja - KALE

Gjatësia: 3.5 km (deri në 1 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 6

Numri i transportuesve të shenjave: 10

Numri i kornizave të shënimit: 0

Numri i shënuesve: 10

Numri i kodeve QR: 2

Ngjyra për shënim në kg: 2

3. Emri dhe shenja e trasesë - rruga::

DR6- Lazaropole – Maja e Sokolicës

Shtegu për në Majën e Sokolicës është një shteg i lehtë dhe i bukur i përshtatshëm për të gjitha kategoritë e turistëve. Pjesa më e madhe e trasesë është vendosur në pyll, kështu që mund të përdoret në çdo kohë të ditës. Para majës së Sokolicës (1471 m) ekziston një kishë e vogël kushtuar Shpëtimtarit të Shenjtë. Pamja nga lart e mahnit vizitorin. Substrati është i butë dhe shumë i këndshëm për të ecur, si dhe tërë rrugën. Ky është një turne i shkurtër që duhet të bëhet. Ka ujë të pijshëm në fshatin Lazaropole. Një pjesë e shtegut të vështirë është e parëndësishme, me përjashtim të dhjetë metrave të fundit poshtë majës, ku kërkohet ecje e kujdesshme, për shkak të terrenit shkëmbor.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Denivelizimi: 136 m / 680
Pika më e lartë: 1471 m.
Fillimi: fshati Lazaropole
Destinacioni i fundit: Maja Sokolica
Gjatësia: 1.7 km (deri 45 minuta)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Traseja kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes (informacioni më i fundit për zonimin e parkut është aneksuar më lart) dhe një zonë e qëndrueshme e menaxhimit.

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shënjave: 8
Numri i transportuesve të shenjave: 6
Numri i kornizave të shënimit: 10
Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 2
Ngjyra për shënim në kg: 2

4. Emri dhe shenja e trasesë - rruga::

DR 7 - Lazaropole – Kërcimi i drenushës (Elen Skok)

Një shteg i vjetër dhe shumë i bukur me rëndësi historike. Në të kaluarën, kjo ishte komunikimi kryesor i fshatit Lazaropole me luginën e lumit Radika. Duke ecur nëpër një pyll të bukur ahu dhe lisi me një bazë të këndshme. Nën vendin e Vrteskës në Urën Garski, shtegu bashkohet me rrugën e asfaltuar për Urën e Boshkut. Nga atje në Urën Kërcimi Drenushës - Elen Skok, ka rreth një shëtitje 20 minuta. Shtegu është i shënuar dhe i lehtë për t'u ndjekur. Ka shumë burime të bukura në burimin e Lipovnikut, rreth pesëmbëdhjetë minuta nga Lazaropole.

Denivelizimi: 136 m / 680
Pika më e lartë: 1471 m.
Fillimi: fshati Lazaropole
Destinacioni i fundit: Kërcimi i drenushës - Elen Skok
Gjatësia: 1.7 km (deri 3 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit.

Numri i tabelave të informacionit: 2
Numri i shenjave: 12
Numri i transportuesve të shenjave: 6
Numri i kornizave të shënimit: 10

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 4
Ngjyra për shënim në kg: 2

5. Emri dhe shenja e trasesë:

DR8 Lazropole - Rosoki

Shtegu i bukur me domethënie të madhe historike. Kalon nëpër vendet historike fshatin Glavino dhe Kalina dupka. Shtegu është vendosur në pyll. Në gjysmën e sipërme të trasesë, ka fshatra historike në fshatin Glavino, dhe pesëdhjetë metra mbi fshatin Glavino është shpella e Kalina dupka. Shumë ngjarje të rëndësishme në historinë e fshatit Lazaropole ndodhën në këtë vend. Shtegu është i dukshëm, i shënuar dhe i lehtë për t'u ndjekur. Më shumë vëmendje është e nevojshme në dalje të fshatit Glavino, në drejtim të Rosoki. Uji i pijshëm është gjetur në vendet Glavino Selo dhe Kalina Dupka. Vështirësia e rrugës është e ordinare.

Denivelizimi: 120 m

Pika më e lartë: 1344 m.

Fillimi: fshati Lazaropole

Destinacioni i fundit: F. Rosoki

Gjatësia: 9 km (2 - 3 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu Pista kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit.

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 14
Numri i transportuesve të shenjave: 5
Numri i kornizave të shënimit: 0
Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 5
Ngjyra për shënim në kg: 2

6. Emri dhe shenja e trasesë:

GR1 Trnica - Vrben

Shtegu shumë interesant mbi kanionin e lumit "Mavrovska" që do t'ju çojë nga Trnica në fshatin Vrben ose anasjelltas, në varësi të pikës fillestare. Mund të kombinohet me shtigjet që çojnë në Bogdevë, duke e bërë atë një udhëtim qarkor me një kohëzgjatje më të gjatë dhe një shëtitje në zonën më të gjerë të parkut. Shtegu është i shënuar dhe në pjesën më të

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

madhe i lehtë për t'u ndjekur. Substrati është tokë në vendet me gurë, por përgjithësisht është i këndshëm për të ecur. Është i vendosur pjesërisht në pyll, dhe pjesërisht përmes tokave të zhveshura. Rangësia e vështirësisë së rrugës është e parëndësishme. Ka ujë të pijshëm në Trnica dhe Vrben.

Denivelizimi: 640 m

Pika më e lartë: 1289 m.

Fillimi: fshati Trnicë

Destinacioni: f.Vrben

Gjatësia: 7 km (2-3 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Traseja kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 2

Numri i shenjave: 20

Numri i transportuesve të shenjave: 10

Numri i kornizave të shënimit: 6

Numri i shënuesve: 30

Numri i kodeve QR: 10

Ngjyra për shënim në kg: 4

7. Emri dhe shenja e trasesë:

GR2 Trnica - Bogdevë

Shteg shumë i bukur nga Trnica do t'ju çojë në fshatin Bogdevë. Përmes mbetjeve të arkitekturës së vjetër të fshatit, do të keni mundësi të njiheni me trashëgiminë kulturore dhe pasurinë shpirtërore të rajonit të Rekës së Epërme. Pista fillon nga shtëpia malore dhe kampi i Parkut Kombëtar Mavrovë në Trnicë, kalon përmes rrugës së asfaltuar Mavrovo - Dibër dhe lumit "Mavrovaska" dhe ngjitet përgjatë fshatit të braktisur Trnica dhe pylli i Tërnickës në drejtim të fshatit Bogdevë. Fillimi i shtegut është përmes livadheve, pjesa e poshtme shtrihet përmes një pylli me bimësi të ulët, dhe pjesa e sipërme vendoset në një pyll të trashë. Kapërcimi i denivelizimit është kryesisht në gjysmën e parë të shtegut. Rreth një kilometër para fshatit Bogdevë, rruga lidhet me rrugën pyjore nga Vrbeni në Bogdevë. Vështirësia e rrugës është e parëndësishme. Uji i pijshëm është në Trnicë dhe Bogdevë. Bjeshkataria gjithashtu mund të kombinohet me vizitën në fshatin Vrben, në mënyrë që të bëhet një udhëtim qarkor, i cili fillon dhe mbaron në Trnicë. Është i pasur me peizazhe të bukura dhe panoramë.

Denivelizimi: 640 m

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Pika më e lartë: 1474 m.

Fillimi: fshati Trnicë

Destinacioni: fshati Bogdevë

Gjatësia: 7 km (2-4 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 20

Numri i transportuesve të shenjave: 5

Numri i kornizave të shënimit: 5

Numri i shënuesve: 20

Numri i kodeve QR: 10

Ngjyra për shënim në kg: 4

8. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 1 Info qendra– maja Kozha - Vrben

Shtegu i bukur dhe rekreativ me panorama të bukura mbi pellgun e Mavrovës dhe rajonin e Lumit të Epërm. Mund të kombinohet me rrugën për në fshatin Vrben. Substrati është i këndshëm për shëtitjet që përbëhen nga toka dhe bari. Rruga është e shënuar. Përgjatë shtegut ka disa burime uji, por për shkak të mospërputhjes së tyre, është mirë që të mbushni ujë në Hanet e Mavrovës. Nga maja e Kozhës shtegu të çon në fshatin Vrben dhe bën një rreth rrotullim malit përsëri duke u kthyer në Hanet e Mavrovës. Ekziston një mundësi nga maja për të vazhduar në pjesën kulturore dhe historike të Manastirit të Shën Paraskevaorit deri te Parku Safari në zonën Bunec. Përgjatë shtegut në disa vende ka stola për pushim, por nuk ka strehimore dhe ambiente hotelerie.

Denivelizimi: 800 m

Pika më e lartë: 1731 m.

Fillimi: Info qendra – Hanet e Mavrovës

Destinacioni: Maja e Lëkurës - (afër fshatit Vrben) Rajoni i Maleve të Haneve te Mavrovës

Gjatësia: 11 km (3-5 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 3

Numri i shenjave: 20

Numri i transportuesve të shenjave: 6

Numri i kornizave të shënimit: 8

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Numri i shënuesve: 50
Numri i kodeve QR: 10
Ngjyra për shënim në kg: 4

9. Emri dhe shenja e trasesë:

MK2 Udhëtim qarkor mbi Leunovë

Shteg i shkëlqyeshëm për shumë qëllime mbi fshatin Leunovë. Ai kënaq orekset e të gjithë vizitorëve, nga eksploruesit dhe atletët sportiv dhe rekreativ të orientuar nga turistët e kohës së lirë, si dhe motoçiklistët. Në fakt është një rrugë pyjore që mund të përdoret gjatë gjithë vitit. Nga prilli deri në nëntor, shtegu është i thatë dhe i mirë për shëtitje, vrapim dhe biciklizëm malor, dhe nga dhjetori deri në mars mund të përdoret për turne dhe skijim nordik. Rruga është e shënuar, dhe për shkak se është një rrugë pyjore, orientimi nuk është aspak problem. Baza është e rehatshme për të ecur si për shëtitje, ashtu edhe për çiklizëm. Për shkak se ndodhet në zonën pyjore, ecja është e këndshme gjatë gjithë ditës. Ka burime uji të pijshëm në të dy vendet, por rruga kalon përkrah shumë rrjedhave. Nuk ka pengesa komplekse.

Denivelizimi: 300 m

Pika më e lartë: 1491 m.

Fillimi dhe destinacioni: f.Leunovë, Rajoni i Malit Bistra f.Leunovë

Gjatësia: 20 km (3-4 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Pista kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 10
Numri i transportuesve të shenjave: 2
Numri i kornizave të shënimit: 0
Numri i shënuesve: 50
Numri i kodeve QR: 8
Ngjyra për shënim në kg: 4

10. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 3 f.Nikiforovë – Maja Sandaktash

Një shteg i vjetër që bën pjesë në trashëgiminë kulturore të parkut, sepse shoqërohet me zakone, ngjarje dhe legjenda që burojnë nga tradita kulturore e popullatës vendase. Shtegu fillon nga qendra e fshatit Nikiforovë dhe lëviz përgjatë lumit Petilepska drejt vendit të quajtur "Buka e pestë", ku burimi i lumit është vendosur me një nga ujërat e pijshëm më të

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

bukur në park. Nga atje ajo vazhdon përgjatë shtegut të shënuar në majën e Sandaktashit (1981 m). Pjesa e parë e trasesë, nga Nikiforovë deri te "Buka e pestë", është në pyll, dhe pjesa e dytë e pranverës deri në majë të Sandaktash është në zonën e kullotave ku ekziston mundësia për të shijuar peizazhe dhe panorama të bukura. Shtegu është i shënuar dhe në pjesën më të madhe i lehtë për t'u ndjekur. Në kushtet e mjegullës, destinacioni nga "Buka e Pestë" deri në majë të Sandaktash kërkon ecje të kujdesshme dhe përcjellje të shënimit. Substrati përgjatë gjithë rrugës është i butë dhe komod për të ecur. Nëse e gjeni veten në park në 9 gusht, ditën e "Shën Panteleimonit" dhe ditën kur Nikiforovë feston lavdinë e fshatit, sigurohuni që ta kaloni këtë turne për të shijuar një përvojë unike dhe të dëgjoni për traditat e rajonit direkt nga goja e njerëzve vendas. Vështirësitë teknike janë të parëndësishme, si dhe bukuria dhe cilësia në shteg janë të paçmueshme. Ka ujë të pijshëm në fshat dhe në burimin e lumit të "Buka Ee Pestë".

Denivelizimi: 714 m

Pika më e lartë: 1962 m

Fillimi: fshati Nikiforovë

Destinacioni: Maja Sandaktash Mali Rajoni i Bistrës f. Nikiforovë - Mavrovë

Gjatësia: 8 km (2-4 hours)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Rruga kalon në një zonë të menaxhimit të qëndrueshëm

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 12

Numri i transportuesve mbështetës: 4

Numri i kornizave të shënimit: 6

Numri i shënuesve: 30

Numri i kodeve QR: 10

Ngjyra për shënim në kg: 4

11. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 4 Shtegu rrethor mbi Mavrovë

„Doza e madhe' e përditshme për njerëzit rekreativë ordinarë që jetojnë në fshatin Mavrovë dhe rrethinat e saj. Pjesa më e madhe e shtegut është në pyll, e cila mund të përdoret në çdo kohë gjatë ditës dhe gjatë muajve të verës. Është thjeshtë të orientohet duke ndjekur shenjat dhe shenjat rrugore që vendosen përgjatë shtegut. Në disa vende shtegu përshkohet nga përrenjtë malorë, por është mirë që të merrni ujë të pijshëm në Mavrovë.

Denivelizimi: 200 m

Pika më e lartë: 1383 m.

Fillimi: Parkim në afërsi të Ski Qendrës Mavrovë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Destinacioni: Shtegu rrethor. Përfundon në pikën fillestare
Gjatësia: 5 km (1-2 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon në një zonë të menaxhimit të qëndrueshëm

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 8
Numri i transportuesve të shenjave: 3
Numri i kornizave të shënimit: 0
Numri i shënuesve: 20
Numri i kodeve QR: 6
Ngjyra për shënim në kg: 4

12. Emri dhe shenja e trasesë:
MK 5 Mavrovë – Çavkarnik

Ky shteg është një shteg rrugë me vlerë interesante historike, sepse lidhet me traditat dhe zakonet e popullatës vendase. Shtegu fillon nga qendra e skijimit në Mavrovë dhe përfundon në fshatin Çavkarnik, afër stanit. Fillimi shtrihet në zonën pyjore, dhe pjesa e fundit është në zonën e kullotave ku mund të shihet në panorama dhe peizazhe të papërsëritshme. Substrati është kryesisht tokë dhe komod i saj për të ecur. Ka ujë të pijshëm në afër stanit. Nga stani i deleve mund të ecësh në shpatet e skive ose në zonën e "Bukës së pestë" ose në krye të Sandaktashit. Kur kombinoni shtigje me rrugë të tjera në rajon, është e detyrueshme të përdorni një hartë.

Denivelizimi: 480 m
Pika më e lartë: 1687 m.
Fillimi: Ski qendra Mavrovë
Destinacioni: Lokaliteti Çavkarnik afër deleve staneve të deleve
Gjatësia 4 km (1-2 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon në një zonë të menaxhimit të qëndrueshëm

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 10
Numri i transportuesve mbështetës: 4
Numri i kornizave të shënimit: 5
Numri i shënuesve: 20
Numri i kodeve QR: 4
Ngjyra për shënim në kg: 4

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

13. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 6 Mavrovë - Maja Medenica – Galiçnik

Sfidë serioze për bjeshkatarët e përgatitur mirë. Shtegu është i vendosur kryesisht në ajër të hapur dhe ofron shumë peizazhe të bukura dhe panorama mbi liqenin e Mavrovës, malin e Bistrës dhe luginën e lumit Radika. Shtegu është i shënuar, megjithatë, sepse është një shëtitje në zonën e kullotave, është e detyrueshme të përdorni një hartë. Ne gjithashtu rekomandojmë të angazhoni një udhëzues profesional malor. Substrati është kryesisht i butë dhe ecja përgjatë saj është e këndshme. Në disa vende, pista është bashkuar me autostradat, gjë që ju jep mundësinë të ndryshoni gjatësinë e turneut. Mohimi është kryesisht në fillim të trasesë dhe pasi ka prerë rrugën e asfaltuar për fshatin Galiçnik në majë të Medenicës (2163m). Nga maja në fshatin Galiçnik ka një zbritje me lartësi rreth 750 metra, në pjesën më të madhe në një bazë të butë. Ka ujë të pijshëm vetëm në një vend (zona e Boshkut), kështu që është e nevojshme të bartni lëngje në sasi të mjaftueshme (të paktën dy litra për person).

Denivelizimi: 1162 m

Pika më e lartë: 2163 m.

Fillimi: Ski Qendra Mavrovë

Destinacioni: f. Galiçnik

Gjatësia: 20 km (4-7 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 20

Numri i transportuesve mbështetës: 10

Numri i kornizave të shënimit: 10

Numri i shënuesve: 0

Numri i kodeve QR: 8

Ngjyra për shënim në kg: 4

14. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 7 Galiçnik – Maja Govedarnik

Një shteg i këndshëm që të çon në majën e Govedarnikut (2011 m). Ndërsa ngjiteni, do të keni mundësinë të shijoni panoramën e bukur mbi Galiçnik dhe rajonin më të gjerë mbi Lumin e poshtëm (Dolna Reka) dhe luginën e Dibrës. Në dalje të grykës shkëmbore, shtegu është i dukshëm dhe i lehtë për t'u ndjekur, dhe prej andej ecja në majën e Govedarnikut është kthyer djathtas pas shënimeve dhe shpatit të malit. Denivelimet më të mëdha janë përpara ngushticës shkëmbore dhe në pjesën e hershme të shpatit të Govedarnikut. Shtegu është tokë, shkëmb, gur dhe bar alpine. Peshat teknike janë ordinare. Kërkohej ecje e kujdesshme përtej ngushticës shkëmbore. Uji i pijshëm më i mirë është në fshatin Galiçnik.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Denivelizimi: 690 m
Pika më e lartë: 2011 m.
Fillimi: fshati Galiçnik
Destinacioni: Maja Govedarnik
Gjatësia: 6 km (1-2 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 10
Numri i transportuesve mbështetës: 15
Numri i kornizave të shënimit: 5
Numri i shënuesve: 0
Numri i kodeve QR: 2
Ngjyra për shënim në kg: 4

15. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 8 Galicnik - Jance

Një nga gjurmët historike në rajon. Shtegu është i vjetër, siç është edhe vetë fshati dhe shumë gjëra nga ky shteg lidhen me historinë e Galiçnikut dhe Jançes. Ndërsa ecën përgjatë shtegut turistik, hapet një nga panoramat më të bukura në rajon. Shtegu është i dukshëm, i lehtë për t'u ndjekur dhe është i shënuar. Në rrugën e duhur ka një burim uji të quajtur Sofie Çechmiçe. Një udhë shumë e këndshme që lidh dy anë të rëndësishme historike në rajon. Substrati është kryesisht tokë, në vende me gur. Nuk ka pengesa të veçanta teknike.

Denivelimi: 1000 m
Pika më e lartë: 1470 m.
Fillimi: fshati Galiçnik
Qëllimi final: f. Jançe
Gjatësia: 5.5 km (1-2 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 10
Numri i transportuesve mbështetës: 4
Numri i kornizave të shënimit: 0
Numri i shënuesve: 0
Numri i kodeve QR: 4

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Ngjyra për shënim në kg: 4

16. Emri dhe shenja e trasesë:

MK 9 Sellcë – Fusha e thatë (Suvo Pole) - Galiçnik

Një shteg i bukur që lidh dy fshatra të bukura dhe kalon nëpër Fushën e thatë piktoreske. Shtegu shtrihet nga fshati Sellcë përmes Fushës së thatë (Suvo Pole) deri në fshatin Galiçnik. Në pjesën e poshtme ajo vendoset mbi lumin Jadov, dhe pastaj ngjitet në drejtim të Fushës së thatë (Suvo Pole), dhe prej andej në fshatin Galiçnik. Është i vendosur pjesërisht në pyll, dhe pjesërisht në zonën e kullotave. Shtegu është i dukshëm, i shënuar dhe i lehtë për t'u ndjekur. Është e nevojshme t'i kushtoni vëmendje kur dilni në livadhet e para përgjatë lumit Jadovska, ku duhet të ktheheni majtas në Fushën e thatë. Substrati është tokë dhe gur, por i rehatshëm për të ecur. Uji është në vathën e deleve të Fushës së thatë (Suvo Pole), por është më mirë ta marrësh nga çezmat në Sellcë ose Galiçnik, ku ndodhet një nga burimet më të bukura të ujit të pijshëm në park. Shkalla e vështirësisë së rrugë është e ordinare.

Denivelizimi: 750 m

Pika më e lartë: 1677 m.

Fillimi: fshati Selcë

Destinacioni: f. Galiçnik

Gjatësia: 10 km (1-2 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Pista kalon nëpër një zonë mirëmbajtjeje aktive dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 10

Numri i transportuesve mbështetës: 15

Numri i kornizave të shënimit: 4

Numri i shënuesve: 20

Numri i kodeve QR: 4

Ngjyra për shënim në kg: 4

17. Emri dhe shenja e trasesë:

MK10 Udhëtim qarkor nëpër parkun parkun Safari Bunec

Ky park safari mbulon një sipërfaqe prej 430 ha të rrethuar nga një gardh mbrojtës. Në të vizitorët do të jenë në gjendje të shohin drerin evropian, si dhe drerët, dhe ecja nëpër të është mjaft e këndshme. Zona ka bollëk me vendet e bukura të pushimit, shumë pamje, një shatërvan me ujë të ftohtë burimesh dhe një kullë vëzhgimi së fundmi - një vend ideal për të vëzhguar kafshët nga të cilat mund të bëni foto të bukura. Nëpër parkun safarit vizitorët e safarit të fotografive do të udhëhiqen nga profesionistë (Punonjës - Renxher) të punësuar në

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

parkun kombëtar. Udhëtimi përmes parkut zgjat nga 1 deri në 2 orë. Parku safari Bunec është një qendër riprodhuese për Drerin ballkanik. Parku në vetvete është i rrethuar me një shteg shëtitjeje dhe në një shteg për biçikleta malore. Për shkak të peizazhit të tij specifik dhe disa pamjeve unike, vizitorët pothuajse gjithmonë e përdorin atë si një vend për të bërë shumë histori fotografish, çfarë motivon shërbimet në park për ta riorganizuar atë si një vend për shëtitje, ngasje me biçikletë, vështrimin e jetës së egër me fotografime. Shtegu edukativ për fëmijë nga 6 deri në 12 vjet po funksionon si pjesë e këtij lokaliteti.

Denivelizimi: 100 m

Pika më e lartë: 1200 m.

Fillimi: Porti hyrës i anijeve ose vendpushimi i fëmijëve Bunec

Destinacioni: Udhëtim qarkor

Gjatësia: 9 to 12 km (2 deri 4 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes

Numri i tabelave të informacionit: 2

Numri i shenjave: 10

Numri i transportuesve mbështetës: 15

Numri i kornizave të shënimit: 4

Numri i shënuesve: 20

Numri i kodeve QR: 3

Ngjyra për shënim në kg: 2

18. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 1 Shtegu Vrbenit

Ky është një nga shtigjet në park që duhet parë. Një plan urbanistik i përsosur i denivelimeve dhe cilësisë së substratit me shumë peizazhe dhe panorama të bukura. Për më tepër, rruga kalon nëpër fshatin e bukur të Vrbenit, si dhe në Parkun Kombëtar Mavrovë, që do të thotë se kalimi i shtegut nuk do të jetë vetëm një udhëtim "normal", por edhe një mundësi për të shijuar vlerat kulturore dhe natyrore të parkut. Shtegu është një ndërthurje e asfaltit, makadimit dhe një rrugë pyjore e paasfaltuar dhe është e thjeshtë të ndiqet dhe të orientohet. Përgjatë rrugës ka shënime të shënuara dhe shenja rrugore. Një pjesë e rrugës është në brezin pyjor, dhe një pjesë është në zonën e kullotave. Uji i pijshëm është i disponueshëm në disa vende, por është mirë të përdorni ujë në fshatin Hanet e Mavrovës ose Vrben. Vështirësia e rrugës është ordinare.

Denivelizimi: 550 m

Pika më e lartë: 1775 m.

Shtëpi: Safari Park Bunker

Destinacioni: f.Vrben – Hanet e Mavrovës - Bunec

Gjatësia: 30 km (2-5 orë)

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shënjave: 20
Numri i transportuesve mbështetës: 12
Numri i kornizave të shënimit: 10
Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 6
Ngjyra për shënim në kg: 4

19. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 2 Shtegu "Girno Rekanska"

Një shteg serioz për çiklistët e përgatitur mirë fizikisht. Fillimi është në qendrën e informacionit të Parkut Kombëtar Mavrovë dhe shtrihet përmes një peizazhi të bukur me panorama të bukura mbi rajonin e Lumit të epërm "Gorna Rekës". Shtegu kalon nëpër tre fshatra me arkitekturë autentike dhe peizazhe të egra të pasura me biodiversitet të larmishëm. Pjesa më e madhe e trasesë është e vendosur në një rrugë pyjore të gjerë me një bazë të fortë, e cila është e lehtë për tu ndjekur, e shënuar me shenja. Uji i pijshëm është në dispozicion. Objektet e hotelerisë janë të vendosura përgjatë Liqenit të Mavrovës dhe fshatit Trnicë. Vështirësia e rrugës është ordinare.

Denivelizimi: 850 m

Pika më e lartë: 1611 m.

Fillimi: Hanet Mavrovës

Destinacioni: Hanet e Mavrovës

Gjatësia: 51 km (4-8 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 2
Numri i shenjave: 20
Numri i transportuesve mbështetës: 10
Numri i kornizave të shënimit: 0
Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 6
Ngjyra për shënim në kg: 4

20. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 4 Shtigjet drejt peizazheve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Një nga shtigjet më të bukura të çiklistëve malor në Parkun Kombëtar Mavrovë. Siç sugjeron vet emri, shtegu ofron një përvojë fantastike të biçikletave me peizazhet dhe panoramat më të bukura në park. Pika e fillimit është pikërisht mbi fshatin Leunovë në zonën e Studencës, ku përfundon zyrtarisht ky shteg qarkor. Sidoqoftë, pasi ekziston një rrjet shtigjesh për çiklizëm malor në park, fillimi dhe fundi i turnit mund të përshtaten me dëshirat tuaja dhe të dhënat e hartës. Pjesa më e madhe e trasesë shtrihet përgjatë një rruge të ngurtë dhe të gjerë që shkon nga fshati Leunovë deri në vendin e Batkovicës, si dhe nga Carevec për në Mavrovë, dhe prehet në pyll, pjesa tjetër është zonë e kullotave ku mbizotërojnë peizazhe të bukura dhe panorama. Një pjesë e trasesë është e lidhur me rrugët lokale të asfaltit. Orientimi përgjatë shtegut është i lehtë dhe përgjatë tij ka shumë shenja dhe shenja rrugore që tregojnë qartë rrugën. Në katër deri në pesë vende përgjatë shtegut ka ujë të pijshëm. Objektet e hotelerisë janë vetëm pranë Liqenit të Mavrovës.

Rang teknik - i moderuar.

Denivelizimi: 640 m

Pika më e lartë: 1730 m.

Fillimi: Leunovo (Batkovicë-Cavkarnik-Carevec-Mavrovë)

Destinacioni: Leunovë

Gjatësia: 45 km (3-6 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon në një zonë të menaxhimit të qëndrueshëm

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 20

Numri i transportuesve mbështetës: 10

Numri i kornizave të shënimit: 10

Numri i shënuesve: 30

Numri i kodeve QR: 6

Ngjyra për shënim në kg: 4

21. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 5 Shtegu rrugor në Batkovicë

Shtegu i Batkovicës është një variant i shkurtër i Shtegut përmes peizazhit ose aventurës pyjore. Fillimi është në anën e Studencit, mbi fshatin Leunovë dhe përmes lokalitetit të Batkovicës, zbret poshtë në drejtim të rrugës së asfaltuar rreth Liqenit të Mavrovës dhe në vendin Pejçino, afër skajit perëndimor të fshatit Leunovë, del në asfalt. Rruga është kategorizuar si rrugë e ndytë, e gjerë dhe e lehtë për t'u ndjekur, e shënuar me shenja dhe shënime. Pirja e ujit përdoret më së miri në anën e Studencit. Vështirësia e rrugës është ordinare.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Denivelizimi: 350 m
Pika më e lartë: 1571 m.
Fillimi: Leunovë (Batkovicë)
Destinacioni: Leunovë
Gjatësia: 14 km (2-4 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon në një zonë të menaxhimit të qëndrueshëm

Numri i tabelave të informacionit: 1
Numri i shenjave: 10
Numri i transportuesve mbështetës: 4
Numri i kornizave të shënimit: 0
Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 3
Ngjyra për shënim në kg: 2

22. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 7 Shtegu nga Mavrova përmes Bistrës për në Lazaropole

Një tjetër shteg nga ato që brendojnë Parkun Kombëtar Mavrovë si destinacion për çiklizëm malor. Ky është një shteg që duhet të testohet si për sporte ashtu edhe për arsye estetike. Peizazhet dhe panoramat e shkëlqyera, shtegu i gjerë dhe baza të rehatshme e kasolle, arkitektura tradicionale dhe bazat e shumta të rehatshme, që jo vetëm që kanë rëndësi bujqësore, por edhe kulturore dhe historike i japin shtigjeve një atribut të një "turneu që nuk duhet të mungojë". Shtegu fillon në qendrën e informacionit në Hanet e Mavrovës dhe përgjatë rrugës së asfaltuar për fshatin Galiçnik shtrihet në lokalitetin Carevec ku mbaron rruga e asfaltit dhe lëvizja vazhdon nëpër zonën e kullotave. Disa kilometra para fshatit Lazaropole, pista arrin rripin pyjor në lokalitetin Baçiliste. Rruga është e gjerë, e lehtë për t'u ndjekur dhe e shënuar me shenja mjaft të dukshme. Padyshim, kjo është një nga rrugët më të bukura në park dhe në Maqedoni në përgjithësi. Uji i pijshëm është në dispozicion në disa vende. Vështirësia e rrugës është ordinare.

Denivelizimi: 800 m
Pika më e lartë: 1928 m.
Fillimi: Info Qendra Hanet (Carevec-Mali Bistra -Cerkezicë)
Destinacioni: Lazaropole
Gjatësia: 44 km (3-6 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 2

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Numri i shenjave: 30
Numri i transportuesve mbështetës: 15
Numri i kornizave të shënimit: 20
Numri i shënuesve: 30
Numri i kodeve QR: 10
Ngjyra për shënim në kg: 4

23. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 8 Rruga rrethrotulluese nga Mavrova përmes Leunovës- maja Carevica- Mavrovë

Është një nga shtigjet që janë pjesë e maratonës së Mavrovës - Një garë e vogël maratone. Është pjesë e shtegut që e bën Parkun Kombëtar Mavrovë një destinacion ideal për biciklizëm malor. Kjo është një rrugë që duhet të testohet si për sporte ashtu edhe për arsye estetike. Peizazhet dhe panoramat e shkëlqyera, shtegu i gjerë dhe baza e rehatshme, arkitektura tradicionale dhe bazat e shumta të kasollave të deleve që jo vetëm që kanë rëndësi bujqësore, por edhe kulturore dhe historike i japin shtigjeve një atribut të një "turneu që nuk duhet të mungojë". Shtegu fillon përpara Qendrës së Skive në Mavrovë dhe përgjatë rrugës së asfaltit për fshatin Galicnik që shtrihet në lokalitetin Carevec ku mbaron asfalti dhe lëvizja vazhdon nëpër zonën e kullotave. Disa kilometra para zonës së Cavkarnikut kthehet në drejtim të fshatit Launovë, dhe zbret majën Sandaktash dhe më pas shtegu kthehet në rripin pyjor. Rruga është e gjerë, rruga e vendit, e lehtë për t'u ndjekur dhe e shënuar me shenja dhe atë shenja mjaft të dukshme. Padyshim, kjo është një nga rrugët më të bukura në park dhe në Maqedoni në përgjithësi. Uji i pijshëm është në dispozicion në disa vende. Vështirësia e rrugës është ordinare.

Denivelizimi: 450 m

Pika më e lartë: 1600 m.

Fillimi: Info Qendra Hanet (Carevec-Mali Bistra -Cerkeziçë)

Destinacioni: fshati Leunovë ose fshati Mavrovë, në varësi të cilës anë ngasni.

Gjatësia: 44 km (3-6 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 2
Numri i shenjave: 30
Numri i transportuesve mbështetës 15
Numri i kornizave të shënimit: 10
Numri i shënuesve: 20
Numri i kodeve QR: 4
Ngjyra për shënim në kg: 2

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

24. Emri dhe shenja e trasesë:

MTB 9 Rrethrotullimi rreth Lazaropoles

Trajnim i bukur për atletët dhe sfidues për rekreacion. Në afro dy orë kalohen, zonat më të bukura të rajonit Malarekës. Shtegu fillon nga qendra e Lazaropoles dhe shtrihet përgjatë një rruge të paasfaltuar drejt fshatit Tresonce, në vend që të vazhdojë përgjatë një rruge asfalti përgjatë lumit Tresonecka dhe Rosocka deri te Ura e Garskit, ku kthehet majtas drejt Lazaropoles. Shtegu mund të kombinohet me shtigjet e tjera të biçiklizmit malor në park, në varësi të dëshirave dhe mundësive, me përdorimin e detyrueshëm të hartës. Rruga është e gjerë, e shënuar dhe e lehtë për t'u ndjekur. Uji i pijshëm është në dispozicion në shumë vende. Objektet e hotelerisë janë të vendosura në fshatin Lazaropole. Rangësia e vështirësisë së rrugës është ordinare.

Denivelizimi: 650 m

Pika më e lartë: 1412 m.

Fillimi: Rosoki (Ura Garik)

Destinacioni: Lazaropole

Gjatësia: 30 km (2-4 orë)

Vendndodhja sipas zonave të mbrojtjes: Shtegu kalon nëpër një zonë aktive të mirëmbajtjes dhe një zonë të qëndrueshme të menaxhimit

Numri i tabelave të informacionit: 1

Numri i shenjave: 12

Numri i transportuesve mbështetës: 6

Numri i kornizave të shënimit: 0

Numri i shënuesve: 30

Numri i kodeve QR: 6

Ngjyra për shënim në kg: 4

Specifikimet teknike për shënimin e shtigjeve për ngjitje apo viking në mal

Aktivitetet e planifikuara:

1. Pastrimi, zgjerimi dhe shënimi i 24 shtigjeve për ngjitje - hiking dhe biçiklizëm malor në një gjatësi totale prej 421 km.

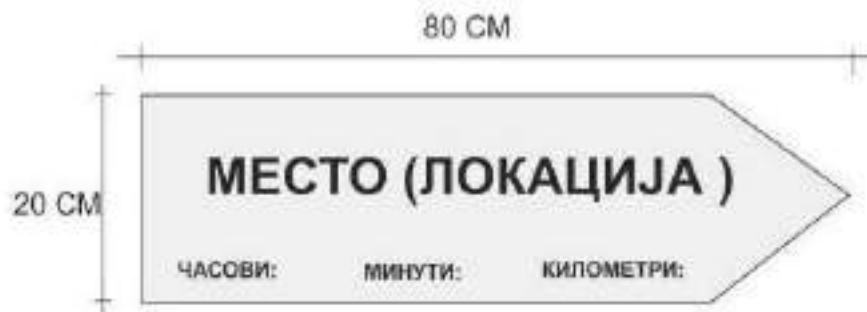
2. Bërja dhe instalimi i (instalimi i në tokë) shënimit të shufrave të drurit me një dimension 10cm x 8cm x 20cm (e lyster me kuq e bardhë e në pjesën e sipërme).

Vendosja e gjithsej 50 shtizave.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

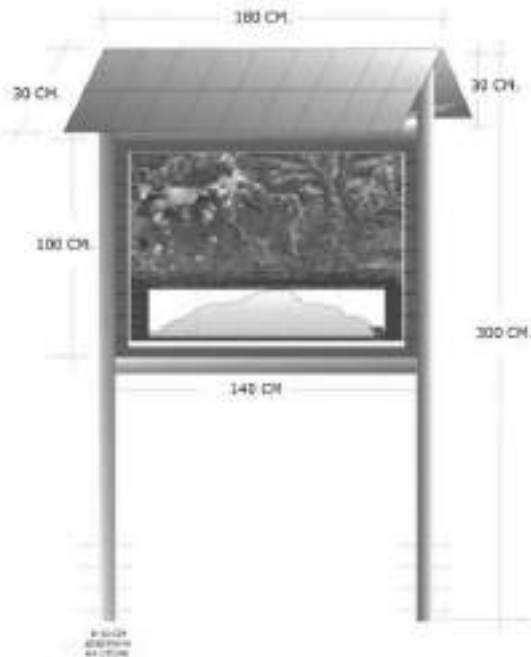

1. Bërja dhe instalimi i 406 tabelave prej druri (80 cm x 20cm) me 181 mbështetës druri për shenjat (10 cm x 8cm x 250cm).

2. Krijimi dhe vendosja e tabelave të informacionit në pikën fillestare të secilit shteg me dimensionet e dhëna në figurë. Tabelat duhet të jenë prej druri dhe pjesa informuese e prej foreksi. Sasia e përgjithshme 24 tabela.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

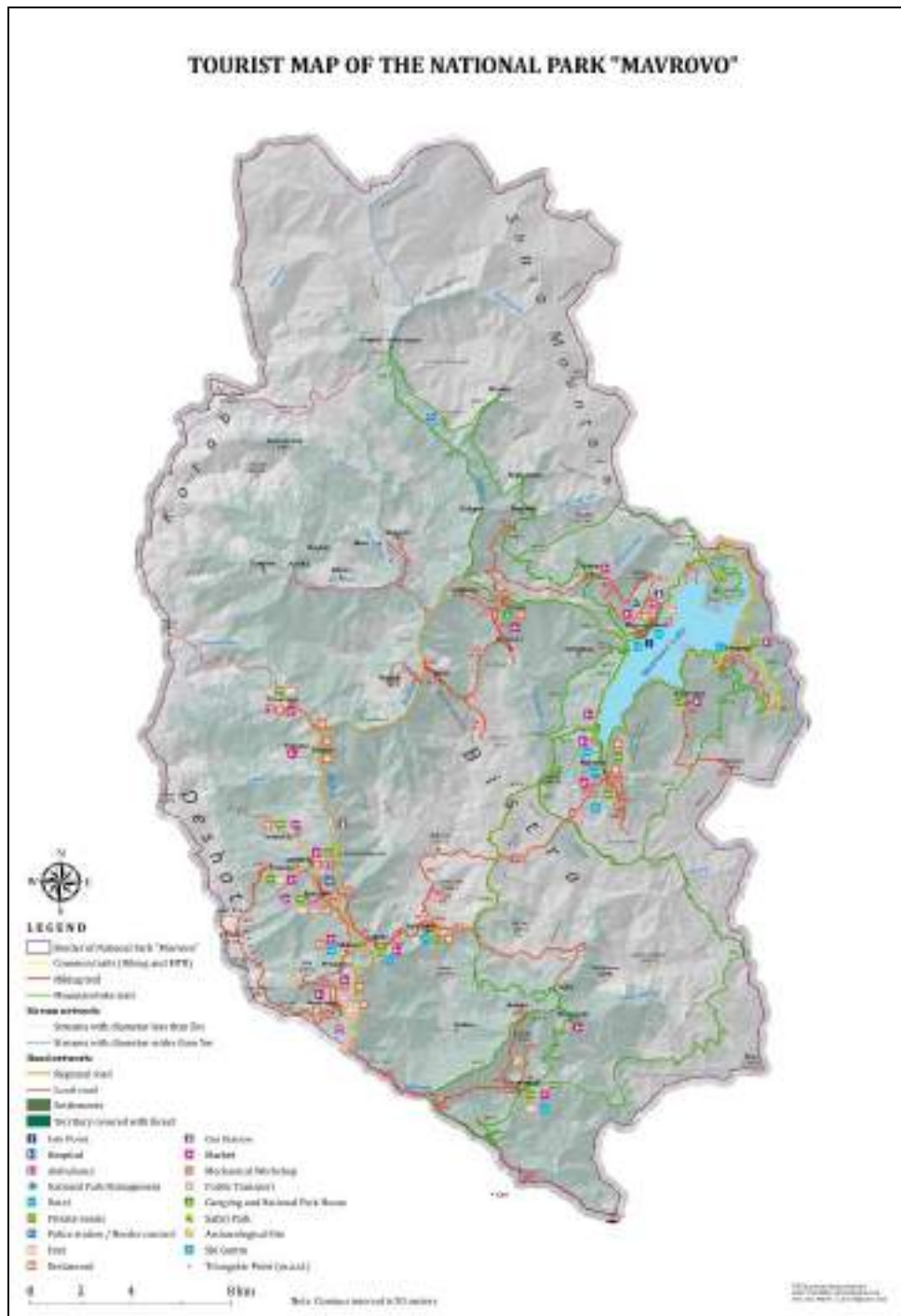
3. Përgatitja dhe caktimi i kodeve QR për secilën prej shtigjeve dhe lidhja me informacionin turistik për shtigje.

4. Përgatitja dhe vendosja e shënuesve të kodit QR për secilin shteg dhe ata të vendosura në pikën më të lartë të kolonave, tabelave të informacionit ose objekteve përgjatë shtrirjes. Asnjë shenjë, tabelë, shënues QR ose objekte të tjera informuese nuk do të instalohen te pemët ose te të tjerat sipërfaqe natyrore (p.sh. gurë etj).

5. Angazhimi i ekspertëve që kanë përvojë në rregullimin e shtigjeve të turizmit rekreativ malor dhe rregullimin ose botimin e hartave dhe librave udhëzues.

6. Përdorimi i teknikave të shënimit, sipas ligjit për shtigjet malore (markimi i Lentons dhe Knafelts).

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

1. Fushëveprimi dhe qëllimi për PMSM-ESMP

PPNA - LRCP mbështetet nga një grant nga Bashkimi Evropian dhe zbatohet bashkërisht nga Kabineti i Zëvendës Kryeministrit për Çështjet Ekonomike, si një agjenci për zbatimin e fondeve, dhe Banka Botërore. PPNA - LRCP klasifikohet si një projekt i Kategorisë B, që do të thotë se ndikimet negative mund të priten si rezultat i zbatimit, por në masë jo të rëndësishme dhe jo të mëdha ose afatgjata. Si rezultat i këtij klasifikimi, vlerësimi mjedisor përfshihet OP 4.01. Korniza e Menaxhimit të Mjedisit CDPMEA (ESMF) shërben si një udhëzues i detyrueshëm për kujdesin e duhur ndaj mjedisit, duke përcaktuar pranueshmërinë dhe procedurat e shqyrtimit, vlerësimin e mjedisit, vlerësimin e ndikimit të mundshëm dhe hartimin e masave adekuate të zbutjes. Të gjitha aktivitetet e projektit (dhe nënprojektet) duhet të zbatohen në përputhje me ESMF, procedurat dhe politikat e Bankës Botërore dhe rregulloret kombëtare (rregulloret më të rrepta kombëtare).

Nënprojekti është përgatitur nga Komuna e Mavrovës dhe Rostushës në partneritet me Parkun Kombëtar "Mavrovë" me titull "Zhvillimi i Turizmit në Luginën e Mavrovës" dhe i vendosur në territorin e Komunës së Mavrovës dhe Rostushës. ESMP përmban një përshkrim të projektit, detaje teknike, fushëveprimin dhe vendndodhjen, në bazë të të cilave janë vlerësuar rreziqet mjedisore. ESMP identifikon masa të qëndrueshme dhe efektive që mund të zvogëlojnë ndikimet e mundshme negative në një nivel të pranueshëm në mjedis. Zbatimi i masave lehtësuese për rreziqet dhe çështjet e identikuara është i detyrueshëm. ESMP përbëhet nga një sërë masash lehtësuese dhe monitoruese institucionale gjatë zbatimit të aktiviteteve për të eliminuar ndikimet negative në mjedisin jetësor dhe shoqëror, ose për t'i zvogëluar ato në një nivel të pranueshëm. Plani gjithashtu përfshin aktivitetet e nevojshme për zbatimin e këtyre masave. ESMP jep një përshkrim të detajeve teknike të secilës masë lehtësuese, përfshirë llojin e ndikimit së bashku me skicat, përshkrimin e pajisjeve dhe procedurave për veprim, si dhe ndikimet e mundshme, vlerësimet mjedisore të këtyre masave.

Nënprojekti i propozuar klasifikohet si Kategoria B, për shkak të faktit se ndikimet e ardhshme mjedisore janë më pak negative se projektet e Kategorisë A kur merret parasysh natyra, madhësia dhe vendndodhja, si dhe ndikimet e mundshme mjedisore. ESMP do të vlerësojë ndikimet e mundshme mjedisore në lidhje me nënprojektin e propozuar, do të identifikojë mundësitë e mundshme për promovimin e mjedisit dhe do të rekomandojë masa për parandalimin, zvogëlimin dhe zbutjen e efekteve anësore. Fushëveprimi dhe formati i vlerësimit të ndikimit do të ndryshojë me nënprojektin, por do të jetë më i vogël në lidhje me fushën e Studimit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis, zakonisht në formën e PMMP. Fushëveprimi i ESMP-s përcaktohet në Aneksin D të ESMF. Një listë kontrolli për ESMP duhet të përdoret për përmirësime të vogla, rehabilitim dhe përshtatje të ndërtesave (shembulli - kampioni jepet në Aneksin F të ESMF).

B kategoria gjithashtu përfshin nënprojekte:

(a) kredi për kapital qarkullues që përfshijnë blerjen dhe / ose përdorimin e materialeve të rrezikshme (p.sh. gaz) ose

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

(b) Përmirësimi i projektit përmes prokurimit të pajisjeve / makinerive për rreziqe të rëndësishme potenciale shëndetësore ose të sigurisë. Sipas ligjeve të Maqedonisë, nënprojektet që i përkasin kategorisë B nuk kërkojnë EIA - VNM të plotë.

Aktivitetet e përfshira nga nënprojekti që mund të shkaktojnë ndikime negative mjedisore kanë të bëjnë me punimet në infrastrukturë. Sidoqoftë, këto aktivitete pritet të shkaktojnë vetëm ndikime të përkohshme, të limituara, afatshkurtra dhe të kufizuara.

3.1. Korniza institucionale

INFORMACIONE TË PËRGJITHSHME PËR PK MAVROVË

Zona e Mbrojtur e Parkut Kombëtar Mavrovë u shpall për herë të parë me Aktin e Proklamatës nga Parlamenti i Republikës Popullore të Maqedonisë në Seancën e Parlamentit të 18 Prillit 1949 i cili thotë: "Akti për shpalljen e zonës pyjore rreth Fushës së Mavrovës si Park Kombëtar".

Sipas këtij ligji, Parku Kombëtar Mavrovë u shpall "në bazë të bukurive të jashtëzakonshme natyrore, vlerave historike dhe shkencore të pyjeve dhe tokës pyjore rreth Fushës së Mavrovës". Parku Kombëtar Mavrovë kishte një sipërfaqe prej 11,750 ha.

Zona e Mbrojtur e Parkut Kombëtar Mavrovë u riproklamua si Park Kombëtar në bazë të Aktit të rishpalljes në seancën e Parlamentit të datës 03 Prill 1952. Zona riproklamuar si Zonës e mbrojtur e Parkut Kombëtar Mavrovë është zgjeruar nga 11,750 në 73,088 ha. Tridhjetë e shtatë (37) vendbanime të katër rajoneve lokale (Lugina e Mavrovës, Lumi i epërm (Gorna Reka), Lumi i vogël (Mala Reka) dhe Lumi i poshtëm, (Dolna Reka) janë përfshirë në kufijtë e rinj të zonës së mbrojtur.

Gjeologjia dhe gjeomorfologjia. Nga aspekti gjeologjik, substrati-nënshtresa themelore e territorit të Parkut Kombëtar Mavrovë i përket njësisë gjeotektonike të Maqedonisë Perëndimore. Shkëmbinjtë e shtratit, të cilët janë të epokave të ndryshme dhe strukturës mineralogjike, mund të grupohen në tri formacione gjeologjike: Shkëmbinjtë metamorfikë paleozoikë dhe magmatikë; Shkëmbinjtë e sedimentit mesozoik; dhe pllaka kuaternare.

Nën ndikimin e lëvizjeve tektonike, forma morfo-tektonike më të mëdha përfshijnë malet, luginat, majat malore, shalat malore, ndërrimet tektonike, ndërsa nën ndikimin e forcave të jashtme ishin krijuar një larmi formash gjeomorfologjike.

Masivi i malit Korab ngrihet nga ana e djathtë e luginës së lumit Radika, d.m.th. në anën perëndimore të Parkut Kombëtar Mavrovë, në pjesën më të largët perëndimore të Maqedonisë, përgjatë kufirit maqedono-shqiptar, nga maja e malit Sherupa (2.092 m) në Veri, në majën e malit Rudina (2.238 m) në Jug. Masivi i Korabit është i përbërë nga tre male që janë të ndërlidhura reciprokisht nga veriu në jug (Korab, Deshat dhe Krcin).

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Masivi i maleve të Sharrit ngrihet në Verilindje dhe pjesërisht në pjesën veriore të Parkut Kombëtar Mavrovë. Brenda kufijve të Parkut Kombëtar, përfshihen vetëm pjesët më të largëta Jugperëndimore të këtij masivi; në jugperëndim në Luginën e Mavrovës dhe Lumi i Mavrovës - "Mavrovska Reka", në perëndim me lumin Radika dhe në veriperëndim me ujëmbledhësin e lumit Sherup.

Mali i Bistrës ngrihet në pjesën lindore dhe në juglindje të Parkut Kombëtar Mavrovë, në jug nga kalimi malor Vlainica (1.310 m); përmes Luginës së Mavrovës dhe Lumit Mavrovës deri në kalimin malor Jama (1,507 m), Luginën e Lumit të vogël "Mala Reka" dhe luginat e degëve të saj Garska dhe lumit Jama. Në drejtim të perëndimit mali i Bistrës shtrihet në lumin Radika dhe në lindje drejt Luginës së Kërçovës.

Në tërësi, brenda kufijve të Parkut Kombëtar Mavrovë, janë të pranishme 86 maja malore më të larta se 2,000 m, duke përfshirë malin Korab 41, malin e Deshatit 7, malin Krcin 7, malin Bistra 15, dhe Mali Sharr 16. Nga numri i përgjithshëm, gjashtë maja malore janë mbi 2.500 m, të gjitha ato të vendosura në malin e Korabit. Në Parkun Kombëtar Mavrovë, janë të pranishme 23 kalime të larta malore, përmes së cilave Parku është i lidhur me zonat fqinje. Midis tyre, kalimet më të larta malore në Republikën e Maqedonisë janë: Porta e Madhe e Korabit (Golema Korabska Vrata) (2.063 m), Porta e Vogël e Korabit – (Mala Korabska Vrata) (2,465 m), Deshati (2.020m) dhe e Diela e Shenjtë (Sveta Nedela) / Këneta e thatë (Suva Bara) (2.065m).

Nga format më të rëndësishme të relievit të krijuara si rezultat i forcave të jashtme, do të përmendim shtretërit e lumenjve me kanione dhe format e relievit karstik nëntokësor (shpellat). Në Parkun Kombëtar Mavrovë, brenda pellgut ujëmbledhës të lumit Radika, janë regjistruar gjithsej 16 kanione dhe 42 shpella.

Hidrologjia dhe hidrografia. I gjithë territori i zonës së mbrojtur të Parkut Kombëtar Mavrovë përfshihet në pellgun ujëmbledhës të lumit Radika. Rrjedha mesatare vjetore e lumit Radika për një periudhë 50 vjeçare (1961-2010) në pikën matëse Ura e Boshkut (Boshkov Most) është 19.63 m³ / s.

Burimet e lumit Radika nuk përbëhen nga një burim i vetëm, por nga një numër i madh i rrjedhave të vogla malore që burojnë në shpatet dhe në fund të qarkut Def-Velin Beg i epërm. Zyrtarisht burimet e lumenjve Radika përbëhen nga një rrjedhë e vogël malore që formohen në verilindjen e majës së malit Porta e Madhe - Golema Vrata, në një lartësi prej 2,260 m. Gjatësia totale e rrjedhës së lumit Radika është 64.7 km, ndërsa gjatësia totale e të gjitha rrjedhave ujore (Lumi Radika dhe degët e tij) në pellgun ujëmbledhës të lumit Radika është 763.4 km.

Pellgu ujëmbledhës i lumit Radika përfshin një sipërfaqe prej 879.8 km². Pjesa më e madhe e sipërfaqes së pellgut është në anën e majtë të lumit (575.3 km²); ndërsa pjesa dukshëm më e vogël është në anën e djathtë (304.5 km²).

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Nga pikëpamja hidrologjike, përveç lumenjve, në territorin e Parkut, janë të pranishme edhe forma të tjera hidrologjike, nga të cilat si lloje të rëndësishme të habitatit natyror do të përmendim burimet, liqenet akullnajorë, pishinat e përkohshme, si dhe rezervuarin e liqenit të Mavrovës.

Klima. Për shkak të kushteve specifike fiziko-gjeografike dhe orografike, të lidhura me lartësinë, në territorin e Parkut, janë të pranishme llojet e mëposhtme të klimës:

- 600-900 m: Një brez i klimës së ngrohtë kontinentale, me temperaturë mesatare vjetore të ajrit nga 80C në 100C, dhe sasia mesatare vjetore e reshjeve nga 800 mm deri 900 mm
- 900-1,100 m: Një brez i klimës së ftohtë kontinentale, me temperaturë mesatare vjetore të ajrit nga 70C në 80C, dhe sasia mesatare vjetore e reshjeve nga 800mm deri 900 mm.
- 1,100-1,300m: Një brez i klimës kontinentale nënmalore, me temperaturë mesatare vjetore të ajrit nga 5.50C në 70C, dhe sasia mesatare vjetore e reshjeve 900mm deri 1.250 mm.
- 1,300-1,650m: Një brez i klimës kontinentale malore, me temperaturë mesatare vjetore të ajrit nga 3.00C në 5.50C, dhe sasia mesatare vjetore e reshjeve rreth 1.250 mm.
- 1,650-2,250m: Një brez i klimës nënalpine, me temperaturë mesatare vjetore të ajrit nga -1.00C në 30C, dhe sasia mesatare vjetore e reshjeve të rreth 1.250 mm.
- 2,250-2,764m: Një brez i klimës alpine, me temperaturë mesatare vjetore të ajrit nga -5.00C në -10C, dhe sasia mesatare vjetore e reshjeve rreth 1.250 mm.

Sipas rezultateve të skenarëve të klimës, rritja mesatare vjetore e temperaturës në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut do të sillet midis 1.2 ° C deri në 2025, 2.3 ° C deri në 2050, 3.5 ° C deri në 2075 dhe 5.1 ° C deri në vitin 2100. Mbi bazën e skenareve specifike të emisioneve për ndryshimin e klimës, në territorin e Parkut Kombëtar të zonës së mbrojtur Mavrovë, deri në fund të shekullit 21, pritet një rritje e reshjeve gjatë periudhës së dimrit, e cila mund të arrijë deri në 6%, ndërsa në të gjitha stinët e tjera parashikohet një ulje e reshjeve. Ulja më e dukshme e reshjeve të shiut prej -16% është në pritje gjatë periudhës së verës.

Dheu. Në rripin e klimës së lartë malore në materialin burimor acidik (baza - themeli), nën ndikimin e bimësisë së barit mesofilik-acidofilik, me anë të procesit të pedogjenezës, janë formuar tokat silikate hummus - gradat. Në rripin e ngrohtë të klimës kontinentale, të mbuluar nga pyjet e lisit austriak dhe Durmast Oak, zhvillohen tokat e rendinës dhe kanellës. Në rripin e ftohtë të klimës kontinentale, nën pyjet e ahut, janë të pranishme toka distriale kafe; nën pyjet e ahut, cambisols distric, ndërsa në pyjet e ahut nën guri gëlqeror, tokat (dheu) kafe janë të pranishme.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Erozioni. Terreni në pjesën perëndimore të vendit është i pjerrët, i ashpër, i disenjuar nga rrjeti i zhvilluar hidrografik, në të cilin mbizotërojnë proceset e erozionit linear ose të thellë. Zona më erozive në territorin e Parkut Kombëtar Mavrovë është pellgu ujëmbledhës i ngushtë i lumenjve Ribnichka dhe lumit "Valavicharska Reka". Nga pellgu i lumit, më erozive janë: Lumi "Golema Reka" dhe Lumi "Valavicharska Reka" (Lumi "Zhirovnichka Reka" dhe Lumi "Tairovska Reka"). 13 Proceset e erozionit me kategorinë e lartë të shkatërrimit (kategoria I dhe II), d.m.th., koeficienti i erozionit $Z > 0.85$ regjistrohen vetëm në rajonin e lumit "Dolna Reka". Proceset e erozionit të kategorisë II janë të pranishme në ujëmbledhësin e Lumit të thellë "Ribnichka (Dlaboka) Reka. Vlera mesatare e koeficientit të proceseve të erozionit për të gjithë territorin e Zonës së Mbrojtur është $Z = 0.31$, e cila përfshin zonën në kategorinë e IV, d.m.th., me procese të ulëta të erozionit. Vlerat më të ulëta të proceseve të erozionit ($Z = 0,14$ deri në 0.22) janë regjistruar në pellgun ujëmbledhës të rezervuarit Liqeni i Mavrovës, ndërsa vlera më e lartë është regjistruar në pellgjet ujëmbledhëse të lumenjve "Ribnicka" dhe LUMI "Valavicarska Reka" ($Z = 0.87$).

Biogjeografia. Nga pikëpamja biogjeografike, brezi i lartë malor i Parkut Kombëtar Mavrovë është i banuar nga një kompleks i elementeve të florës dhe faunës me origjinë biogjeografike Oreo -Tundral (Arcto-Mountain ose Arcto-Alpine). Kompleksi Oreo-Tundral përfaqësohet nga specie shtazore dhe bimore, shtrirja e shpërndarjes e të cilit është e kufizuar në rajonin arktik dhe nënarktik dhe brezin e lartë (mbi brezin pyjor) të maleve më të larta, në të gjithë Evropën Qendrore dhe pjesërisht Jugore. Nën-kompleksi i Palaeo-Oreal (Palaeo-Mountain) ose Relict - Elemente të florës malore dhe faunës, brenda të cilave janë përfshirë dhe speciet endemike akullnajore janë gjithashtu mjaft të përfaqësuara në brezin malor të Parkut Kombëtar Mavrovë.

Pavarësisht nga fakti se në territorin e Parkut Kombëtar të zonës së mbrojtur Mavrovë, pyjet halore të llojit tajga (pyje halore dhe bredhi) të shoqëruara me pemë thupër dhe aspen mbulojnë zona relativisht të vogla, përfaqësohet kompleksi Boreal (Siberian) i elementeve me lule dhe faunal nga niveli më i lartë i pasurisë së specieve dhe dendësia e popullsisë në krahasim me të gjitha malet e tjera të larta në Republikën e Maqedonisë.

Kompleksi i llojeve me origjinë Arboreal Broadleaved përfaqësohet më së shumti nga nënkompleksi i elementeve floristike dhe faunistike Ponto-Mesdhetare (Lindore-Mesdhetare), të cilat po mbizotërojnë në nivelin Kombëtar, si dhe në territorin e Parkut Kombëtar Mavrovë. Brenda Parkut, këto specie janë të pranishme kryesisht në lartësi më të ulëta, të përfaqësuara nga specie më të ndjeshme, ndërsa specie të caktuara mesdhetare depërtojnë deri në lartësi prej 1,700 m asl, ku vetëm numri i vogël i specieve me valencë ekologjike më të gjerë dhe gamë shpërndarjeje janë të pranishme.

Kompleksi i Elementeve të florës dhe faunës së Eremalit përbëhet kryesisht nga Nënkompleksi i specieve, origjina e të cilit është nga stepet Ponto - Kaspikë. Shpërndarja e këtyre elementëve të faunës dhe florës janë lidhur me ekosistemet e kullosave dhe shkon nga zonat fushore të ultësirës deri në ekosistemet me barishte të thata malore.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Nga aspekti i zoogeografisë ujore, pellgu ujëmbledhës i lumit Radika i përket Rajonit zoogeografik të Adriatik-Jon të Jugut, i cili përfshin pellgun ujëmbledhës të lumenjve në pjesën Jugperëndimore të Gadishullit Ballkanik, nga Mali i Zi në Veri, në Peloponez në Jug.

Origjina e faunës së ujërave të përkohshme është identike me faunën tokësore. Në biotopet ujore në lartësi mbidetare mbizotëron kompleksi i elementeve faunale mesdhetare, ndërsa në pishinat dhe pellgje të shumta të përkohshme/gjysmë të përkohshme, përfshirë liqenet akullnajorë në lartësi më të larta, fauna është me origjinë të ndryshme zoogeografike, duke përfshirë ato siberiane, stepe, kaukaziane, arctomalore paleomalore.

Algat. Deri më tani, në territorin e Parkut Kombëtar Mavrovë është konstatuar prania e 79 specieve të algave. 79 speciet e algave klasifikohen në tetë Phyla, nga të cilat numri më i madh i specieve i përket Phacia Bacillariophyta (algat diatomike) të përfaqësuara nga 37 specie, të ndjekura nga përfaqësuesit e Cylumofyta të Cenofytës (algat blu-jeshile) me 13 specie, Karakteristikat e Phylum (algat charophyte) të përfaqësuara nga 12 specie, Chlorophyta (Alga jeshile) Phylum (nëntë specie jeshile) me nëntë (9) lloje, The Phylum Heterokontophyta (alga heterokont) me 4 specie, Phylum Dinophyta (alga zjarri) me 2 specie, ndërsa secila phyla Rhodophyta (algat e kuqe) dhe Euglenophyta (Euglenids) përfaqësohen nga një specie.

Shumica e specieve të konstatuara të algave janë regjistrimet e para për territorin e Parkut Kombëtar Mavrovë. Disa prej tyre, si alga heterokontike Tribonema intermixtum dhe algat karofile Nitella capillaris janë regjistruar e para për tërë territorin e Maqedonisë. Të dy speciet janë të regjistruaras në një biotop të vogël ujqor në lokalitetin "Toni Voda". Fitoplanktoni i rezervuarit Liqeni i Mavrovës tregon një mbizotërim të vetëm katër llojeve të algave, të gjitha këto janë tregues biologjikë për nivele më të larta të eutrofikimit.

Fungi. Gjatë hulumtimeve në terren të kërpudhave në kuadër të projektit "Mbrojtja e mjedisit, zhvillimi ekonomik dhe promovimi i eko-turizmit të qëndrueshëm në Parkun Kombëtar Mavrovë", numri i përgjithshëm i specieve të kërpudhave në territorin e Parkut Kombëtar është rrethuar në 661 specie, prej të cilave 558 specie i përkasin Phidi Basidiomycota (kërpudha, puffballs, stinkhorns), 61 specie tek Phociation Ascomycota (kërpudhat Sac), 11 specie tek Phociation Myxomycota (myk zhul) dhe një specie tek Phylum Zygomycota (kërpudhat zygotë). Nga numri i përgjithshëm i kërpudhave të konstatuara brenda territorit të Parkut Kombëtar Mavrovë, janë regjistruar 267 specie në pyjet e ahut, 128 specie në pyjet e drunjtëve të lisave, 103 specie në pyjet halore, 63 lloje në pyjet e bredhave, 47 lloje në vende të ndryshme pyjore që po zhvillohen përgjatë lumenjve dhe përrenjve dhe 51 lloje në plantacionet me pisha. Jashtë zonave të pyllëzuara, 38 lloje janë regjistruar në kullota malore të larta, si dhe 46 lloje në livadhe dhe përgjatë skajeve të pyllit. Rreth 20 lloje të kërpudhave që përdoren për ushqim me cilësi të lartë janë shpesh të pranishme brenda territorit të Parkut, i cili përfaqëson një pjesë të konsiderueshme të burimeve biologjike në vend.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Likenet. Për territorin e Parkut Kombëtar Mavrovë, është konstatuar prania e 151 llojeve të myshqeve. Nga pikëpamja taksonomike, shumica e specieve (145) përfshihen në Klasën Lecanoro-mycetes, ndërsa vetëm gjashtë (6) specie përfshihen në Klasën Eurotiomycetes. Likenet - lignicolous përfaqësohen nga 67 lloje, të regjistruara në degë dhe trungje (rrënjë), kryesisht në familjen e pyjeve të ahut dhe lisit. Likenet e petrikolit përfaqësohen nga 49 specie, të regjistruara në shkëmbinj gëlqeror dhe silikatë, 25 specie prej të cilave janë të pranishme ekskluzivisht në shkëmbinj gëlqeror, 10 specie ekskluzivisht në shkëmbinj silikate, ndërsa pjesa tjetër e 14 specieve janë të pranishme si në shkëmbinjtë gëlqerorë ashtu edhe në silicate.

Likenet terikolare përfaqësohen nga 35 specie, të cilat po zhvillohen në tokë, rërë, tokë pyjore dhe te mbeturinat e bimëve.

Tre lloje të likeneve tregtare në sasi të mëdha po zhvillohen brenda territorit të Parkut Kombëtar, të cilat përfaqësojnë një pjesë të konsiderueshme të burimeve biologjike të vendit. Këto janë likeni (*Evernia prunastri*), likeni i trungut (*Pseudevernia furfuracea*) dhe likeni Islandez (*Cetraria islandica*). Të tre speciet gjenden në sasi të mëdha, veçanërisht në pyjet e lisit dhe të ahut. Lisi dhe trangu janë linjikolusë, që rriten në degë dhe trungje të llojeve të ndryshme të gjetheve dhe gjethe halore, ndërsa likeni islandez është një specie terokoloze, që zhvillohet në substratet e tokës.

Flora. Numri i përgjithshëm i specieve deri më tani të konstatuara të bimëve vaskulare për territorin e Parkut Kombëtar Mavrovë është i rrethuar në 1.435 specie, 404 prej të cilave janë përfshirë në kategorinë e bimëve mjekësore.

Nga pikëpamja biogeografike, territori i Parkut Kombëtar Mavrovë, brenda kornizave të Republikës së Maqedonisë së Veriut, paraqet një zonë thelbësore për zhvillimin e llojeve të shumta bimore arkto-malore dhe boreale.

Përveç nivelit të lartë të larmisë së specieve, një tjetër tipar që shquhet i florës në Parkun Kombëtar është shkalla e lartë e endemizmit, e përfaqësuar nga 13 specie endemike, si dhe prania e specieve të rralla të bimëve, 29 prej të cilave në nivelin kombëtar, vetëm territorin i Parkut Kombëtar Mavrovë në janë regjistruar.

Invertebrate fauna. Në bazë të hulumtimeve të deritanishme, fauna jovetebrore brenda territorit të Parkut Kombëtar Mavrovë përfaqësohet nga 1.172 specie, që është 12% e numrit të përgjithshëm të specieve jovetebrore të regjistruara në nivelin Kombëtar, të përfaqësuar nga 9.823 specie. Niveli i endemizmit 15 në mesin e faunës jovetebrore është gjithashtu jashtëzakonisht i lartë, i përfaqësuar nga 86 specie endemike, që është 7.34% e numrit të përgjithshëm të specieve të regjistruara në territorin e Parkut, 48 prej të cilave janë endemikë lokale / kombëtare, ndërsa pjesa tjetër 38 specie janë specie endemike në Ballkan. Niveli i lartë i pasurisë së specieve, endemizmit dhe heterogjenitetit të faunës

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

jovertebrore është pasqyrim i drejtpërdrejtë i cilësisë dhe përbërjes së habitateve natyrore dhe mbetet zona e paprekur. Parku Kombëtar i Zonës së Mbrojtur Mavrovë ofron kështu një potencial të madh në shkallë kombëtare dhe ndërkombëtare për ruajtjen e shkretëtirës së paprekur të vendit.

Peshqit. Nëse marrim parasysh faktin se ujërat e rrjedhshëm në Parkun Kombëtar Mavrovë përfaqësohen nga rrjedha e sipërme dhe e mesme e lumit Radika dhe e degëve të tij, pra lumenjve malorë dhe përrenjve me rrjedhë të shpejtë, temperaturë të ulët të ujit dhe nivelit të lartë të ngopjes me oksigjen, të cilat janë habitate natyrore për peshqit salmonidë (trofta), atëherë nuk është e çuditshme prania e katër llojeve të troftës.

Të tre speciet natyrore të troftës: Troftë e artë e Ballkanit (*Salmo farioides*), trofta e Malit të Zi (*Salmo montenegrinus*) dhe Glavacica (*Salmo dentex*) janë endemikë perëndimore-ballkanike, d.m.th. me varg shpërndarjeje të kufizuar në pellgun ujëmbledhës Lindje-Adriatik.

Amfibët dhe Zvarranikët. Karakteristikë e përgjithshme e Amfibëve dhe Zvarranikëve të Parkut Kombëtar Mavrovë është niveli i lartë i diversitetit të specieve. Brenda territorit të Parkut, është konstatuar prania e 11 specieve të Amfibëve, që është 73.3% e numrit të përgjithshëm të specieve në nivelin Kombëtar, të përfaqësuar nga 15 specie. Nga zvarranikët, janë konstatuar 24 lloje, që është 75% e numrit të përgjithshëm të zvarranikëve në nivelin kombëtar, të përfaqësuar nga 32 specie. Tre lloje të Amfibëve, si dhe pesë specie të zvarranikëve janë specie endemike në Ballkan.

Shpendët. Gjatë hulumtimeve në terren brenda kornizave të këtij projekti, është konfirmuar prania e 129 specieve të shpendëve, 68 specie prej të cilave janë te regjistrime të reja për ornitofaunën e Parkut Kombëtar Mavrovë. Prania e specieve të zogjve *Phoenicurus erithrogaster* brenda territorit të Parkut është regjistrimi i parë i kësaj specie për ornitofaunën e Maqedonisë.

Nga numri i përgjithshëm i specieve të regjistruara për territorin e Parkut, 19 specie janë përfshirë në listën e aneksit I të "Udhëzuesit të Shpendëve" të BE-së (Udhëzues 2009/147/EC). Dy lloje zogjsh janë përfshirë në Kategorinë SPEC1, ndërsa shtatë specie të tjera zogjsh janë përfshirë në Kategorinë SPEC2. Lidhur me Statusin Evropian të kërcënuar (ETS) të popullsisë së specieve të shpendëve, 32 lloje zogjsh të regjistruar në Park përfshihen në një nga tre kategoritë e specieve të kërcënuara (V, R dhe D).

Gjitarët - Mammals. Numri i përgjithshëm i llojeve të regjistruara të gjitarëve deri më tani për territorin e Parkut është i rrethuar në 50 specie, që është 59.5% e numrit të përgjithshëm të llojeve të gjitarëve të regjistruar në nivelin Kombëtar, të përfaqësuar nga 84 specie. Midis tyre, pesë specie gjitarësh konstatohen si specie endemike në Ballkan. Përveç përshpejtimit të theksuar në degradimin e mjedisit në Nivelin Kombëtar, Parku Kombëtar i zonës së mbrojtur Mavrovë është i jashtëzakonshëm në shkallën në të cilën kanë mbijetuar

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

ekosistemet pyjore, madje edhe në një gjendje të modifikuar, me popullsinë më të madhe të gjitarëve të mëdhenj: Ariu i murmë (*Ursus arctos*), Rrëqebulli ballkanik (*Lynx lynx martinoi*), Ujku (*Canis lupus*) dhe Dhia ballkanike (*Rupicapra rupicapra balcanica*).

Ekosistemet kryesore. Një pjesë e madhe e Parkut Kombëtar të zonës së mbrojtur Mavrovë është e mbuluar nga ekosistemet pyjore, duke përfshirë një sipërfaqe prej 33,179,15 ha*, që është 45.82% e sipërfaqes së përgjithshme të Parkut. Analiza e strukturës dhe e mbulesës së llojeve të ndryshme të pyjeve ka treguar se pyjet e gjera janë mbizotëruese, duke përfshirë 70.72% të sipërfaqes së përgjithshme nën pyje, të ndjekura nga pyje të përziera me 18,90%, shkurre të ulëta me 9.37%, pyje halore me 0.96%, dhe plantacione pyjore me 0.05%.

Ekosistemet malore me 35.604 ha, ose 49,17% zënë sipërfaqen më të madhe të Parkut, duke u zhvilluar në lartësi nga 1800 në 2,764 m asl. Temperatura mesatare vjetore e ajrit në këtë rrip varion nga 0° C deri në -4° C, ndërsa sasia e reshjeve mesatare vjetore e reshjeve është 1,250 mm. 16 Ekosistemet ujore përfshijnë një sipërfaqe prej 1,704 ha, ose 2.35% të sipërfaqes së përgjithshme të Parkut. Rezervuari Liqeni të Mavrovës përfshin 75% të sipërfaqes totale ujore në Park; 10.3% i përkasin rezervuarit të planifikuar të ardhshëm Fushës së Lukovës "Lukovo Pole"; 1.1% në rezervuarin e planifikuar të ardhshëm të urës së Boshkut (Boshkov Most); 13.1% e sipërfaqes ujore është e mbuluar nga lumenjtë dhe përrenjtë. Si përmbledhje, është 99.5% e sipërfaqes totale ujore të Parkut. Pjesa e mbetur 0.5% i përkasin sipërfaqeve ujore të mbuluara nga liqene akullnajore dhe basene të përkohshme.

Vegjetacioni – Bimësia. Vegjetacioni apo Bimësia e Parkut Kombëtar Mavrovë përfaqësohet nga 41 bashkësi bimore, nga të cilat: 23 bashkësi pyjore, tre (3) familje bimësh livadhe dhe 13 familje me vegjetacion të lartë malor.

Ekosistemet pyjore përfaqësohen nga 25 bashkësi pyjore, nga të cilat: katër (4) bashkësi pyjore bregdetare, 15 bashkësi pyjore tipike në brezin e lisit dhe brezin e pyjeve të ahut, dhe gjashtë (6) bashkësi pyjore të pyjeve të cungut. Bashkësitë e bimëve me livadhe brenda territorit të Parkut përfaqësohen nga tre (3) bashkësi bimore, nga të cilat dy (2) janë bashkësi bimësh të livadheve dhe një (1) është bashkësi bimore me livadh subalpine. Pothuajse 50% e zonës së Parkut (356 km²) është e mbuluar nga bimësi malore. Bimësia malore është e përbërë nga 13 bashkësi bimore të përcaktuara qartë. Llojet bimore të bimësisë së lartë malore përfaqësohen nga elementë të ndryshëm të florës, ndër të cilët, elementët bimore terciare autoktonë janë më të shquara.

Peizazhe – Pamje. Në përputhje me karakteristikat natyrore dhe elementët mbizotërues, janë konfirmuar katër (4) llojet e peizazhit në vijim në territorin e Parkut: Peizazhi i lumenjve, peizazhi malor, peizazhi i maleve të larta, dhe peizazhi i Mavrovës si një peizazh i veçantë. Në bazë të karakteristikave të tyre vizuale dhe estetike, janë identifikuar peizazhe me bukuri të jashtëzakonshme natyrore dhe peizazhe me cilësi të veçantë piktoreske. Në kategorinë peizazhe me bukuri natyrore të jashtëzakonshme, përfshihen 12 peizazhe, ndërsa në kategorinë peizazhe me cilësi të veçantë piktoreske, përfshihen 11 peizazhe.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Komunitetet dhe lokale dhe popullsia. Territori i Parkut Kombëtar Mavrovë është i banuar nga 8,618 qytetarë. Me dendësi mesatare të popullsisë prej 11.9 banorë për km², territori i Parkut është një zonë me dendësi të ulët të popullsisë, veçanërisht në krahasim me nivelin kombëtar të dendësisë së popullsisë, ku janë 80 banorë për km². Në Komunën Mavrovë-Rostushë ka 42 vendbanime, 37 prej të cilave janë brenda kufijve të Parkut. Sipas regjistrimit të popullsisë të vitit 2002, numri i përgjithshëm i banorëve për Komunën Mavrovë-Rostushë është 8,618 banorë, nga të cilët 4,297 (49.4%) janë meshkuj, ndërsa 4,323 (50.6%) janë femra. Në lidhje me përkatësinë fetare, dominuese është popullsia myslimane, e përfaqësuar nga 7.506 banorë. Analiza e identitetit kombëtar të popullsisë tregon se 50% e banorëve janë deklaruar si maqedonas, 31% turq dhe 17% shqiptarë.

Mbulesa e tokës. Sipërfaqja e përgjithshme e Parkut Kombëtar të zonës së mbrojtur Mavrovë llogaritet në 72,416.8ha ose 724.168 km², nga të cilat: 33,179.15 ha (45.82%) janë nën pyje dhe tokë pyjore; 35,604.11 ha (49,17%) janë nën kullota dhe shkëmbinj malorë; 1,703,97 ha (2,35%) janë të mbuluara nga biotopet ujorë (rezervuare, lumenj, përrenj, liqene akullnajore dhe basene të përkohshme); 1,526.93 ha (2.1%) janë nën tokë të punueshme; dhe 402.63 ha (0,56%) janë vendbanime.

Menaxhimi i pyjeve. Rritja mesatare vjetore e rezervave në rritje (rritja bruto) e pyjeve në Parkun Kombëtar Mavrovë llogaritet në 114,005 m³, ose 3.8 m³ për hektar, në vit, që është pothuajse dyfish i nivelit mesatar vjetor të rritjes së pyjeve në nivelin Kombëtar (2.02m³ / ha). Inventari i fundit i pyjeve (2010) në territorin e Parkut është konstatuar një sipërfaqe prej * 30,248,31ha i mbuluar me pyje, që është një rritje prej 3,066.43 ha (11.3%) shtesë në krahasim me inventarin e mbulesës pyjore, realizuar në vitin 1985. Rezervat e përgjithshme të rritjes së pyjeve (masa totale e drurit burimorë të pyjeve) brenda kufijve të Parkut vlerësohet të jetë 7,128,969 m³. Sa i përket specieve të pemëve, sasia më e madhe e rezervave në rritje i takon pyjeve të ahut, me 5.374.837 m³ masë druri ose 75.4% të rezervave të përgjithshme të rritjes së pyjeve, e ndjekur nga pyjet e bredhit me 804.114 m³ (11.3%), pyjet e lisit me 480,196 m³ (6.7%), dhe pyjet me drunj shkoze me 178,285 m³ (2.5%). Brenda periudhës 1975/1985, rezerva e përgjithshme e rritjes së pyjeve të Parkut është rritur për 13%, d.m.th. nga 3,674,723 m³ në 4,147,791 m³, ndërsa brenda periudhës 1985/2010; rezerva e përgjithshme e rritjes së pyjeve është rritur për 72% shtesë, d.m.th. nga 4,147,791 m³ në 7.128.969 m³.

Prodhime pyjore jo të drurit. Grumbullimi i vetëm i organizuar i produkteve pyjore jo të drurit brenda kufijve të Parkut është mbledhja e farave të bredhit. Çdo vit i tretë ose të katërt, 20,000 deri 30,000 kone bredhi mbledhen. Të ardhurat më të mëdha shtëpiake të popullatës lokale nga produktet jo-lëndë drusore vijnë nga mbledhja e kërpudhave. Më popullore, si dhe më i shpeshti, dhe me çmimin më të lartë është kërpudha ushqimore Peni Bun ose King Bolete (*Boletus edulis*), i ndjekur nga Chanterelle (*Cantharellus cibarius*). Rreth 4,000 kg Peni Bun dhe 1.000 kg Chanterelle të mbledhura nga territori i Parkut blihen çdo vit.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Çdo vit të tretë, rreth 20,000 kg kone farash dëllinje, të njohura zakonisht si Manaferrat e dëllinjës nga dëllinja e zakonshme (*Juniperus communis*) mblidhen, ndërsa shkalla e korrjes së produkteve të tjera pyjore jo të drurit si: Luleshtrydhet e egra të pyllit, manaferrat e kuqe, manaferrat e zeza dhe Boronica (*boronica* evropiane) nuk është në dispozicion, pasi ato kryesisht grumbullohen për përdorim shtëpiak. Produkte të tjera të njohura pyjore jo të drurit nga territori i parkut janë lajthitë, arrat, dhe veçanërisht gështenjat. Në të kaluarën, sasi të mëdha gështenjash grumbulloheshin nga territori i Parkut, dhe shiteshin në tregjet në qytetet Gostivar dhe Dibër. Aktualisht këto sasi të grumbulluara të gështenjave janë shumë të reduktuara dhe shkojnë rreth 4,000 kg në vit.

Bujqësia dhe Blegtoria. Toka bujqësore me 37.131.04 ha përfshin një pjesë të madhe (51.27%) të sipërfaqes së përgjithshme të Parkut. Në pamje të parë, duket një sipërfaqe e madhe, e cila mund të përdoret për prodhimin bujqësor. Sidoqoftë, për shkak të relievit malor, struktura e tokës bujqësore është e pafavorshme, ku mbizotërojnë kullotat e larta malore me 35.604.11 ha, ndërsa toka e punueshme mbulon një sipërfaqe prej vetëm 1.526.93 ha. Nga sipërfaqja e përgjithshme e tokës së punueshme, vetëm 44 ha janë nën pemishte, ndërsa pjesa tjetër 1,483 ha përdoren për rritjen e drithërave.

Sipas të dhënave të vitit 1981, qytetarët vendas që banonin brenda kufijve të Parkut, si prona private zotëronin 11.823 dele, 3.927 bagëti, 668 kuaj dhe 7.227 pula dhe shpezë të tjera. Sektori i pronës shtetërore në vitin 1984, brenda kufijve të Parkut, zotëronte 65.600 dele dhe 433 kuaj. Aktualisht, qytetarët vendas të banuar brenda kufijve të Parkut, si pronë private zotërojnë 2,496 dele, 605 bagëti, 212 dhi dhe 209 kuaj. Kapaciteti i kullotave totale të kullotave malore brenda Parkut vlerësohet të jetë rreth 106,000 dele, ndërsa aktualisht në këto kullota janë të pranishme rreth 36,000 dele.

Bletaria dhe mbledhja e mjaltit. Aktualisht brenda kufijve të Parkut, janë regjistruar rreth 2,200 koloni të bletëve të mjaltit (koshere), prej të cilave rreth 20,000 kg mjaltë, çdo vit është duke u vjelë. Bletarët subvencionohen nga Shteti me 1,000 denarë / për koloni bletësh mjaltë / në vit, me qëllim të përmirësimit dhe rritjes së vjeljes së mjaltit.

Infrastruktura Rrugore. Rrjeti rrugor i Komunës Mavrovë-Rostushë përbëhet nga Autostrada M4 (Shkup-Kërçovë-Ohër) dhe Rrugët Rajonale: R409 (Mavrovë-Dibër-Strugë), R413 (një rrugë që rrethon rezervuarin e Liqenit të Mavrovës), R414 (Mavrovë-Galicnik), dhe R415 (Ura e Boshkut -Lazaropole). Gjatësia totale e rrugëve lokale është 185.6 km, të cilat janë me cilësi të ndryshme rrugore. Të gjitha vendbanimet brenda kufijve të Parkut janë të lidhura me rrugë lokale, përveç fshatit Zhuzhnje.

Energjia elektrike. Të gjitha vendbanimet e Komunës Mavrovë-Rostushë janë në dispozicion për konsum të energjisë elektrike, përveç vendbanimit Nivishte. Megjithatë, të gjitha vendbanimet janë të mbuluara nga shpërndarja e energjisë elektrike, shumica e komuniteteve lokale (61%) janë ankuar për nënstacionet elektrike dhe cilësinë e ulët të energjisë elektrike.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Furnizimi me ujë. Sipas regjistrimit të fundit të popullsisë, të vitit 2002, në rreth 67% amvisëri të ish-Komunës Hanet e Mavrovës, dhe 95.3% familje të ish-Komunës Rostushe, uji e sigurojnë nga shërbimet publike. Shumica e sistemeve të furnizimit me ujë të ujësjellësit menaxhohen nga Ndërmarrja Komunale Publike Mavrovë, ndërsa pjesa tjetër, nga vetëqeverisjet lokale përmes përpjekjeve të vet komunitetit.

Ujërat e zeza dhe Kanalizimet. Vetëm 9% familjet e ish-Komunës Hanet e Mavrovës dhe 12.5% familjet e ish-Komunës Rostushë janë të lidhur me sistemet e mbledhjes së ujërave të zeza.

Në zonën përreth rezervuarit Liqeni i Mavrovës, përveç vendbanimeve të qytetarëve rezidentë, ka më shumë se 1.000 shtëpi për fundjavë (vila) dhe 18 hotele. Grumbullimi i ujërave të zeza, përcjellja dhe asgjësimi nga vendbanimet dhe shtëpitë e fundjavës (vilat) janë të paorganizuara, përmes disa sistemeve të veçanta të mbledhjes së ujërave të zeza. Ujërat e zeza të mbledhura shkarkohen në ujëmbledhëset lokal të lumenjve ose direkt në Liqen. Shtëpitë që nuk janë të lidhura me ndonjë sistem të mbledhjes së ujërave të zeza përdorin depozita septike për deponimin e ujërave të zeza. Sa i përket trajtimit të ujërave të zeza, vetëm disa hotele posedojnë impiante për trajtimin e ujërave të zeza me kapacitet të ulët që përdorin vetëm për nevojat e tyre.

Cilësia e ujit. Ndotja e ujërave të rrjedhshëm dhe të qëndrueshëm në Komunën Mavrovë-Rostushe kryesisht vjen nga transportimi dhe shkarkimi i kanalizimeve të vijave direkt në ujëmbledhës, si dhe nga deponitë ilegale të mbeturinave të ngurta. Cilësia e ujit është duke u matur nga administrata shtetërore hidro-meteorologjike në mostrat e ujit të marra nga lumi Radika, në pikën e marrjes së mostrave në Urën e Boshkut, e cila është brenda kufijve të parkut. Në përputhje me rezultatet e analizave të cilësisë së ujit për periudhën 2001-2006, ujërat e lumit Radika në rrjedhën e sipërme dhe të mesme, në drejtim të urës së Boshkut, gjatë gjithë periudhës, i përkasin Klasit të Parë (Kategoria - I), ndërsa ujërat e lumit Radika, nga lokaliteti i Urës së Boshkut në rrjedhën e tij në rezervuarin Liqeni i Dibrës i përkasin klasit të dytë (Kategoria - II).

Mbeturina të ngurta. Ndërmarrja Publike Komunale Mavrovë është përgjegjëse për grumbullimin dhe deponimin e mbeturinave të ngurta komunale nga vendbanimet përreth rezervuarit të Liqenit të Mavrovës (ish-Komuna Hanet e Mavrovës), ndërsa nga dhjetori i vitit 2008 dhe nga fshati Zhirovnicë gjithashtu. Si një aktivitet që ka forcuar ndjeshëm kapacitetin e ndërmarrjes komunale ishte dhurimi i dy traktorëve me rimorkio, dhe 61 kontejnerë mbeturinash nga Oksfam-Italia, në kuadër të Projektit për mbrojtjen e mjedisit, zhvillimin ekonomik dhe promovimin e eko-turizmit në Parkun Kombëtar Mavrovë.

Infrastruktura sociale. Arsimi fillor brenda zonës së mbrojtur po zhvillohet në katër shkolla fillore lokale dhe 11 shkolla fillore komunale të vendosura në 15 vendbanime, si dhe një shkollë të mesme. Qendrat publike, të kujdesit shëndetësor parësor janë të pranishme në fshatrat: Prisoyjica, Skudrinje, Trebenishta, Zhirovnica dhe Mavrova, ndërsa në fshatin

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Rostushe ekziston një institucion i shëndetit publik i nivelit dytësor të kujdesit shëndetësor. Qendrat kulturore ekzistojnë në fshatrat Bitushe dhe Rostushe. Zyrat e vetëqeverisjes lokale ekzistojnë në fshatrat: Trebishtë, Skudrinje, Zhirovnicë dhe Hanet e Mavrovës. Dy stacione policie janë vendosur në fshatrat Mavrovë dhe Rostushe. Ka tre zyra të shërbimit postar dhe 5.469 abonentë të shërbimeve telefonike.

Trashëgimia kulturore. Karakteristikat kulturore lokale të komuniteteve: Mijaci (Malorekanci), Torbeshi (Dolnorekanci), Shkreti (Gornorekanci) dhe Mavrovci në fushën e kulturës së tyre materiale, shpirtërore dhe shoqërore, veçori gjuhësore dhe fetare.

Aktivitetet ekonomike dhe praktikat tradicionale, objektet e trashëgimisë kulturore të lëvizshme dhe jo të lëvizshme, trashëgimia shpirtërore në sferën e bagëtive: bagëtitë tradicionale të deleve (hambarët e deleve), praktikat tradicionale në prodhimin e djathit dhe produkteve të tjera të qumështit, dhe përpunimit të leshit. Në sferën e arkitekturës tradicionale: grupe arkitektonike të Rajonit Rekanski. Prodhim tradicional i tekstit dhe veshje popullore tradicionale e Mijaci, veshje popullore e Rajoneve të Fushës së Mavrovës dhe Lumit të epërm (Gorna Reka), dhe veshje popullore tradicionale e Torbeshve nga Lumi i poshtëm (Dolna Reka). Arkitektura tradicionale e fshatrave Galiçnik, Kicinica dhe Jance, dhe objekte individuale arkitektonike: shtëpi familjare në Lazaropole, Galicnik, Kiçinica, Jançe; kishat e fshatit, xhamitë dhe urat.

Kompleksi i Manastirit Shën Jovan Bigorski (Shën Gjon Pagëzori) dhe dasmë e Galicnikut (zakonet tradicionale të dasmave në fshatin Galiçnik) si trashëgimi e veçantë kulturore. Traditat folklorike dhe zakonet e ciklit jetësor, krishtlindjet, epifania, Dita e verës (1 Mars), Dita e Shën Gjergjit, Pashkët, Supozimi i Virgjëreshës së Bekuar (Virgjëresha), Ramazan Bajrami, Kurban Bajrami.

Asnjë nga aktivitetet nuk do të zhvillohet në zona arkeologjike ose pranë monumenteve të trashëgimisë kulturore. Megjithëse nuk nënkuptohen ndikime në trashëgiminë kulturore në nënprojekt, dispozitivi i gjetjeve të rasteve është përfshirë në planin e menaxhimit.

Rekreacioni dhe Turizmi. Pas Ohrit dhe kryeqytetit të vendit (Shkupi), Parku Kombëtar Mavrovë është destinacioni i tretë më i njohur turistik i vendit. Aktualisht, oferta e turizmit e Parkut bazohet në vetëm dy forma kryesore: qendrat e skijimit dhe shtëpitë e fundjavës (vilat). Qendra e skijimit në Mavrovë është më e madhja në vend, me përqendrim të lartë të hoteleve, i cili gjatë sezonit të dimrit është një element i fortë për tërheqjen e turistëve nga vendet e rajonit të Ballkanit. Pavarësisht nga fakti se të dhëna të sakta statistikore për ofertat e hoteleve në Parkun Kombëtar nuk ekzistojnë, në bazë të studimeve të elaboruara, aftësia akomoduese e Parkut vlerësohet në 18 hotele, shtatë vendpushime dhe pesë motele, me gjithsej 400 dhoma dhe rreth 2,000 shtretër, pa përfshirë akomodimin në shtëpitë e fundjavave (vilat) të pronave private.

Shpërndarja e shtëpive të fundjavës (vilave) brenda territorit të Parkut Kombëtar është e përqendruar kryesisht rreth rezervuarit të Liqenit të Mavrovës. Në pjesën e mbetur të

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Parkut, vizitorët turistikë janë mjaft të paktë dhe lëvizjet turistike janë të pranishme vetëm gjatë sezonit të verës, kur njerëzit e emigruar po kthehen në vendin e tyre të lindjes për të kaluar pushimet verore. Përrjashtimi i vetëm është Manastiri „Shën Jovan Bigorski” (Shën Gjoni Pagëzori), një tërheqje e madhe edhe në një shkallë ndërkombëtare; një vend i shenjtë i cili shpesh vizitohet për qëllime fetare dhe kulturore.

Vlerësimi i Biodiversitetit. Karakteristika më e shquar e biodiversitetit në Parkun Kombëtar Mavrovë është shkalla e lartë e diversitetit të specieve. Elementet florës dhe faunës me origjinë biogeografike Ponto-Mesdhetare (Lindore-Mesdhetare) janë mbizotëruese, e ndjekur nga kompleksi i specieve me origjinë Boreal (Siberiane) dhe Oreo -Tundral (Arktike-Malore), nga të cilat Palaeo-Mountain (relikt-malor) nënkompleksi është më i shpeshtë dhe i bollshëm në krahasim me speciet e nënkompleksit me origjinë Arktike (tundrale). Kompleksi i specieve me origjinë Eremial (stepet, gjysmë shkretëtirat/shkretëtirat) janë më pak të përfaqësuara.

Vlerësimi dhe evalvimi i biodiversitetit janë bërë në bazë të grupeve të shumta përfaqësuese taksonomike të florës dhe faunës që përfshijnë gjithsej 3,757 klasa (specie dhe lloje) të përfaqësuara nga: 78 alga, 661 kërpudha, 151 likene, 1.473 bimë vaskulare, 1.172 invertebrorë, etj. 8 peshq, 11 amfibë, 24 zvarranikë, 129 shpendë 50 specie gjitarësh.

Direktiva për habitate (Direktiva 92/43/EEC) siguron mbrojtje ligjore në bazë të Aneksit II për 20 specie (tetë specie jovertebrore, dy specie amfibësh, tre specie zvarranikësh dhe shtatë lloje gjitarësh), që do të thotë se speciet janë me interes të bashkëzive ruajtja e të cilit kërkon përcaktimin e zonave të veçanta të konservimit.

Direktiva për habitate (Direktiva 92/43/EEE) gjithashtu siguron mbrojtje të rreptë ligjore nën Aneksin IV për 45 specie shtesë (një bimë vaskulare, shtatë jovertebrore, gjashtë amfibë, 18 zvarranikë dhe 13 lloje gjitarësh).

Direktiva e shpenëve të egër-ËBD (Direktiva 2009/147/EC) e Parlamentit Evropian dhe Këshillit të Bashkimit Evropian siguron mbrojtje ligjore për 19 lloje të shpendëve (të listuara në Aneksin I), përmes krijimit të një rrjeti koherent të Zonës së Mbrojtjes Speciale (ZMS) që përmbajnë të gjitha territoret më të përshtatshme për këto specie. Shtatë speciet e listuara në Aneksin I dhe një specie e listuar në Aneksin II të ËBD janë përfshirë në kategorinë VU (Vulnerable - të prekshme) në lidhje me statusin kërcënues evropian të shpendëve (ETS). Dy lloje zogjsh janë përfshirë në Kategorinë SPEC1 dhe shtatë lloje në Kategorinë SPEC2, në përputhje me Statusin Evropian të Konservimit të Shpendëve SPEC).

Lista e Kuqe (Red List) e IUCN e specieve të kërcënuara në aspekt global (2011) përfshin pesë specie të kërcënuara, të gjitha në Kategorinë VU (Vulnerable), nga të cilat tre lloje të jovertebrore: *Astacus astacus*, *Austropotamobius torrentium* dhe *Parnassius apollo*; një specie zvarranikësh: *Vipera ursinii*; dhe një specie gjitarësh: *Dinaromys bogdanovi*.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Lista e Kuqe (Red List) Evropiane e Fluturave i IUCN (2010) përfshin dy specie të kërcënuara, nga të cilat speciet arion Phengaris përfshihen në Kategorinë EN (Rrezikuar), ndërsa speciet Euphydryas maturna në Kategorinë VU (Vulnerable).

Lista e Kuqe (Red List) Evropiane e Zvarranikëve IUCN (2009) përfshin një specie të kërcënuar: Vipera ursini në Kategorinë VU (Vulnerable).

Brenda kufijve të Parkut Kombëtar, është konstatuar prania e 115 klasave endemike (specie dhe nënlojëra), prej të cilave: 13 bimë vaskulare, 86 jovertebrorë, tre peshq, tre amfibë, pesë zvarranikë dhe 5 gjitarë. Nga numri i përgjithshëm i 115 klasave endemike, 58 klasa janë endemikë lokale / kombëtare, ndërsa 57 klasat e mbetura janë endemikë ballkanike.

Identifikimi (vlerësimi) i veçorive të rëndësishme gjeomorfologjike. Gjithsej, brenda kufijve të Parkut Kombëtar Mavrovë, janë të pranishme 86 maja malore më të larta se 2,000 m, nga të cilat: 41 në Malin Korab, 7 në malin Deshat, 7 në malin Krcin, 15 në malin Bistra, dhe 16 në malin e Sharrit. Nga numri i përgjithshëm, gjashtë maja malore janë më të larta se 2.500 m, të gjitha ato të vendosura në malin Korab.

Në Parkun Kombëtar Mavrovo, janë të pranishme 23 kalime të larta malore, përmes të cilave është i lidhur Parku me zonat fqinje. Pasimet e mëposhtme dallohen për nga veçoritë e tyre të veçanta: Porta e madhe e Korabit (2.063 m), Porta e vogël e Korabit (2,465 m), Deshati (2.020m) dhe E diela e shenjtë (Sveta Nedela) / Kënetat e thatë (Suva Bara) (2.065m).

Gjashtëmbëdhjetë kanione janë të pranishëm brenda kufijve të Parkut Kombëtar, prej të cilave si formacione gjeomorfologjike më të rëndësishme janë këto: kanionet Baric, Urav e Torbeshve, Strezimiri dhe „Sostav Reka” në lumin Radika; kanioni në lumin e haxhiut „Adzina Reka”; kanioni Nistrovski në lumin e thellë (Dlaboka Reka); kanioni Tresonecki, kanioni në lumin Tresonecka; dhe kanioni Tanushajski kanion në lumin Ribnica.

Në pjesët e karstifikuara të parkut Kombëtar Mavrovë, janë të pranishme formacione të shumta relaksi karstike nëntokësore, të përfaqësuara nga vrimat aktive dhe të fosilizuara, sinkolet dhe shpellat. Brenda pellgut ujëmbledhës të lumit Radika janë regjistruar 42 shpella, ndër të cilat si më domethënëse është Shpella Alilica e cila ndodhet në luginën e lumit Tresonecka, me gjatësi totale 590 m.

Identifikimi (vlerësimi) i veçorive të rëndësishme hidrologjike. Rrjeti lumenjve i pellgut lumit Radika është i përbërë nga rrjedha kryesore e ujit (Lumi Radika) dhe degët e tij të nivelit I, II, III dhe IV-të. Ndarje të rëndësishme të nivelit të parë janë lumenjtë e mëposhtëm: Lumi Rrjedha e bukur (Ubav Potok), Lumi Shtirovitcxa, Lumi Ribnica, Lumi Zhirovnica, Lumi Lopushnik, Lumi Trebishka, Lumi Bitushnica, dhe Lumi Rostushka nga ana e djathtë, si dhe Lumi I haxhiut, Lumi Brodecit, Lumi Bogdevës, Lumi i Mavrovës, Lumi Galicka dhe Lumi i vogël (Mala Reka) nga ana e majtë.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Në përputhje me aftësinë e tyre të shkarkimit, dallohen burimet më të rëndësishme karstike të mëposhtme: burimi në lumin Rosoki (1800 l / s), Tre burimet (400-500 l / s), Jadoë (350 l/s), Uji i bardhë (100 l/s), Pranvera e Lumit të thellë (100 l/s) dhe burimi nga Shpella Alilica (50 l/s).

Katërmbëdhjetë Liqene akullnajore janë regjistruar brenda kufijve të Parkut Kombëtar, tetë prej tyre janë në malin Korab, pesë në malin e Deshatit dhe një në Malin Sharr. Ndër të gjitha, Liqeni i Korabit, ndodhet në lartësinë më të madhe prej 2,470 m, poshtë majës më të lartë të Korabit të madh, në Malin e Korabit me sipërfaqe ujore prej 800 m² dhe thellësi prej vetëm 20 cm, ndërsa liqeni akullnajor Lokuf ndodhet në lartësinë e ulët prej 1.565 m, në malin e Deshat, dhe me sipërfaqe ujore prej 4,000 m² është liqeni më i madh akullnajor në Parkun Kombëtar.

Identifikimi (vlerësimi) i peizazheve të shquara. Në bazë të vlerave të tyre, peizazhet në Parkun Kombëtar Mavrovë janë klasifikuar në tre kategori: Peizazhe me rëndësi të jashtëzakonshme, peizazhe me rëndësi të madhe dhe peizazhe kulturore (rurale).

Peizazhet me rëndësi të jashtëzakonshme: Peizazhi i lumit në drejtim të burimeve dhe rrjedhja e sipërme e lumit Radika me degët Ribnicka dhe Lumi i thellë (kanionet e Guri Vran në Lumin e thellë; peizazhi malor i lartë i Korabit, Deshati dhe malet Krcin; Peizazhi buzë lumit të Mavrovës dhe hyrja e tij në lumin Radika; Peizazhi i rrjetave kryesore të lumenjve Tresonecka dhe Lumi Rosocka.

Peizazhe me rëndësi të madhe: Peizazhi i malit të lartë të malit Bistra; Peizazhi i bregut të Lumenjve Lumi i vogël dhe lumi i Mavrovës..

Peizazhe kulturore (rurale): Peizazhi rreth rezervuarit të Liqenit të Mavrovës; Peizazhi Rural i (Radika e Poshtme) Radikës së poshtme (vendbanimet me zonat përreth nën vlera të larta natyre pastorale në zonën Piemonte të Maleve Krcin dhe Deshati, peizazhin e Volkovijas dhe Sençe, Manastirin Shën Jovan Bigorski, si dhe peizazhin rural të fshatrave Jançe, Lazaropole dhe Galiçnik); dhe Peizazhi rural i vendbanimeve në Malin Sharr (fshatrat Brodec, Krakornica, Bogdevë dhe Vrben).

Identifikimi (vlerësimi) i vendeve të rëndësishme arkeologjike dhe monumenteve të tjerë historiko-kulturorë. Brenda kufijve të Parkut Kombëtar Mavrovë, me aktvendim të Institutit Republikan për Mbrojtjen e Monumenteve të Kulturës së Maqedonisë (Administrata aktuale e shtetit për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore) janë përcaktuar gjithsej 76 monumente kulturore, nga të cilat: katër vendbanime, një vend arkeologjik, një kompleks manastiri, katër kisha, një urë dhe 65 shtëpi individuale.

Tre Monumente Kulturore janë vendbanime të tëra rurale: Galiçnik, Gari dhe Kiçinica; një Monument i Kulturës përfshin vetëm një pjesë të një vendbanimi: Guri i vogël (Kameno

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Malo) i fshatit Koxhaxhik, përfshirë shtëpinë e Kemal Atatürkut; një vend arkeologjik: Bori afër fshatit Nikiforovë; një kompleks manastiri: Shën Jovan Bigorski; katër kisha: Kisha e Shën Gjergjit Fitimtar në fshatin Lazaropole, Kisha e Shën Elijas në fshatin Selce, Kisha e Shenjtorëve Pjetri dhe Pali në fshatin Tresonce, dhe Kisha e Shën Nikollës në fshatin Tresonce; një urë: Ura e Gorenikut Most në lumin Radika. 65 monumentet e mbetura kulturore janë shtëpi individuale, nga të cilat 57 në fshatin Galiçnik, shtatë në fshatin Jançe dhe një në fshatin Rostushë.

Identifikimi (vlerësimi) i peizazhit të rëndësishëm tradicional. Në rastin e Parkut Kombëtar Mavrovë, peizazhi me një vlerë të konsiderueshme estetike dhe pasuri të lartë biodiversiteti, të cilat janë zhvilluar me ndërveprimin e njerëzve lokalë dhe të natyrës ndër shekuj nga pastoralizmi me vlera të larta natyrore, pastoralizmi ngadalë po zhduket. Livadhet idilike, të lulëzuara mbi fshatin Bitushë, si dhe 22 të tjera përgjatë lumit Tresonechka që rregullisht kositeshin në të kaluarën tani janë kryesisht të braktisura.

Menaxhimi i kullotave malore nga praktikat tradicionale të kullotjes së deleve dhe bagëtive është rënë ndjeshëm. Në një situatë të tillë, ish-kullotat kanë pësuar ndryshime të njëpasnjëshme në shkurre dhe pyje.

Kontributi i zonës së mbrojtur dhe burimeve të tij në ekonominë lokale, rajonale dhe kombëtare. Ekonomia e Parkut Kombëtar Mavrovë bazohet pothuajse ekskluzivisht në menaxhimin e burimeve pyjore dhe ka ndikim modest në zhvillimin ekonomik të komunitetit. Prandaj, është e nevojshme një diversifikim i gjerë i aktiviteteve ekonomike. Në fakt, turizmi është tashmë një sektor kryesor për zhvillimin e ekonomisë lokale. Vendndodhja e Parkut Kombëtar Mavrovë në krijimin e produktit kombëtar turistik të Maqedonisë ka një rëndësi të madhe. Pas Ohrit dhe kryeqytetit të Shkupit, Parku Kombëtar Mavrovë është rajoni i tretë turistik i vendit.

Kontributi i zonës së mbrojtur dhe burimeve të tij në mirëmbajtjen e veprimtarive tradicionale ekonomike. Parku Kombëtar i Institucionit Publik kontribuon në mënyrë të konsiderueshme në mirëmbajtjen e ekonomive tradicionale të komunitetit lokal përmes praktikave të përdorimit të qëndrueshëm të pyjeve, përdorimit të qëndrueshëm të produkteve pyjore jo-lëndë të drurit, përdorimit të qëndrueshëm të kullotave malore, duke mbështetur bletarinë dhe vjeljen e mjaltit, përdorimi i qëndrueshëm i gjuetisë, përdorimi i qëndrueshëm i peshkut; dhe përmes zhvillimit të turizmit malor, kulturor dhe eko-turizmit.

Vlerat aktuale dhe potenciale të zonës së mbrojtur për zhvillimin e qëndrueshëm të turizmit. Komponenti i zhvillimit ekologjik është me rëndësi parësore për të gjithë territorin e zonës së mbrojtur, veçanërisht nëse marrim parasysh faktin se përqindja e lartë e banorëve lokalë janë të papunë. Kohët e fundit, aktivitetet e institucionit publik Parku Kombëtar Mavrovë janë përqendruar në vlerësimin e vendeve të caktuara me rëndësi të lartë, përqendrimin e burimeve dhe ndërhyrjeve të tyre në këto vende të rëndësishme, duke shmangur shpërndarjen e burimeve të kufizuara financiare. Si pasojë, vendet si: Safari Park

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Bunec, Shpella e Vrimës së Sharkut, Ujëvarat e Dufit, Ura e kërcimit të Drenushës dhe disa atraksione të tjera turistike janë përmirësuar në përmbajtje të reja informuese dhe arsimore.

Parku është veçanërisht i përshtatshëm si një destinacion ekskursioni i një game të gjerë. Majat malore, megjithatë relativisht të larta dhe shumë të arritshme, ato janë akoma një sfidë për grupe të caktuara që synojnë. Nga ana tjetër, pllajtat malore dhe kreshtat malore janë lehtësisht të arritshme për t'u ngjitur dhe zbritur me një vështirësi relativisht të ulët. Kjo duhet të jetë një bazë për diferencimin e turizmit të qëndrueshëm malor si një formë e veçantë e zhvillimit rural. Rezervuari i Liqenit të Mavrovës dhe Lumi Radika përfaqësojnë një bazë të mirë për zhvillimin e turizmit të liqenit dhe lumenjve.

Evalvimi i vlerave dhe rëndësia e zonës së mbrojtur në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar.

Analiza e vlerave dhe domethënies së lokacionit në nivele kombëtare, rajonale dhe globale është bërë mbi bazën e përcaktimeve të tij nën konventa ndërkombëtare dhe instrumenteve të tjerë juridikë me rëndësi kombëtare, rajonale dhe globale. Në nivelin kombëtar, ky vend u shpall si zonë e mbrojtur e kategorisë II (Park Kombëtar) nga Parlamenti i Maqedonisë në vitin 1949.

Në nivel ndërkombëtar, Parku Kombëtar i zonës së mbrojtur Mavrovo është përcaktuar si: Vendi i Emeraldit Mavrovë me kodin MK0000007; Zona e Rëndësishme e shpendëve e pellgut të lumit Radika nën kodin MK002; Zona e rëndësishme bimore ve Korab-Deshat dhe Bistra; Zona e Fluturave, Gryka e lumit Radika nën kodin MAK-02.

Kërcënimet. Përfundimi i përgjithshëm në lidhje me kërcënimet ndaj Biodiversitetit të Parkut Kombëtar të zonës së mbrojtur Mavrovë është se brenda dekadave të fundit, kërcënimet ndaj ekosistemeve malore dhe pyjore me komunitetet e tyre të lidhura me florë dhe faunë janë shumë të reduktuara, gjë që është reflektuar drejtpërdrejt në përmirësimin e cilësisë dhe përbërjes të habitateve natyrore, si dhe në frekuencën dhe bollëkun e popullsisë së specieve të rëndësishme të florës dhe faunës.

Përkundrazi, brenda së njëjtës periudhë, kërcënimet ndaj ekosistemeve ujore, luidhur me florën dhe faunën e tyre janë rritur shumë, si rezultat i ndotjes dhe përdorimit të paqëndrueshëm të burimeve ujore.

Strategjia dhe plani operacional. Sipas rekomandimeve të IUCN, Plani i Menaxhimit për Parkun Kombëtar Mavrovë është dokument me të cilin institucioni publik Parku Kombëtar Mavrovë ofron një vizion afatgjatë për zonën e mbrojtur, si dhe udhëzime të qarta mbi aktivitetet e menaxhimit drejt përmbushjes së vizionit.

Me miratimin e vizionit dhe qëllimeve të menaxhimit përmes një pjesëmarrje aktive të palëve të interesuara, institucioni publik ka marrë objektiva të qarta që mund të përfaqësohen dhe të përkrahen, dhe të përqendrojë aktivitetet e tij në përmbushjen e këtyre objektivave.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Meqenëse, me Ligjin për mbrojtjen e natyrës, parqet kombëtare në Maqedoni janë shpallur "për mbrojtjen e proceseve ekologjike, si dhe speciet dhe veçoritë e ekosistemit që janë plotësuese të zonës", duhet të theksohet se nuk ka ndonjë ndryshim të rëndësishëm me respektimin e udhëzimeve të pranura ndërkombëtarisht të IUCN ku objektivi kryesor i menaxhimit të kategorisë II (Parku Kombëtar) është "Mbrojtja e biodiversitetit natyror së bashku me strukturën e saj themelore ekologjike dhe mbështetjen e proceseve mjedisore, dhe promovimin e arsimit dhe rekreacionit".

Sipas konkluzioneve në studimin për rivalorizimin e zonës së mbrojtur Mavrovë, objektivi themelor i menaxhimit në përputhje me kriteret e IUCN, Ligjin për Mbrojtjen e natyrës dhe vizionin e parkut, kategorinë e menaxhimit II (Parku Kombëtar) rekomandohet si më e përshtatshme për zona e mbrojtur Mavrovë.

Sipas Ligjit për mbrojtjen e natyrës dhe vizionit të parkut kombëtar Mavrovë, janë identifikuar pesë synime të menaxhimit, për periudhën 2012-2021.

Objektivat e menaxhimit për Parkun Kombëtar Mavrovë burojnë nga qëllimet e menaxhimit. Qëllimet e menaxhimit ofrojnë kursin e përgjithshëm të menaxhimit të Parkut, ndërsa objektivat e menaxhimit janë në fakt qëllime të menaxhimit të ndarë. Objektivat e menaxhimit janë baza për identifikimin e aktiviteteve të menaxhimit dhe përfaqësojnë tregues që ndjekin përparimin e zbatimit të atyre aktiviteteve. Një qëllim menaxhimi mund të ndahet në dy ose më shumë objektiva të menaxhimit. Në rastin e Parkut Kombëtar Mavrovë, pesë qëllimet e menaxhimit janë ndarë në 12 objektiva të menaxhimit.

Qëllimet dhe objektivat e menaxhimit do të arrihen përmes aktiviteteve të grupuara në programe. Pas qëllimeve të menaxhimit, janë konstatuar gjashtë programe menaxhuese për zonën e mbrojtur Mavrovë. Rrjedhimisht, secila nga pesë programet e para lidhet me njërin nga pesë qëllimet e menaxhimit ndërsa programi i gjashtë është një gjithëpërfshirës, i lidhur me arritjen e të gjitha qëllimeve të menaxhimit.

Për më tepër, dy ose më shumë nënprograme menaxhuese për zonën e mbrojtur Mavrovë janë identifikuar për secilin nga objektivat e menaxhimit, duke përfshirë 88 aktivitete në total, të cilat synojnë të arrijnë qëllimet dhe objektivat e menaxhimit dhe përfundimisht vizionin për Parkun Kombëtar.

Në bazë të vizionit, qëllimeve të menaxhimit dhe objektiveve të menaxhimit, janë konstatuar kufijtë e rinj të dakorduar të zonës së mbrojtur të Mavrovës, të cilat përfshijnë një sipërfaqe prej 72,416.8 ha. Kufijtë e dakorduar të Parkut janë të një madhësie të mjaftueshme për të marrë një mbrojtje në shkallë të gjerë dhe cilësi ekologjike në mënyrë që të ruhen proceset natyrore ekologjike.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Kriter parësor për zonimin e Parkut ishte mbrojtja e biodiversitetit natyror me fokus të veçantë në strukturën ekologjike dhe mbështetjen e proceseve mjedisore, si dhe për të mbështetur zhvillimin ekonomik të pajtueshëm, kryesisht përmes rekreacionit dhe turizmit, që mund të kontribuojnë në ekonominë lokale dhe në veçanti për komunitetin lokal.

Zona e propozuar për mbrojtje të rreptë përfshin një sipërfaqe prej 8,390.5 ha që përfaqëson 11.6% të sipërfaqes së përgjithshme të Parkut Kombëtar. Kriteret themelore për krijimin e zonës së mbrojtjes së rreptë ishin: përqendrimi i popullsisë thelbësore të specieve të përfshira në listën e kuqe (Red List) të IUCN të specieve të kërcënuara globalisht, listat evropiane të IUCN të specieve të kërcënuara, speciet nën mbrojtje ligjore nga Direktiva 92/43/EEE dhe Direktiva 2009/147/EC, popullsitë thelbësore të specieve endemike, si dhe popullatat e specieve veriore (arkto-malore dhe boreale) Popullsitë kufitare të të cilave në zonën e mbrojtur Mavrovë janë më jugorët e gamës së tyre.

Zona e propozuar e Menaxhimit Aktiv mbulon një sipërfaqe prej 23,248,1 ha, që përfaqëson 32.1% të sipërfaqes së përgjithshme të Parkut Kombëtar. Zona e menaxhimit aktiv gjithashtu përfshin përbërës të rëndësishëm të biodiversitetit, por popullsitë e specieve të rëndësishme janë më pak të shumta, habitatet natyrore janë degraduar pjesërisht dhe praktikatat tradicionale të menaxhimit (praktikat tradicionale të kullotjes dhe transhumance – lëvizja) janë akoma të pranishme.

Zona e propozuar e përdorimit të qëndrueshëm mbulon një sipërfaqe prej 40,778.2 ha, që përfaqëson 56.3% të sipërfaqes së përgjithshme të Parkut. Zona e përdorimit të qëndrueshëm përfshin zonën me objekte infrastrukturore, objekte kulturore të trashëgimisë kulturore dhe vendbanime me tokën bujqësore përreth, si dhe ekosisteme pyjore që janë objekt i përdorimit të qëndrueshëm.

INFORMACIONE TË PËRGJITHSHME PËR KOMUNËN E MAVROVËS DHE ROSTUSËS DHE PK "MAVROVË"

Aplikuesi i projektit është komuna e Mavrovës dhe Rostushës, e cila emëron edhe koordinatoren e projektit, pra personin Elvira Ejupi, e punësuar në komunë në zyrën e ZHEL. JUNP Mavrovë është partner në projekt. Komuna e Mavrovës dhe Rostushës dhe JUNP Mavrovë do të ndër marrin së bashku të gjitha detyrimet që lidhen me bashkëfinancimin e projektit. Të dy institucionet kanë një rol aktiv në realizimin e të gjitha aktiviteteve, sepse ato janë me interes të përgjithshëm për zhvillimin e turizmit në territorin e parkut dhe të komunës. Ata posedojnë aftësi njerëzore dhe materiale për të zbatuar aktivitetet e parashikuara. Ndërmarrja Publike PK Mavrovë dhe Komuna e Mavrovës dhe Rostushës do të aktivizojnë dhe përdorin të gjitha burimet teknike dhe njerëzore në dispozicion gjatë zbatimit të projektit.

Parku Kombëtar Mavrovë ka 75 të punësuar me arsim dhe trajnim e aftësim të duhur.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Komuna e Mavrovës dhe Rostushës ndodhet në pjesën perëndimore të Maqedonisë, një komunë kufitare, në perëndim kufizohet me Shqipërinë, dhe në veriperëndim me Kosovën, ajo mbulon një sipërfaqe prej 682 km² dhe është një nga tre komunat me territor të madh në Maqedoni. Karakteristika kryesore e kësaj komune është struktura kodrinore-malore e tokës, me 42 vendbanime - vendbanime fshati, me një popullsi relativisht të vogël për km². Relievi, klima, vendndodhja, thesaret kulturore dhe natyrore e bëjnë komunën një tërheqje të vërtetë turistike për rajonin më të gjerë, dhe e gjithë kjo është arsyeja për tu vizituar më shumë nga turistët vendas dhe të huaj. Objektet e rëndësishme turistike në territorin e kësaj komune që vlen të përmenden janë: liqeni i Mavrovës, lumi Radika, ujëvarat e Dufit, "Bojkov Kladenec", liqeni Lokuv, Korabi, Bistra, Krçini dhe malet e Deshatit, shpellat Vrima e Sharkos, Alilica, Vrima Kalina dhe shumë të tjera të përmendura si pika turistike.

Komuna e Mavrovës dhe Rostushës kanë 39 të punësuar.
Vendosja organizative e Komunës së Mavrovës dhe Rostushë

1. Departamenti për Çështje Normative-Juridike dhe Aktivitete Publike.
2. Departamenti i Çështjeve Financiare.
3. Departamenti i Burimeve Njerëzore.
4. Departamenti për Urbanizëm, Aktivitete Komunale dhe Mjedis Jetësor.
5. Departamenti për Mbikëqyrjen e Inspektimit.
6. Departamenti i Çështjeve të Përgjithshme.
7. Departamenti i Auditimit të Brendshëm.

Komuna e Mavrovës dhe Rostushës ka gjithsej 39 të punësuar.

Komuna ka themeluar një ndërmarrje publike (NPVK Mavrovë).

Statusi i zonës së mbrojtur: Kategoria II (Parku Kombëtar).

NPVK Mavrovë vepron në bazë të Ligjit për mbrojtjen e mjedisit - natyrës (Lex specialis)

Shpallja e Parë (1949-1952): Bazuar në nenin 73 t. 4 të Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë në lidhje me nenin 5, dhe pikën 7 të Ligjit për rregulloren e kuvendit të Kuvendit Kombëtar të Republikës popullore të Maqedonisë shpall Ligjin për shpalljen e peizazheve pyjore rreth fushës së Mavrovës për një Park Kombëtar të miratuar nga Kuvendi Kombëtar i Republikës Popullore të Maqedonisë në seancën më 18 Prill 1949, i cili thotë lexon si më poshtë: "Dekret për shpalljen e sipërfaqeve pyjore rreth Luginës së Mavrovës për Park Kombëtar "Gazeta Zyrtare e Republikës Popullore të Maqedonisë, nr. 10 nga 05.05.1949).

Sipas këtij ligji, Parku Kombëtar Mavrovë është formuar "për shkak të bukurive të veçanta natyrore, domethënies historike dhe shkencore të pyjeve dhe peizazheve pyjore përreth Fushës së Mavrovës.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Proklamatë (1952): Më 3.07.1952, kufijtë e zonës së mbrojtur u zgjeruan plotësisht me miratimin e Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për shpalljen e peizazheve pyjore rreth luginës së Mavrovës për Parkun Kombëtar (Gazeta Zyrtare e RSFJ, Nr. 23 nga data 23.04.1952 vit). Me këto ndryshime, sipërfaqja e Parkut Kombëtar u rrit për gjashtë herë, pra nga 11,750 ha në 73.088 ha. Në këto kufij të rinj u vendosën 37 fshatra në të katër lokalitetet: Lugina Mavrovës (Mavrovska Kotlina), Lumi i epërm (Gorna Reka), Lumi i vogël dhe Lumi i poshtëm (Mala Reka dhe Dolna Reka).

Gjendja aktuale (2019): Kufijtë e jashtëm të tanishëm të zonës së mbrojtur Mavrovë janë pas rishpalljes së vitit 1952, duke mbuluar një sipërfaqe prej 73.088 ha gjithsej, sipas metodës së vjetër të llogaritjes, pra 72,204.1 ha sipas metodës së re të llogaritjes. Me ndryshimin e kufirit shtetëror me Kosovën, në rrethinën më të gjerë të lokalitetit fusha e Lukovës, ekziston një zonë që nuk është nën mbrojtje me një sipërfaqe totale prej 212.7ha midis kufirit aktual (ekzistues) të jashtëm të zonës së mbrojtur të Mavrovës dhe kufirit shtetëror të Kosovës.

Kufijtë aktual (ekzistues) të rajoneve në zonën e mbrojtur Mavrovë

Zonimi aktual (ekzistues) i Parkut Kombëtar të zonës së mbrojtur Mavrovë është zhvilluar në kuadër të planit hapësinor të Parkut Kombëtar 1988 Mavrovë.

Procedura për vlerësimin e ndikimit në mjedis për zhvillimin e projektit

Procedura për vlerësimin e ndikimit në mjedis është paraparë me Ligjin për mjedisin, "Gazeta Zyrtare" Nr. 53/05, 81/05 24/07, 159/08 dhe 83/09; 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 163/13, 42/14, 129/15 dhe 39/16 (Kapitulli XI / neni 76-94) dhe ku direktivat e BE-së për vlerësimet e ndikimit (Direktiva 85 / 337 KEE, 97/11 / EC, 2003/35 / EC dhe 2009/31/EC). Procedura fillon kur zhvilluesi (Projektuesi i projektit) i cili synon të realizojë një projekt, ia dorëzon letrën e qëllimit në versionin me shkrim dhe elektronik Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Fizik (MEPP - Departamenti i mjedisit), përgjegjës për një procedurë të plotë. Departamenti i Mjedisit është i detyruar të japë një mendim mbi këtë temë nëse është e nevojshme apo jo përgatitja e një vlerësimi të ndikimit në mjedis, vlerësimi i mjedisit. Procedura e kontrollit është një fazë në të cilën MMPZ vendos nëse nevojitet një elaborim mjedisor ose vlerësim mjedisor për një projekt specifik. Për zhvillimin e projekteve që nuk janë në listën e projekteve që kërkojnë vlerësimin e mjedisit (projekte të vogla), për këto projekte është e nevojshme të përgatitet një "Raport i vlerësimit të ndikimit në mjedis - përpunimi" (i zbatueshëm për projektet e kategorisë B në procedurë për Mjedisin. Vlerësimi OAO 4.0.1 i Bankës Botërore).

Procedura kombëtare e vlerësimit të mjedisit për projektet e vogla

Gjatë fazës për të kontrolluar Procedurën e vlerësimit të ndikimit në mjedis, në rast se nuk ka nevojë për Procedurën e vlerësimit të ndikimit në mjedis, investitori duhet të përgatisë një Raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis - të përpunojë. Kjo procedurë është e

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

detyrueshme për projekte të vogla (p.sh. Rindërtimi i rrugëve lokale, ndërtimi i sistemeve të furnizimit me ujë, kanalizimeve, etj.) Që shkaktojnë ndikime afatshkurtra dhe të vogla negative në mjedis. Ekzistojnë dy dekrete për përgatitjen e një studimi për vlerësimin e ndikimit në mjedis: ku për dekretin e parë vendimi ose mendimi duhet të jepet nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Fizik ("Gazeta Zyrtare" Nr. 36/12); dhe

Dekreti për listën e projekteve për të cilat Raporti i vlerësimit të ndikimit në mjedis duhet të përgatitet nga investitori dhe Elaborati duhet t'i japë një vendim ose mendim Kryetarit të komunës ose Kryetarit të Qytetit të Shkupit ("Gazeta Zyrtare" Nr. 32/12). Përmbajtja e Raportit të vlerësimit të ndikimit në mjedisi duhet të jetë në përputhje me Rregulloren për formën dhe përmbajtjen e Raportit dhe procedurat për miratimin e Raportit të vlerësimit të ndikimit në mjedis ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 12/132). Shtjellimi përmban karakteristikat kryesore të aktiviteteve, ndikimet kryesore negative dhe pozitive në mjedis. Programi i thjeshtë për mbrojtjen e mjedisit konsiston në masa për të parandaluar, zbutur dhe kompensuar ndikimet e dëmshme në të gjithë elementët e mjedisit që duhet të zhvillohen në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe praktikën ndërkombëtare të mjedisit. Gjatë përgatitjes dhe miratimit të elaboratit nuk ka nevojë për debat publik **Parku Kombëtar i PI Mavrovë ka përgatitur një elaborat për mbrojtjen e mjedisit dhe ka marrë një mendim pozitiv për mbrojtjen e mjedisit për të katër aktivitetet, të lëshuara nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Fizik.**

Lista e rregulloreve dhe dokumenteve për masat e propozuara për menaxhimin e mjedisit

1. **Ligji për mjedisin** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12 , 93/13, 187 / 13,42 / 14, 44/15, 129/15 dhe 39/16);
2. **Ligji për Menaxhimin e Mbeturinave** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 82/09, 124/10, 09/11, 47 / 11, 51/11, 163/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 39/16 and 63/16);
3. **Ligji për mbrojtjen nga zhurma në mjedis** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 79/07, 124/10, 47/11 dhe 163/13);
4. **Ligji për cilësinë e ajrit të mjedisit** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 100/12, 4/13 dhe 10/15);
5. **Ligji për mbrojtjen e natyrës** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163 / 13, 41/14, 146/15, 39/16 dhe 63/16);

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

6. **Ligji për paketimin dhe administrimin e mbeturinave të paketimit** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 6/12, 39/12, 9/13 dhe 39 / 16);
7. **Ligji për Shëndetin dhe Sigurinë e Republikës së Maqedonisë** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 92/07, 136/11, 23/13, 25/13 137/13, 164/13, 158/14, 15/15 , 129/15 dhe 192/15)
8. **Ligji për Ujërat** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/12, 23/13, 163/13, 180/14 and 146/15);
9. **Ligji për ndërtim** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11, 59/11, 13/12, 144/12, 79/13, 137/13, 163/13, 27/14, 28/14, 42/14, 44/15, 129/15 dhe 39/16)
10. **Ligji për mbrojtjen dhe sigurinë në vendin e punës** ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 92/07, 136/11, 23/13 dhe 25/13)
11. **Dekret për shpalljen e peizazheve pyjore rreth fushës së Mavrovës për Parkun Kombëtar** ("Gazeta Zyrtare e Republikës Popullore të Maqedonisë" nr. 10/1949);
12. **Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për shpalljen e peizazheve pyjore rreth Luginës së Mavrovës për Parkun Kombëtar** ("Gazeta Zyrtare e RSFJ" nr. 23/1952).

Politikat e Bankës Botërore - Kategoria e Mjedisit

OP. 4.01 Vlerësimi i Mjedisit - Të gjitha aktivitetet e projektit duhet të kryhen në përputhje me OP 4.01 Kornizën e vlerësimit të mjedisit dhe menaxhimit të mjedisit dhe aspekteve sociale (RREGULLORE) si një udhëzues mjedisor për projektet e mbështetur nga skema e granteve të Komponentit 3, politikave të Bankës Botërore, si dhe procedurat dhe rregulloret kombëtare. Nënprojekti i propozuar klasifikohet si kategoria B, për shkak të faktit se duke marrë parasysh natyrën, madhësinë dhe vendndodhjen e saj, si dhe karakteristikat, ndikimet e saj të mundshme negative mjedisore janë më pak negative se ato të kategorisë A. Këto ndikime janë vendndodhja specifike; disa prej tyre janë të pakthyeshme; dhe në shumë raste masat lehtësuese mund të hartohen përtej atyre që janë në nën-projekte të kategorisë A. Shtrirja e dokumentit të vlerësimit të ndikimit për një nën-projekt të kategorisë B Mund të ndryshojë nga një nënprojekt në një nënprojekt tjetër. Në këtë rast, EA shqyrton ndikimet negative dhe pozitive të nën-projektit dhe rekomandon masat e nevojshme për të parandaluar, minimizuar dhe zbutur ndikimet e kundërta. Kategoria e huamarrjes së EA për të vlerësuar çdo ndikim të mundshëm negativ ka të bëjë me nënprojektin e propozuar, duke identifikuar përmirësime të mundshme mjedisore dhe masa të nevojshme për të

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

parandaluar, minimizuar dhe zbutur ndikimet e pafavorshme. Shkalla dhe formati i dokumentit të vlerësimit të ndikimit do të ndryshojnë në varësi të nënprojektit, por në mënyrë tipike do të jenë më të ulëta se studimi i vlerësimit të ndikimit në mjedisi, zakonisht në formën e Planit të menaxhimit mjedisor dhe social. Për nënprojektet e kategorisë B +, përdoruesi është përgjegjës për përgatitjen e një VNM të plotë ose në rastin specifik, reduktimin e VNM ose PPMS-ESMP, i cili kërkon një përkrahje të shkurtër të ndikimeve dhe përcaktimin e masave të përcaktuara mirë të zbutjes dhe miratimit të praktikave të pranuar për aktrim dhe monitorim). Kostot për masat zbutëse do të përfshihen vetëm në PPMS - ESMP ose në atë që është pjesë e VNM-së dhe të përfshira në kalkulimin llogaritës.

Qëllimi i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (PMMS) dhe Këshillimeve Publike

Objekti i PMMS - ESMP për nënprojektin "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës" të Komunës Mavrovë dhe Rostushë në partneritet me Parkun Kombëtar "Mavrovë" është të identifikojë me kohë ndikimet mjedisore që do të vijnë nga realizimi i aktiviteteve të parashikuara të projektit për masat zbutëse ose minimizuese të cilave janë propozuar masa për mbrojtjen e mjedisit dhe periudhën kohore për zbatimin e masave, me personat përgjegjës për zbatimin e Planit dhe kostot e parashikuara. PMMS i përgatitur për nënprojektin e propozuar do të jetë pjesë e Kontratës me Kontraktorin i cili është i detyruar të zbatojë masat e parashikuara në përputhje me Planin e Zbutjes. Inxhinieri mbikëqyrës është i detyruar të monitorojë dhe vlerësojë zbatimin e masave të propozuara në përputhje me Planin e Monitorimit dhe të informojë investitorët dhe Zyrën e Projektit (Komuna e Mavrovës dhe Rostushës dhe Projekti Lokal dhe Rajonal i Konkurrencës PIU / PLRK). Pajtueshmëria me politikat e informacionit publik të BB-së, si dhe pjesëmarrja e publikut në Projekt do të sigurohet me (i) shpalljen e PMMS-së për të paktën 14 ditë në faqet përkatëse të internetit (të emërtuara më poshtë) të shoqëruara nga thirrja për komente dhe adresa kontakti (postare dhe elektronike) dhe (ii) organizimi i një konsultimi publik në ambientet e Parkut Kombëtar "Mavrovë".

Plani i menaxhimit të mjedisit për nënprojektin do të jetë në dispozicion për kopjim në ambientet e Komunës së Mavrovës dhe Rostushës, Parkut Publik Park Kombëtar Mavrovë dhe PDRK/KZIPRMMEP dhe do të publikohet në faqen e internetit të PLLK, Agjencisë për Promovimin dhe Mbështetjen e Turizmit dhe faqen në internet të Komunës Mavrovë dhe Rostushë dhe Parkut Kombëtar të Ndërmarrjes Publike "Mavrovë", ku do të jetë në dispozicion të publikut për një periudhë prej 14 ditësh. Për konsultim me publikun, një formë e shtypur do të jetë në dispozicion në ambientet e Parkut Kombëtar të Parkut Kombëtar Mavrovë. Së bashku me ESMP do të jetë një thirrje publike për pjesëmarrje në një debat publik në takim (me kohën dhe vendin). Takimi i debatit publik do të organizohet në fund të periudhës së konsultimit. Në mënyrë aktive, Aplikuesi do të informojë dhe ftojë palët e interesuara përfshirë OJQ-të lokale, komunitetet e prekura dhe mjetet e duhura. Një person kontaktues do të emërohet për të mbledhur komentet në lidhje me PMMS dhe aspektet sociale të paraqitura gjatë periudhës së inspektimit publik të Planit, si dhe gjatë mbledhjes së konsultimit publik dhe do t'i përfshijë ato në Raportin e zhvilluar nga një seancë dëgjimore

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

publike e cila do të jetë pjesë të Planit. Kjo do të bëjë të mundur që komentet të vihen në dispozicion të aplikantëve dhe të merren parasysh komentet përkatëse dhe të përfshihen komente mbi komentet dhe vërejtjet në planin përfundimtar të menaxhimit mjedisor dhe social.

4. IMPAKTI - NDIKIMET MJEDISORE

Në kuadër të nën-projektit "Zhvillimi i Turizmit në Luginën e Mavrovës" në Komunën e Mavrovës dhe Rostushës, përcaktohen rreziqet e mundshme dhe ndikimet negative:

4.1. RREZIQET DHE NDIKIMET MJEDISORE DHE SHËNDETI DHE SIGURIA NË PUNË

Ndikimet e mëposhtme janë identifikuar si rezultat i aktiviteteve të nënprojektit "Zhvillimi i Turizmit në Luginën e Mavrovës":

1. Ndikimet e mundshme negative në sigurinë dhe shëndetin e popullatës, shoferëve dhe punëtorëve (ndikimet lokale të kufizuara në vendet për kryerjen e aktiviteteve për realizimin e nënprojektit),

Këto janë afatshkurtra, të pranishme vetëm gjatë implementimit) për shkak të:

- Mungesës së masave paraprake gjatë kryerjes së aktiviteteve,
- Lëndim në ose pranë vendit të punës (p.sh. mungesa e pajisjeve dhe veshjeve mbrojtëse dhe mangësi të tjera të sigurisë),
- Mosrespektimi i standardeve të sigurisë dhe procedurave të punës,

2. Është e mundur të rriten rreziqet e sigurisë dhe mjedisit, të rreziqeve të shëndetit në punë të qytetarëve, për shkak të pamjaftueshmërisë ose mungesës së mirëmbajtjes në kohë të automjeteve për furnizimin e materialeve të nevojshme për zbatim.

3. Emetimet nga automjetet e transportit dhe ndikimet në cilësinë e ajrit

Këto janë ndikime lokale, të kufizuara në vendndodhjen e aktiviteteve për realizimin e nënprojektit të pranishëm gjatë zbatimit të aktiviteteve / zbatimit) dhe për shkak të:

- Emetimit të pluhurit nga transporti i materialeve, menaxhimi i materialeve dhe punëve njerëzore,
- Emetimet e tymit - shterave nga mekanizimi dhe automjetet, dhe trafiku, si dhe shkaktojnë ndryshime në qarkullimin ekzistues të trafikut.

4. Dridhjet dhe zhurmat e mundshme si rezultat i automjeteve të transportit që lëvizin nëpër parkun kombëtar (këto janë kryesisht ndikime lokale të kufizuara në zbatim, dhe prezent vetëm në fazën e implementimit).

5. Menaxhimi joadekuat i mbeturinave dhe mbledhja dhe transportimi jo me kohë të duhur i mbeturinave.

Kërcënimet nga turizmi

- Ndërtimi ose ngritja e objekteve turistike dhe komplekseve në zona me vlerë të konsiderueshme gjeografike (vendpushimet për skijim, ambientet e hotelerisë dhe akomodimit, teleferikët, pellgje e peshqve),

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

- Vizitë dhe vendbanim i papërshtatshëm ose i tepruar në objekte të rëndësishme gjeomorfologjike (për shkak të kapacitetit të kufizuar të guvës, ishullit, formës së denudimit, etj.),
- Aranzhim joadekuat turistik i objekteve dhe vendeve të rëndësishme gjeomorfologjike (shtigje të papërshtatshme, tabela informacioni, gardhe, teleskopë, shenja, etj),
- Kryerja e aktiviteteve turistike në zonat gjeo të ndjeshme (në plazhe, tarracat e lumenjve, rrëshqitjet e tokës, terrenet erozive, morenë.).

-

Në thelb, kërcënimet e shumta për gjeodiversitetin e përmendur më lart shkaktojnë efektet e mëposhtme anësore:

- Çrregullim mekanik, degradim, zhytje ose shkatërrim i gjeo-peizazhit natyror. Në shumicën e rasteve këto procese janë të pakthyeshme, dhe humbja është e përhershme. Këto pasoja kanë të bëjnë kryesisht me ndërtimet-teknike (rrugët, digat, strukturat) dhe kërcënimet e shfrytëzimit (minierat, minierat), por edhe me turizmin (qendrat e turizmit, skijimit dhe shtigje të tjera), rrëshqitjet e tokës, ortekët, përmytjet dhe etj.
- Përsheptimi i intensitetit të erozionit dhe akumulimi i sedimentit të gërryer, me shfaqjen e formave lehtësuese antropogjenike (destruktive) (brazdat, luginat, terrene mbrapa tokës, rrëshqitjet e tokës), më pas humbja, degradimi, sjellja e plotë ose ngarkimi i dherave. Këto procese janë të përhapura në Republikën e Maqedonisë, me efekte jashtëzakonisht negative në natyrë, por edhe në kushtet socio-ekonomike dhe demografike.
- Rritja e shfaqjes së rrëshqitjeve të dheut, të cilat ndikojnë negativisht në natyrën, por gjithashtu shkaktojnë dëme të mëdha, dhe në disa raste edhe humbje njerëzore. Në këtë kuptim, është e nevojshme të krijohen zona të rrëshqitjeve të mundshme të tokës, më pas të zbatohen masa parandaluese dhe ofensive (ndërtimore-teknike, bioteknike dhe hidroteknike), arsimim etj.
- Ndotja e vendeve me gjeo vlera, qofshin ato mekanike, kimike ose biogjenike (përmes ujit, mbeturinave të ngurta, deponive, depozitimeve, mbeturinave të ndërtimit etj.) Veçanërisht të ndjeshëm ndaj ndotjeve të tilla janë terrenet karbonatike, përmes të cilave ndotësit mund të depërtojnë lehtësisht dhe pothuajse drejtpërdrejt në nëntokë. Efektet e ndotjes karstike mund të jenë katastrofike, si për vetë strukturat karstike (sidomos speleologjike), ashtu edhe për ujërat nëntokësorë dhe burimet karstike, të cilat shpesh përdoren për furnizimin me ujë
- Rritja e shfaqjes së rrëshqitjeve të dheut, të cilat ndikojnë negativisht në natyrën, por gjithashtu shkaktojnë dëme të mëdha, dhe në disa raste edhe humbje njerëzore. Në këtë kuptim, është e nevojshme të krijohen zona të rrëshqitjeve të mundshme të tokës, më pas të zbatohen masa parandaluese dhe ofenduese (ndërtimore-teknike, bioteknike dhe hidroteknike), arsimim etj..

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Efektet përfundimtare përfshijnë jo vetëm humbjen e gjeo-vlerës dhe vazhdimin e gjeo-vijimit, por mundësitë e zvogëluara për përdorimin e hapësirës për çfarëdo qëllimi. Kjo zvogëlon pasurinë natyrore kombëtare, me pasoja të shumta negative afatgjata.

Degradimi dhe shkatërrimi i gjeo-trashëgimisë, qoftë nga procese natyrore, qoftë nga ndikime antropogjene, ndryshon përgjithmonë peizazhin.

Efektet anësore të mundshme të mjedisit dhe efektet e pafavorshme shëndetësore mund të lindin si rezultat i gjenerimit dhe menaxhimit të mbeturinave (kryesisht mbeturinat nga ndërtimi, druri, metali, qelqi, plastika, mbetjet e rrezikshme, për shembull mbetjet e bojës, vaji i përdorur).

Këto ndikime janë lokale (me mundësinë që të varen nga rajoni nga menaxhimi dhe asgjësimi / përpunimi përfundimtar i vendeve, i kufizuar në vendndodhjen e investimit, nëse menaxhimi adekuat i mbeturinave nuk sigurohet në fazën operative, është e mundur që këto ndikime të të jetë afatgjatë dhe i përsëritur.

6. Ndikimet në tokë dhe ujë nga rrjedhjet, derdhjet dhe ndërtimi jo i duhur dhe menaxhimi i mbeturinave të rrezikshme. Ndikimi mund të prodhohet gjatë ndërtimit nëse agjentët e mbrojtjes aplikohen në vend. Në rastin kur shtresat dhe reagensët e tjerë mbrojtës për drurin dhe materialet e tjera përmbajnë substanca aktive që janë të rrezikshme për mjedisin dhe jetën ujore, mund të përkeqësohet cilësia e ujit, të shkaktojë ndotje të ujit, të rrisë rreziqet për florën dhe faunën dhe madje edhe rreziqe për shëndetin e njeriut.

7. Përdorimi i zgarës rrit rrezikun e rreziqeve nga zjarri, veçanërisht nëse qymyri i nxehtë hidhet në mjedis ose me mbeturina të tjera që mund të ndizen.

8. Rrezik nga ndotja e peizazhit. Peizazhi është një arsye për të mbrojtur zonën.

4.1.1 EMETIMET – SHKARKIMET NË AJËR

Faza e ndërtimit:

Në përgjithësi, emetimet e ajrit mund të kategorizohen si:

- Emetimet e lëvizshme. Këto emetime nuk lëshohen përmes sistemit të oxhakut, tubit, kanalit ose shkarkimit. Një shembull i emetimit të lëvizshëm është avullimi i ujërave të ndotura, emetimi i pluhurit nga toka e shembur, emetimet gjatë trajtimit të konstruksioneve dhe materialeve të tjera, avullimi i avullit nga kontejnerët/ kontejnerët /rezervuarët e hapur dhe nga rrjedhjet e rastësishme. Emetimet e lëvizshme konsiderohen gjithashtu si ato të hapjeve në ndërtesa (dyer dhe dritare).

- Burimet e emetimit të pikave. Këto emetime shkarkohen në ajër përmes burimeve të vetme pikë, për shembull, nga një vrimë ventilimi, nga një oxhak ose nga një sistem shterë i makinave.

Burimet e emetimit të lëvizshëm do të jenë:

- Kur rregulloni vendndodhjen gjatë dorëzimit të materialit.

Përveç shfaqjes së pritshme të emetimeve të lëvizshme gjatë aktiviteteve të planifikuara të ndërtimit, përveç emetimeve të sipërpërmendura të lëvizshme, pritet që emetimet e gazrave të shkarkuara nga automjetet të rriten në importin e materialeve dhe pajisjeve.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Gjithashtu, heqja e një ndërtimi që do të merret nga lokacioni do të lëshojë emetime, por ne do të theksojmë që këto shfaqje do të jenë të ndërprera dhe periodike dhe nuk do të merren parasysh për vëzhgim (duke marrë parasysh mënyrën e shfaqjes së tyre) dhe ato do të kenë një ndikim të menjëhershëm në ajrin e ambientit.

Ndikimi i gazrave toksikë mund të lërë pasoja te njerëzit që janë të ekspozuar drejtpërdrejt dhe për një kohë të gjatë përmes veprimit të drejtpërdrejtë (thithjes) dhe indirekt.

· Tymi i duhanit, për shembull, funksionon kryesisht në organet e frymëmarrjes, lëkurën dhe të ngjashme, dhe oksidet e karbohidrateve veprojnë si helme të forta dhe antioksidantë;

-Tymi, si vaji dhe derivatet, kanë veti kancerogjene, me efekte të ngjashme si tymi i duhanit, dhe materia e grimcave si produkt i djegies;

-Mund të ketë incidente të djegies nga pakujdesia e personave të pranishëm, të cilat mund të shkaktojnë shkatërrimin e bimësisë dhe derdhjes së zonës dhe dëme të pallogaritshme të biodiversitetit. Kjo është veçanërisht karakteristike në periudhën korrik, shtator, periudha e thatësirave të mëdha dhe temperaturave të larta.

Faza operative:

Rreziku nga zjarri

4.1.2. EMETIMET NË UJË DHE KANALIZIM - SANITARI

Faza e ndërtimit:

Gjatë punimeve të parashikuara ndërtimore, emetimet e ujërave të zeza teknologjike nuk pritet të gjenerohen, por do të përmendim që ujërat e zeza komunale dhe fekale të krijuara nga punëtorët duhet të përfshihen në tualete të parafabrikuara të tipit (TOI-TOI).

Një lloj tjetër i ujërave të zeza nuk pritet të gjenerohet. Gjithashtu, ndikimet e mundshme negative në ujërat nëntokësore janë të mundshme në vend si rezultat i:

· Magazinimi jo adekuat i materialeve të ndërtimit;

-Deponimi jo i duhur i kantierit në vendin e ndërtimit dhe zonën përreth;

- Në rast të rrjedhjeve të padëshiruara të karburantit dhe naftës nga automjetet që do të përdoren për transportin e materialit ndërtimor, si dhe në rast të derdhjeve të mundshme të padëshiruara të kimikateve.

Faza operative:

Gjatë përdorimit të kapacitetit turistik, pritet të krijoni ujëra të zeza nga jashtëqitjet, nevoja higjienë si të vizitorëve ashtu edhe të stafit dhe ato do të përfshihen në tualete të lëvizshme.

Tualetet e lëvizshme do të vendosen nga SHPK ose persona të tjerë juridikë në varësi të frekuentimit të vendit.

4.1.3. GJENERIMI I MBETURINAVE

Në realizimin e këtij projekti, si dhe postimin e vendeve, pritet gjenerimi i mbeturinave.

Faza e ndërtimit:

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Materialet e mbeturinave që pritet të krijohen kryesisht do të jenë përzierje prej balte, një tepricë tërmeti, një gur sasi të cilin do të varen nga shtrirja e punimeve.

Një lloj tjetër i mbeturinave mund të ndodhë në formën e mbeturinave të përziera komunale, mbeturinat e ndërtimeve dhe prishjeve dhe paketimeve, si dhe sasi të vogla të mbeturinave të rrezikshme siç janë peshqirët e rrobave me yndyrë dhe pajisjet dhe paketimin e mbeturinave të ngjyrave dhe bojërave, ndërsa në fazën e përdorimit, nuk pritet të krijohen mbeturina të përziera komunale, mbeturina të paketimit.

Ndikimi vlerësohet si i ndërmjetëm, lokal dhe i përkohshëm ndërsa shpalosen aktivitetet e ndërtimit.

Tabela 4. Llojet e mbeturinave

Numri rendor	Lloji i mbeturinave	Numri i listës së llojeve të mbeturinave ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë Veriore" nr. 100/05)	Sasia e mbeturinave shprehet çdo vit në ton ose litra	Mënyra e trajtimit të mbeturinave (Përpunimi, depozitimi, dorëzimi, largimi, etj.)	Emri i personit juridik që merret me mbeturinat dhe vendin ku depozitohet mbeturina (deponi)
1.	Mbetjet e materialeve të ndërtimit	17 06 04	Do të përcaktohet gjatë performancës	Përkohësisht do të ruhet në një lokacion specifik, dhe më pas do të transportohet në një vend të përshtatshëm	Kontraktuesi punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
2.	Materiale të përziera nga ndërtesa të paspecifikuara në 17 09 02 dhe 17 09 03	17 09 04	Do të përcaktohet gjatë performancës	Do të ruhet përkohësisht në lokacion, dhe më pas do të transportohet në deponi	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
3.	Druri, qelqi dhe plastika	17 08 02	Do të përcaktohet gjatë	Do të ruhet përkohësisht në	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

			performancës	lokacion, dhe më pas do të transportohet në deponi	transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
4.	Paketim letre dhe kartoni	15 01 01	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Do të ruhet përkohësisht në sit deri në momentin e dorëzimit të një person juridik i autorizuar	Do të rregullohet me një marrëveshje të veçantë mbi bazën e tregut me një kompani të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
5.	Paketimi i bërë prej plastike	15 01 02	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Përkohësisht do të ruhet në vendin deri në momentin e dorëzimit të një person juridik i autorizuar	Do të rregullohet me një marrëveshje të veçantë mbi bazën e tregut me një kompani të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
6.	Mbetje druri	15 01 03	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Do të ruhet përkohësisht në sit deri në momentin e dorëzimit të një person juridik i autorizuar	Do të rregullohet me një marrëveshje të veçantë mbi bazën e tregut me një kompani të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
7.	Mbeturinat e përziera komunale	20 03 01	0.002 t/person	Leksion	Do të rregullohet me një marrëveshje të veçantë mbi bazën e tregut me një kompani të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
8.	Paketimi i bojërave		Do të përcaktohet	Leksion	Do të rregullohet me një marrëveshje të

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	dhe ngjyrave, peshqirëve me yndyrë dhe mbeturina të tjera		gjatë punimeve		veçantë mbi bazën e tregut me një kompani të licencuar për transport dhe depozitim/përpunim të këtij lloji të mbeturinave
--	---	--	----------------	--	---

Faza operative:

Gjenerimi i mbeturinave në fazën funksionale do të jetë rezultat i të gjitha aktiviteteve që do të kryhen gjatë qëndrimit të turistëve në vendet, çdo ditë. Ndikimi vlerësohet si i ndërmjetëm, lokal dhe i vazhdueshëm.

4.1.4. EMETIMET - SHKARKIMET NË TOKË

Faza e ndërtimit:

Duhet të merret në konsideratë fakti që punimet e ndërtimit do të zhvillohen në një vend ku më parë nuk ka të ndërtuar vend për piknik dhe infrastrukturë adekuate, dhe se gjatë zbatimit të aktiviteteve, është planifikuar praktikë e mirë ndërtimore. Ndikimet në tokë mund të vijnë nga menaxhimi joadekuat i ujërave të ndotura nga tualetet e montuara, mbeturinat e krijuara dhe gazrat e shkarkimit nga automjetet, etj..

Ndikimi në tokë në fazën e ndërtimit u vlerësua si negativisht i papërfillshëm, në vend dhe në kohë.

Faza operative:

Funksionimi i vendeve për piknik nuk do të shkaktojë ndotje të tokës.

4.1.5. Zhurma, dridhja dhe rrezatimi jo-jonizues

Faza e ndërtimit

Punimi i projekteve ka të bëjë me një sërë aktiviteteve që shkaktojnë zhurmë. Prodhohet kryesisht, për shkak të funksionimit të makinerive ndërtimore dhe pajisjeve që do të përdoren. Nivelet e zhurmës do të jenë të ngjashme me ato tipike të vendeve të ndërtimit, ose të ngjashme me aktivitete të tilla si pastrimi, gërmimi, shpimi, vendosja e një tamponi, etj..

Zhurma nga aktivitetet e ndërtimit do të jetë lokale dhe e përkohshme, dhe nivelet do të jenë të pabarabarta dhe me ndërprerje.

Burimi i zhurmës	Niveli i zhurmës (dBA) në 15 m nga burimi
Mikser betoni	85

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Kamion	88
Mjete pneumatike	85
Sharrë për metal	90
Gdhendje-Rrotullime	89

Ndikimet në fuqinë punëtore që do të angazhohen nuk pritet të jenë substanciale pasi niveli i zhurmës gjatë aktiviteteve të ndërtimit do të jetë jetëshkurtër.

Ndikimi i zhurmës në fazën e ndërtimit do të jetë me madhësi të mesme, lokale dhe të përkohshme.

Vlerat kufitare miratohen në bazë të rregulloreve pozitive ligjore, (në përputhje me Rregulloren për vlerat kufi të nivelit të zhurmës në mjedis., "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 147, datë 26.11.2008).

Vlerat kufitare janë si më poshtë:

Zona e përcaktuar nga niveli i mbrojtjes nga zhurma	Niveli i zhurmës i shprehur në dB (A)		
	Ld (07-19h)	Lv (19-23 orë)	Ln (ora 23-07)
Zona e shkallës së parë	50	50	40
Zona e shkallës së dytë	55	55	45
Zona e shkallës së tretë	60	60	55
Zona e shkallës së katërt	70	70	60

· Legjenda:

- Zona e shkallës së parë është destinuar për turizëm, rekreacion, afërsi të ambienteve shëndetësore dhe spitalore, parqe kombëtare dhe rezervave natyrore.
- Zona e shkallës së dytë është kryesisht e destinuar për vendbanim ose zonë rezidenciale, objekte të destinuar për veprimtari edukative, lehtësira të mbrojtjes sociale, akomodim për fëmijë dhe të moshuar, etj.
- Zona e shkallës së tretë është e destinuar për zonën tregtare-rezidenciale-afariste, ose zonë të përzier për zeje dhe veprimtari të ngjashme dhe zonë të destinuar për veprimtari bujqësore, shërbime tregtare, hotelieri, etj.
- Zona e shkallës së katërt është një zonë pa ndërtesa banimi dhe kryesisht e destinuar për veprimtari industriale dhe prodhuese artizanale.

Faza operative

Sa i përket ndikimit të faktorit njerëzor, nuk pritet ndonjë ndikim i madh, për shkak të vetë natyrës së veprimtarisë që duhet të kryhet.

Për shkak të natyrës së veprimtarisë dhe veprimtarive nga puna e vendeve për piknik, nuk krijohen dridhje të dëmshme.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Nuk ka burime të rrezatimit jo-jonizues rreth zonës së piknikut dhe pjesëve të tyre, si dhe vendndodhjen e tyre.

4.1.6. BIODIVERSITETI (FLORA DHE FAUNA)

Faza e ndërtimit

Impaktet apo ndikimet e shprehura përmes degradimit të biodiversitetit nuk priten, për shkak të aktiviteteve të nënprojektit. Ndikimet afatshkurtra në biodiversitet janë të mundshme në drejtim të kryerjes së aktiviteteve gjatë rregullimit të vendndodhjeve të tri vendeve për piknik. Gjatë punimeve, mund të ketë një nivel të rritur të zhurmës jetëshkurtër që mund të shkaktojë migrim të përkohshëm të kafshëve të egra.

Faza operative

Në fushën e mbrojtjes së natyrës (trashëgimisë natyrore, rrallësia natyrore dhe diversitetit biologjik dhe peizazhit), objektet duhet të harmonizohen në atë mënyrë që, bazuar në regjimin e mbrojtjes, një orar të aktiviteteve që do të përputhen me kërkesat që përcaktojnë të qëndrueshëm përdorimin e natyrës dhe trajtimin modern të mbrojtjes.

Vëmendje e veçantë në mbrojtjen e natyrës i kushtohet mënyrës, llojit dhe fushëveprimit të aktiviteteve të parashikuara në zonat e mbrojtura për të shmangur ose kapërcyer konfliktet me funksionet e papajtueshme. Për këtë qëllim, u respektuan parimet e mëposhtme:

- Mbrojtje optimale e zonave me vlerë të jashtëzakonshme;
 - Ruajtja dhe rivendosja e diversitetit ekzistues biologjik dhe peizazhit në një gjendje ekuilibri natyror;
 - Sigurimi i përdorimit të qëndrueshëm të trashëgimisë natyrore në interes të zhvillimit aktual dhe të ardhshëm, pa dëmtrim të ndjeshëm të pjesëve të natyrës dhe çrregullime të vogla të ekuilibrit natyror;
- Me realizimin e këtyre aktiviteteve të projektit, ndikime të konsiderueshme në sipërfaqen e lokacioneve dhe mjedisin më të gjerë nuk priten.

4.2. IMPAKTI – NDIKIMI SOCIAL

Në përgjithësi, zbatimi i këtij nënprojekti pret ndikime pozitive në zhvillimin socio-ekonomik, të arritura përmes: përmirësimit të klimës së biznesit, mundësi për zhvillimin e veprimtarive afariste dhe hapjen e vendeve të reja të punës. Realizimi i këtij projekti pritet të shkaktojë impulse dhe efekte pozitive në të gjithë mjedisin e menjëhershëm nga aspekti i një niveli më të lartë të hapësirës dhe, natyrisht, efekte ekonomike për PK Mavrovë, si dhe për rajonin më të gjerë.

Projekti do të mundësojë zhvillimin e përgjithshëm të komunitetit në pjesën rekreative përmes parkut kombëtar.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Përmirësimi i infrastrukturës dhe kryerja e aktiviteteve të përshkruara në plan dhe hartimin e detajeve që do të rrisin numrin e turistëve vendas dhe të huaj në rajon do të mundësojnë ngjarje të ndryshme dhe shkëmbim të përvojave midis njerëzve që punojnë dhe jetojnë në komunë dhe turistëve.

Për realizimin e aktiviteteve të projektit, nuk do të ketë shpronësim as shndërrim në tokë, as transformim të përdorimit aktual të tokës ose ndërtesave.

Do të krijohen hapje të reja pune me qëllim të shërbimit të mysafirëve dhe funksionimit të qetë të parkut kombëtar.

5. MASA PËR SHMANGIEN, ZBUTJEN DHE ZVOGËLIMIN E NDIKIMEVE NË MJEDIS

Masat zbutëse të përshkruara në këtë pjesë janë masa të përgjithshme; Masat e detajuara zbutëse të detyrueshme janë dhënë në kapitullin e planit të zbutjes dhe monitorimit.

Zbatimi i masave është i detyrueshëm për të arritur menaxhimin adekuat të mbeturinave dhe mbledhjen dhe transportimin e përkohshëm të mbeturinave, shmangien e rreziqeve dhe zbutjen e ndikimeve të identifikuar në mjedisin, natyrën, popullsinë lokale, vizitorët dhe fuqinë e angazhuar të punës.

- Zona përreth duhet të jetë e pastër, pa mbeturina. Mbeturinat duhet të mblidhen dhe transportohen menjëherë jashtë vendit që i nënshtrohen rikonstruksionit dhe ndërtimeve;
- Orari i pastrimit të lokacionit duhet të rritet, për shkak të mbeturinave shtesë nga aktivitetet e punës;
- Pjesa më e madhe e mbeturinave do të klasifikohet sipas kapitullit të mbeturinave 17 "Ndërtimi dhe prishja" me kodin e mbeturinave 17 01 - Mbeturinat e betonit, 17 09 04 - Mbeturinat e përziera nga vendi i ndërtimit dhe menaxhimi sipas Ligjit kombëtar të inerteve (ndarja në vendin, grumbullimin dhe ruajtjen e përkohshme, transportin në destinacionin përfundimtar - mbeturinat e Drislës);
- Një sasi e vogël e mbetjeve ngjitëse, së bashku me bojërat e mbeturinave të paketimit, vida dhe materiale të tjera ndërtimi mund të krijohen gjatë aktiviteteve dhe ato duhet të menaxhohen sipas legjislacionit kombëtar për trajtimin e mbeturinave të rrezikshme (mbledhja e materialeve të rrezikshme në kontejnerë të veçantë për atë qëllim, për të të etiketohen si mbetje të rrezikshme dhe t'i nënshtrohen një kompanie të autorizuar);
- Toka e gërmuar do të ruhet në një vend të caktuar jashtë Parkut Kombëtar (PK). Shtresat e larta do të ripërdoren nëse është e mundur.
- Nëse ndodh ndonjë rirregullim, do të bëhet vetëm me bimë natyrore.
- NP përgatit dhe zbaton planin e mbrojtjes nga zjarri për fazën operative.
- Shtegu i rehabilituar për në ujëvarë do të inspektohet për erozionin e tokës dhe qëndrueshmërinë e tokës / shkëmbit dhe masat e duhura për të siguruar stabilitetin e tokës dhe shkëmbinjve si dhe sigurinë e njerëzve që përdorin shtegun.
- Lëndët e përdorura për mbrojtjen e drurit dhe materialeve të tjera do të aplikohen me dorë në mënyrë që të parandalojnë derdhjen e tokës dhe rrjedhjen e ujit. Lëndët do të jenë të padëmshme për shëndetin e njeriut, mjedisin dhe jetën ujore. Përdorimi i katranit është rreptësisht i ndaluar.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

- Një intervenim që prodhon ndryshime të përhershme në peizazh është rreptësisht i ndaluar.

- Kontraktuesi do të mbledhë dhe dorëzojë dhe/ose transportojë mbeturinat sipas kontratës së lidhur.

Në lidhje me sigurinë dhe shëndetin në vendin e punës (përfshirë sigurinë e përgjithshme të komunitetit dhe vizitorëve), masat e propozuara të zbutjes janë si më poshtë:

- Shiritat adekuat paralajmërues dhe tabela informacioni për objektet gjatë punimeve të ndërtimit;

- Për punëtorët

- Të zbatohen masat e përcaktuara me ligj për sigurinë dhe shëndetin, siç janë:

a) Përdorimi i pajisjeve dhe veshjeve mbrojtëse personale;

b) Blerja dhe posedimi i furnizimeve të kujdesit shëndetësor - ndihma e parë në vendin e punimeve;

Për të ulur zhurmën, duhet të zbatohen masat e mëposhtme lehtësuese: - Për shkak të parkut kombëtar, niveli i zhurmës nuk duhet të kalojë 50 dB gjatë ditës dhe 40 dB gjatë natës;

- Ndalohet veprimtaria e ndërtimit gjatë mbrëmjes, aktivitetet e ndërtimit në një lokacion duhet të kufizohen nga ora 7.00 deri në 19:00;

- Përdorimi i materialit të duhur për zvogëlimin e pajisjeve dhe mjeteve që zvogëlojnë nivelin e zhurmës.

Zbatimi i planit të menaxhimit mjedisor dhe social do të sigurojë ndërmarrjen me kohë të masave të propozuara që do të mundësojnë realizimin e aktiviteteve të projektit të mos ketë ndikime të rëndësishme në mjedis.

5.1. EMETIMET – SHKARKIMET NË AJËR

Faza e ndërtimit:

Në përgjithësi, emetimet në ajër mund të kategorizohen si:

- Emetimet e lëvizshme. Këto emetime nuk lëshohen përmes sistemit të oxhakut, tubit, kanalit ose shkarkimit. Një shembull i emetimit të lëvizshëm është avullimi i ujërave të ndotura, emetimi i pluhurit nga toka e shembur, emetimet gjatë trajtimit të konstruksioneve dhe materialeve të tjera, avullimi i avullit nga kontejnerët/kontejnerët/rezervuarët e hapur dhe nga rrjedhjet e rastësishme. Emetimet e lëvizshme konsiderohen gjithashtu si ato të hapjeve në ndërtesa (dyer dhe dritare).

- Burimet e emetimit të pikave. Këto emetime shkarkohen në ajër përmes burimeve të vetme pikë, për shembull, nga një vrimë ventilimi, nga një oxhak ose nga një sistem shter.

Burimet e emetimit të arratisur do të jenë

· Burimet e emetimit të njollave. Këto emetime shkarkohen në ajër përmes burimeve të vetme të njollave, për shembull, nga një vrimë ventilimi, nga një oxhak ose nga një sistem shterë.

Burimet e emetimit të lëvizshëm do të jenë:

- gjatë rregullimit të lokacionit gjatë dorëzimit të materialit.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Përveç shfaqjes së pritshme të emetimeve të lëvizshme gjatë aktiviteteve të planifikuara të ndërtimit, përveç emetimeve të sipërpërmendura të lëvizshme, pritet që emetimet e gazrave të shkarkuara nga automjetet të rriten në importin e materialeve dhe pajisjeve. Gjithashtu, heqja e një pike të ndërtimit që do të nxirret nga lokacioni do të rrit emetimin e gazrave, por ne do të bëjmë që këto shfaqje të jenë të ndërprera dhe periodike dhe nuk do të kenë ndikim aq sa për tu vërejtur (duke marrë parasysh mënyrën e shfaqjes së tyre) dhe ato do të ketë një ndikim të menjëhershëm në ajrin e ambientit.

Ndikimi i gazrave toksikë mund të lërë pasoja të njerëzimit që janë të ekspozuar ndaj tyre në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe për një kohë të gjatë përmes veprimit të drejtpërdrejtë (inhalacionit) dhe indirekt.

- Tymi i duhanit, për shembull, funksionon kryesisht në organet e frymëmarrjes, lëkurën dhe të ngjashme, dhe oksidet e karbohidrateve veprojnë si helme të forta dhe antioksidantë;
- Tymi, si vaji dhe derivatet, kanë veti kancerogjene, me efekte të ngjashme si tymi i duhanit, dhe materia e grimcave të forta si produkt i djegies;
- Mund të ketë incidente të djegies nga pakujdesia e personave të pranishëm, të cilat mund të shkaktojnë shkatërrimin e bimësisë dhe derdhjes së zonës dhe dëme të pallogaritshme të biodiversitetit. Kjo është veçanërisht karakteristike në periudhën korrik, shtator, periudha e thatësirave të mëdha dhe temperaturave të larta.

Faza operative:

Rreziku nga zjarri

5.2. EMETIMET NË UJË DHE KANALIZIME-SANITARI

Faza e ndërtimit:

Gjatë punimeve të parashikuara ndërtimore, emetimet e ujërave të zeza teknologjike nuk pritet të gjenerohen, por do të përmendim që ujërat e zeza komunale dhe fekale të krijuara nga punëtorët duhet të përfshihen në tualete të parafabrikuara të tipit (TOI-TOI).

Një lloj tjetër i ujërave të zeza nuk pritet të gjenerohet. Gjithashtu, ndikimet e mundshme negative në ujërat nëntokësore janë të mundshme në vend si rezultat i:

- Magazinimi jo adekuat i materialeve të ndërtimit;
- Deponimi jo i duhur i kantierit në vendin e ndërtimit dhe zonën përreth;
- Në rast të rrjedhjeve të padëshiruara të karburantit dhe naftës nga automjetet që do të përdoren për transportin e materialit ndërtimor, si dhe në rast të derdhjeve të mundshme të padëshiruara të kimikateve.

Faza operative:

Gjatë përdorimit të kapacitetit turistik, pritet të krijoni ujëra të zeza nga jashtëqitjet, nevoja higjienë si të vizitorëve ashtu edhe të stafit dhe ato do të përfshihen në tualete të lëvizshme.

Tualetet e lëvizshme do të vendosen nga SHPK ose persona të tjerë juridikë në varësi të frekuentimit të vendit.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

5.3. GJENERIMI I MBETURINAVE

Në realizimin e këtij projekti, si dhe postimin e vendeve, pritet gjenerimi i mbeturinave.

Faza e ndërtimit:

Materialet e mbeturinave që pritet të krijohen kryesisht do të jenë përzierje prej balte, një tepricë tërmeti, një gur sasi të e të cilit do të varen nga shtrirja e punimeve.

Një lloj tjetër i mbeturinave mund të ndodhë në formën e mbeturinave të përziera komunale, mbeturinat e ndërtimeve dhe prishjeve dhe paketimeve, si dhe sasi të vogla të mbeturinave të rrezikshme siç janë peshqirët e rrobave me yndyrë dhe pajisjet dhe paketimin e mbeturinave të ngjyrave dhe bojërave, ndërsa në fazën e përdorimit, nuk pritet të krijohen mbeturina të përziera komunale, mbeturina të paketimit.

Ndikimi vlerësohet si i ndërmjetëm, lokal dhe i përkohshëm ndërsa shpalosen aktivitetet e ndërtimit

Tabela 4. Llojet e mbeturinave

Numri rendor	Lloji i mbeturinave	Numri i listës së llojeve të mbeturinave ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë Veriore" Nr. 100/05)	Sasia e mbeturinave shprehet çdo vit në ton ose litra	Mënyra e trajtimit të mbeturinave (Përpunimi, depozitimi, dorëzimi, largimi, etj.)	Emri i personit juridik që merret me mbeturinat dhe vendin ku depozitohet mbeturina (deponia)
1.	Mbetjet e materialeve të ndërtimit	17 06 04	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Përkohësisht do të ruhet në një lokacion specifik, dhe më pas do të transportohet në një deponi të përshtatshme	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave
2.	Materiale të përziera nga ndërtimi i papërcaktuar	17 09 04	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Do të ruhet përkohësisht në lokacion, dhe më pas	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	në 17 09 02 dhe 17 09 03			do të transportohet në deponi	transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave
3.	Druri, qelqi dhe plastika	17 08 02	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Ai do të ruhet përkohësisht në lokacion, dhe më pas do të transportohet në një deponi të përshtatshme	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave
4.	Paketimi letre dhe kartoni	15 01 01	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Do të ruhet përkohësisht në sit deri në momentin e dorëzimit të një person juridik i autorizuar	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave
5.	Paketimi i bërë prej plastike	15 01 02	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Përkohësisht do të ruhet në vendin deri në momentin e dorëzimit të një person juridik i autorizuar	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave
6.	Mbetje druri	15 01 03	Do të përcaktohet gjatë punimeve	Do të ruhet përkohësisht në sit deri në momentin e dorëzimit të një person juridik i autorizuar	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave
7.	Mbeturinat e përziera komunale	20 03 01	0.002 t/ person	Leksion	PUC ose një kompani e licencuar për transport dhe depozitim /

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

					përpunim të këtij lloji të mbeturinave
8.	Paketimi i ngjyrave dhe bojërave, peshqirëve me yndyrë dhe mbeturina të tjera		Do të përcaktohet gjatë punimeve	Leksion	Kontraktori punon përmes një kompanie të licencuar për transport dhe depozitim / përpunim të këtij lloji të mbeturinave

Faza Operative:

Prodhimi i mbeturinave në fazën funksionale do të jetë rezultat i të gjitha aktiviteteve që do të kryhen gjatë qëndrimit të turistëve në vendet, çdo ditë. Ndikimi vlerësohet si i ndërmjetëm, lokal dhe i vazhdueshëm.

5.4. EMETIMET - SHKARKIMET NË TOKË

Faza e ndërtimit:

Duhet të merret në konsideratë fakti që punimet e ndërtimit do të zhvillohen në një vend ku më parë nuk janë ndërtuar vend piknikësh dhe infrastrukturë adekuate, dhe se gjatë zbatimit të aktiviteteve, është planifikuar praktikë e mirë ndërtimore. Ndikimet në tokë mund të vijnë nga menaxhimi joadekuat i ujërave të ndotura nga tualetet e montimit, mbeturinat e krijuara, etj..

Ndikimi në tokë në fazën e ndërtimit u vlerësua si negativisht i papërfillshëm, në vend dhe në kohë.

Faza operative:

Funksionimi i vendeve për piknik nuk pritet të shkaktojë ndotje të tokës në rast të aplikimit të mirë të administrimit të mbeturinave.

5.5. ZHURMA, DRIDHJA DHE RREZATIMI JO-JONIZUES

Faza e ndërtimit:

Punimet e projekteve kanë të bëjnë me një sërë aktiviteteve që shkaktojnë zhurmë. Zhurma prodhohet kryesisht, për shkak të funksionimit të makinerive ndërtimore dhe pajisjeve që do të përdoren. Nivelet e zhurmës do të jenë të ngjashme me ato tipike të vendeve të ndërtimit, ose të ngjashme me aktivitete siç janë pastrimi, gërmimi, shpimi, vendosja e një tamponi, etj.

Zhurma nga aktivitetet e ndërtimit do të jetë lokale dhe e përkohshme, dhe nivelet do të jenë të pabarabarta dhe me ndërprerje.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Makineritë e zhurmshme nuk do të përdoren në periudhat e folezimit dhe shumimit të specieve të mbrojtura të zonës.

Burimi i zhurmës	niveli i zhurmës (dBA) në 15 m nga burimi
Mikser betoni	85
Kamionë	88
Mjete pneumatike	85
Sharrë për metal	90
Strugar - Gdhendje	89

Ndikimet në fuqinë punëtore që do të angazhohen nuk pritet të jenë thelbësore pasi niveli i zhurmës gjatë aktiviteteve të ndërtimit do të jetë jetëshkurtër.

Ndikimi i zhurmës në fazën e ndërtimit do të jetë me madhësi të mesme, lokale dhe të përkohshme.

Vlerat e kufizuara miratohen në bazë të rregulloreve pozitive ligjore, (në përputhje me Rregulloren për vlerat e kufizuara të nivelit të zhurmës në mjedis. "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 147 datë 26.11.2008).

Vlerat kufitare janë si më poshtë:

Zona e përcaktuar nga niveli i mbrojtjes nga zhurma	Niveli i zhurmës i shprehur në dB (A)		
	Ld (07-19h)	Lv (19-23 orë)	Ln (23-07 ora)
Zona e shkallës së parë	50	50	40
Zona e shkallës së dytë	55	55	45
Zona e shkallës së tretë	60	60	55
Zona e shkallës së tretë katërt	70	70	60

·Legjenda:

- - Zona e shkallës së parë është destinuar për turizëm, rekreacion, afërsi të ambienteve shëndetësore dhe spitalore, parqe kombëtare dhe rezervave natyrore.

- Zona e shkallës së dytë është kryesisht e destinuar për vendbanim ose zonë rezidenciale, objekte të destinuar për veprimtari edukative, lehtësira të mbrojtjes sociale, akomodim për fëmijë dhe të moshuar, etj.

- Zona e shkallës së tretë është e destinuar për zonën tregtare-rezidenciale-afariste, ose zonë të përzier për zeje dhe veprimtari të ngjashme dhe zonë të destinuar për veprimtari bujqësore, shërbime tregtare, hotelieri, etj.

- Zona e shkallës së katërt është një zonë pa ndërtesa banimi dhe kryesisht e destinuar për veprimtari industriale dhe prodhuese artizanale.

Faza operative

Sa i përket ndikimit të faktorit njerëzor, nuk pritet ndonjë ndikim i madh për shkak të vetë natyrës së veprimtarisë që duhet të kryhet.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Për shkak të natyrës së veprimtarisë dhe veprimtarive nga puna e vendeve të piknikëve, nuk krijohen dridhje të dëmshme.

Nuk ka burime të rrezatimit jo-jonizues rreth zonës së piknikut dhe pjesëve të tyre, si dhe vendndodhjen e tyre.

5.6. BIODIVERSITETI (FLORA DHE FAUNA)

Faza e ndërtimit:

Ndikimet e shprehura përmes degradimit të biodiversitetit nuk priten, për shkak të aktiviteteve të nënprojektit. Ndikimet afatshkurtra në biodiversitet janë të mundshme në drejtim të kryerjes së aktiviteteve gjatë rregullimit të vendndodhjeve të tre vendeve PËR piknik. Gjatë punimeve, mund të ketë një ngritje të nivelit të zhurmës jetëshkurtër që mund të shkaktojë shqetësim të përkohshëm të jetës së kafshëve të egra. Ky rrezik do të zvogëlohet nga një planifikim i kujdesshëm i punimeve ku aktivitetet e gjenerimit të zhurmës do të shmangen në periudha të ndjeshme (p.sh. mbarështimi) për speciet e mbrojtura dhe të rrezikuara. Për më tepër, zona e punës do të marrë hapësirën minimale të nevojshme. Asnjë lëndë druri ose produkte të tjera pyjore nuk do të mblidhen dhe asnjë kafshë nuk shqetësohet. Në rast se punëtorët do të gjenin kafshë, të rinj dhe strofull, ata do të informojnë menaxhimin dhe ekspertët e Parkut Kombëtar Mavrovë dhe do të ndjekin udhëzimet e tyre.

Faza operative

Plani dhe pajisjet e mbrojtjes nga zjarri dhe mbrojtja nga zjarri janë në funksion.

Plani i menaxhimit të mbeturinave është në zbatim.

Vendet monitorohen mirë dhe parandalohen të gjitha aktivitetet e paligjshme.

Ka udhëzime dhe njoftime të qarta për aktivitetet e ndaluara dhe të lejuara, përfshirë menaxhimin e mbeturinave, përdorimin e zgarës, etj.

Në fushën e mbrojtjes së natyrës (trashëgimisë natyrore, rrallësisë natyrore dhe diversitetit biologjik dhe peizazhit), objektet duhet të harmonizohen në atë mënyrë që, bazuar në regjimin e mbrojtjes, një orar të aktiviteteve që do të përputhen me kërkesat që përcaktojnë të përdorim të qëndrueshëm të natyrës dhe trajtim modern të mbrojtjes.

Vëmendje e veçantë në mbrojtjen e natyrës i kushtohet mënyrës, llojit dhe fushëveprimit të veprimeve të parashikuara në zonat e mbrojtura për të shmangur ose kapërcyer konfliktet me funksionet e papajtueshme. Për këtë qëllim, u respektuan parimet e mëposhtme:

- Mbrojtje optimale e zonave me vlerë të jashtëzakonshme;
 - Ruajtja dhe rivendosja e diversitetit ekzistues biologjik dhe peizazhit në një gjendje ekuilibri natyror;
 - Sigurimi i përdorimit të qëndrueshëm të trashëgimisë natyrore në interes të zhvillimit aktual dhe të ardhshëm, pa dëmtim të ndjeshëm të pjesëve të natyrës dhe kështu çrregullime të vogla të ekuilibrit natyror;
- Me realizimin e këtyre aktiviteteve të projektit, ndikime të konsiderueshme në sipërfaqen e lokacioneve dhe mjedisin më të gjerë nuk priten.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

5.7. SIGURIA E KOMUNITETIT

Masat për të shmangur ose zbutur ndikimet mjedisore, punëtorët, komunitetet dhe aspektet shoqërore të nënprojektit që do të merren në nënprojekt janë, por që nuk kufizohen, janë si në vijim:

- shënimi i duhur i vendndodhjes së ndërtimit,
- shënimi i vendndodhjes për ruajtje të përkohshme të materialeve,
- vendosja e shiritave paralajmërues, gardhe dhe shenja,
- ndalimi i hyrjes në hapësirën e shënuar me shirit paralajmërues, zbatimi i masave për sigurinë e qytetarëve,
- makinat duhet të menaxhohen vetëm nga punonjësit me përvojë dhe të trajnuar të stafit,
- prania e aparateve për shuarje zjarri në rast zjarri dhe dëmtim tjetër,
- veshja e përhershme e pajisjeve dhe veshje mbrojtëse,
- riparimi i skelave dhe masave të tjera për sigurinë dhe shëndetin,
- Likuidet ndezëse të bardha të vendosen dhe ruhen ekskluzivisht në kontejnerë të bërë për atë qëllim.

Të gjithë punëtorët duhet të jenë të vetëdijshëm për të gjitha rreziqet dhe masat e zjarrfikësve dhe duhet të jenë të trajnuar për përdorimin e aparateve për zjarrfikës, hidrantë dhe pajisje të tjera për zjarrfikës që duhet të jenë funksionale.

Niveli i zhurmës nuk duhet të kalojë 50 decibel gjatë ditës dhe 40 decibel në mbrëmje, dhe punët nuk do të kryhen natën.

Identifikimi, klasifikimi dhe ruajtja e përkohshme e veçantë (në kosh / kontejnerë të shënuar veçmas në një vend të paracaktuar në numër të mjaftueshëm) lloje të ndryshme të mbeturinave të krijuara nga rehabilitimi dhe trajtimi i mbeturinave. Mbeturinat mund të transferohen dhe depozitohen / përpunohen nga kompani të licencuara

Vendosja e një regjimi të veçantë trafiku për automjetet e kontraktuesit gjatë rehabilitimit me sinjalizim adekuat.

Nënshkrimi i një kontrate me një kompani për mirëmbajtjen e rregullt, pjesët e zëvendësimit, ndryshimin parandalues të karburantit, mirëmbajtjen e duhur (tymit dhe sigurinë, për shembull, frenat, gomat, etj.) Si një nga karakteristikat më të rëndësishme të sigurisë, pastrimin në kohë të automjeteve dhe mirëmbajtjen e lokacionit të parkimit, ndërrimi i vajit është i ndaluar në vend për të shmangur ndotjen e ujit dhe të tokës, duke kryer një provë vjetore të miratimit gjatë regjistrimit vjetor të automjeteve.

Këto masa zbutëse janë të përgjithshme, ndërsa masat zbutëse të detajuara përshkruhen në formën tabelore të Seksionit 7 të Planit të Zbutjes.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

IMPAKTET - NDIKIMET E PRITURA POZITIVE

Në përgjithësi, realizimi i këtij nënprojekti pret ndikime pozitive në zhvillimin socio-ekonomik, të arritura përmes: përmirësimit të klimës së biznesit, mundësi për zhvillimin e veprimtarive afariste dhe hapjen e vendeve të reja të punës. Realizimi i këtij projekti pritet të shkaktojë impulse dhe efekte pozitive në të gjithë mjedisin e menjëhershëm, nga aspekti i një niveli më të lartë të hapësirës dhe, natyrisht, efektet ekonomike për PK Mavrovë, si dhe për rajonin e gjerë.

6. MONITORIMI I APLIKIMIT PËR MASA PËR SHMANGIEN, ZBUTJEN DHE ZVOGËLIMIN E NDIKIMEVE MJEDISORE

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social (PMMS- ESMP) është një dokument që përcakton masat, procedurat dhe përgjegjësitë e palëve të përfshira në zbatimin e projektit. ESMP përbëhet nga një sërë masash për uljen e rrezikut, monitorimin dhe masat institucionale që duhet të merren gjatë zbatimit, si dhe operacionet për të eliminuar ndikimet negative mjedisore dhe sociale, kompensimin e tyre ose uljen në nivele të pranueshme.

Aktivitetet e detyrueshme të zbutjes/zbutjes dhe monitorimit përshkruhen në Tabelat e mëposhtme të zbutjes dhe monitorimit.

Plani i zbutjes për zvogëlimin e ndikimit në mjedis gjatë ndërtimit dhe në fazën operacionale parashikon masa të detyrueshme për uljen, kostot dhe përgjegjësitë në masat për zbatimin e tyre. Plani gjen mënyra më të mira për të ndërmarrë aktivitete për të zvogëluar ose eliminuar ndikimet negative.

Projekti do të zbatojë planin e monitorimit mjedisor: (i) të kontrollojë punën e kontraktuesit gjatë zbatimit të projektit në mënyrë që të verifikojë marrëveshjen kontraktuale me masat e parashikuara të zbutjes, dhe pastaj (ii) të vlerësojë ndikimin aktual mjedisor të projektit në vitet pas përfundimit të projektit. Inxhinieri Mbikëqyrës, i angazhuar nga komuna, ka për detyrë të monitorojë dhe vlerësojë zbatimin e masave zbutëse të detyrueshme brenda Planit të Monitorimit dhe të informojë investitorin dhe Zyrën e Projektit LRCP / Komunën e Mavrovës dhe Rostushës dhe Parkun Kombëtar i PK Mavrovë. Komuna do të raportojë për gjendjen e mjedisit dhe zbatimin e masave zbutëse dhe monitoruese në raportet e rregullta të progresit të nënprojektit dhe në raportin e veçantë të Implementimit të PMMS-ESMP në baza tremujore (nëse nuk është rregulluar ndryshe me ekspertin e mjedisit, të aprovuar nga BB Mjedisi Specialist) tek eksperti i mjedisit.

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Aktivitetet përgatitore të fazave					
Aktivitete	Impaktet- Ndikimet e pritura mjedisore	Masat zbutëse – lehtësuese	Përgjegjësia për zbatimin e masave zbutëse-lehtësuese	Periudha për zbatimin e masave zbutëse- lehtësuese	Kostoja e lidhur me zbatimin e masës zbutëse - lehtësuese
1.Të gjitha aktivitetet	Ndikimet e mundshme negative sociale dhe shëndetësore për vendasit dhe punëtorët si rezultat i mosrespektimit të masave të sigurisë	<ul style="list-style-type: none"> - Planifikimi i fillimit të aktiviteteve të projektit - Opinioni është i informuar; - Të gjitha lejet, mendimet dhe vendimet e nevojshme merren para fillimit të punimeve; - Shërbimet e inspektimit mjedisor dhe të gjitha shërbimet e tjera të rëndësishme njoftohen për punën para se të fillojnë; - Puna dhe aktivitetet e punës kryhen në mënyrë të sigurt dhe të disiplinuar; - Inspektoratet lokale të ndërtimit dhe mjedisit janë njoftuar për punët para se të fillojnë. - Kontraktuesi pajtohet zyrtarisht që të gjitha punët do të kryhen në mënyrë të sigurt dhe të disiplinuar, të dizajnuar për të minimizuar ndikimet te banorët e afërt dhe mjedisin; <p>Postimi i duhur i shenjave të lokacioneve do</p>	Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal I / inspektori i mjedisit).	Para fillimit të aktiviteteve të projektit	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>t'i informojë punëtorët për rregullat dhe rregulloret kryesore që duhet të ndiqen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vendoset një regjim i veçantë i trafikut, të miratuar nga autoriteti kompetent (p.sh. policia e trafikut); - Masat e sigurisë për përdorimin e pajisjeve urbane janë përfshirë në projektim; - Zhvilloni planin dhe procedurat e situatave aksidentale me fokus në rreziqet e kontaminimit të ujit. - të gjitha pajisjet urbane (p.sh. shina, veranda) do të instalohen në mënyrë të sigurt (të vërtetuar dhe të testuara nga prodhuesi i pajisjeve); - Infrastruktura e këmbësorëve (p.sh. shtigje, ura) janë projektuar, përpunuar (p.sh. përpunimi i sipërfaqes) dhe janë ndërtuar për të parandaluar rrëshqitjen dhe çdo aksident tjetër. E gjithë infrastruktura do të jetë e dizajnuar që të jetë e sigurt për përdoruesit dhe komunitetin. 			
Të gjitha aktivitetet	Ndikime të mundshme negative sociale	- Aktivitetet e punës dhe të punës duhet të kryhen në mënyrë të sigurt dhe të disiplinuar;	Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe	Para fillimit të aktiviteteve të projektit t	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	dhe shëndetësore për vendasit dhe punëtorët si rezultat i mosrespektimit të masave të sigurisë	<ul style="list-style-type: none"> - Pikat e vëzhgimit, zona e piknikut dhe pajisjet urbane do të ndërtohen në përputhje me rregulloret kombëtare të sigurisë dhe standardet më të mira ndërkombëtare dhe standardet e sigurisë. - Kontraktuesi dhe nënkontraktorët kanë licenca të vlefshme operimi; - Zbatimi i praktikave të mira të ndërtimit gjatë fazës së rindërtimit, duke përfshirë: <ul style="list-style-type: none"> - Siguroni shënimin e duhur të vendndodhjeve të projektit me kasete dhe shenja paralajmëruese, si dhe rrethimin e pjesëve të ndërtimit që janë të rrezikshme dhe kur është e nevojshme; - Instalimi i shenjave për zvogëlimin / kufizimin e shpejtësive të automjetit pranë vendndodhjes së projektit; - Qasja i personelit jo të autorizuar brenda vendeve të projektit nuk lejohet; - Sigurimi i një organizimi të mirë të lokacionit dhe mbajtjen e shtëpisë; - Vendoset një regjim special i trafikut, i aprovuar nga autoriteti kompetent (p.sh. policia në komunikacion) për automjetet e kontraktuesit gjatë periudhës së ndërtimit (së bashku me stafin komunal dhe departamentin e policisë) dhe instalimin e shenjave për të siguruar sigurinë, rrjedhën e 	(inspektori komunal / inspektori i mjedisit).		
--	--	--	---	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>trafikut dhe hyrjen në lokacion dhe objekte;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Për këmbësorët sigurohen rrugëkalime të sigurta; - Vendosja e sinjalizimit vertikal dhe shenjave në fillim të vendit të rindërtimit; - Makinat do të trajtohen vetëm nga një personel me përvojë dhe i trajnuar si duhet, duke zvogëluar kështu rrezikun e aksidenteve; - Të gjithë punëtorët duhet të jenë të njohur me rreziqet e zjarrit dhe masat e mbrojtjes nga zjarri dhe duhet të jenë të trajnuar për të trajtuar aparatet e zjarrit, hidratuesit dhe pajisjet e tjera që përdoren për shuarjen e zjarreve; - Punëtorët duhet të jenë të trajnuar, të certifikuar dhe me përvojë të duhur për punën që ata kryejnë; <p>- Pajisjet, mjetet dhe aparatet e fikjes së zjarrit do të jenë gjithmonë funksionale, kështu që në rast nevojë ato mund të përdoren me shpejtësi dhe efikasitet;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kompletet e ndihmës së parë do të jenë në dispozicion në vend dhe personeli i trajnuar për ta përdorur atë; - Procedurat për raste emergjente (përfshirë derdhje, aksidente, etj.) Janë në 			
--	--	--	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>dispozicion në sit;</p> <ul style="list-style-type: none"> - PPE e punëtorëve do të jetë në përputhje me praktikat e mira ndërkombëtare (gjithmonë me helmata, maska të nevojshme, doreza, dhe gota sigurie, parzmore dhe çizme sigurie, etj.) - asnjë aktivitet të ndërmerret në kushte të pafavorshme të motit, - Sigurimi i shërbimit të ndihmës emergjente (të parë) në vendin e ndërtimit. - Sigurimi i sigurisë nga zjarri, parandalimi i zjarrit dhe siguria nga rreziqet dhe incidentet e tjera, - trajnimi i punëtorëve, veçanërisht atyre që punojnë me energji elektrike; - të miratohen dhe të zbatohen procedurat për parandalimin e aksidenteve në lidhje me energjinë elektrike, dhe llojet e tjera nëse është e nevojshme; - punimet koordinohen me kompaninë 			
--	--	---	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		kompetente të energjisë.			
2. Të gjitha aktivitetet	Ndikimet e mundshme negative sociale dhe shëndetësore për shkak të: - Mungesës së sinjalizimit për masat e sigurisë në fillim të punimeve të ndërtimit; - Nëse asnjë standard i vendosur dhe procedurat e punës nuk janë në përputhje me shëndetin dhe sigurinë në punë.	<ul style="list-style-type: none"> - Informacion nga media lokale për aktivitetet në lidhje me aktivitetet e ndërtimit - fillimin dhe përfundimin e punës për çdo ditë dhe vendndodhjen e saktë të aktiviteteve, kohëzgjatjen e punës ; - Siguroni përcaktimin e duhur të vendeve të punës duke vendosur një tabelë informacioni në vendet e projektit me të dhëna të përgjithshme të projektit, dhe emrin dhe mbikëqyrjen e kontraktuesit; - Montimi i shenjave dhe shenjave nuk duhet të ndërhyjë në sigurinë dhe shikimin e trafikut; - Shënimi i duhur i vendndodhjes për ruajtjen e materialit ndërtimor në vendin e performancës; - Sigurimi i shiritave dhe shenjave paralajmëruese; - Ndalimi i hyrjes së personave të papunë - Sigurimi i sigurisë së këmbësorëve. Një fokus i veçantë në sigurinë e fëmijëve dhe njerëzit e moshuar. - Masat për të mbrojtur punëtorët në punë (ndihma e parë, veshje mbrojtëse dhe pajisje për punëtorët, p.sh. helmata, 	Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit).	Gjatë ndërtimit	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>doreza, maska, etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pajisjet e ambulancës do të jenë në dispozicion në vend dhe punëtorët do të jenë në gjendje ta përdorin atë; - Makinat e ndërtimit do të drejtohen vetëm nga një personel me përvojë dhe i trajnuar si duhet, - Të gjithë punëtorët duhet të jenë të vetëdijshëm për rreziqet e masave të mbrojtjes nga zjarri dhe mbrojtja nga zjarri, dhe ata duhet të aftësohen për të operuar zjarrfikëset, hidratuesit dhe pajisjet e tjera që përdoren për shuarjen e zjarrit; - Pajisjet, pajisjet dhe aparatet e zjarrit do të jenë gjithmonë funksionale, në rast se ato duhet të përdoren shpejt dhe me efikasitet; - Punëtorët duhet të jenë të trajnuar, certifikuar dhe me përvojë siç duhet për punën që bëjnë (p.sh. punojnë në lartësi). 			
	Menaxhimi dhe transporti dhe materialet	<ul style="list-style-type: none"> - Materialet e reja që do të përdoren nuk do të përmbajnë asbest ose ngjyra me bazë plumbi; - Agregati pjesa më e madhe e aplikuar në beton dhe e përdorur do të jetë në përputhje me kërkesat për jetëgjatësi dhe qëndrueshmëri; - Agregati do të jetë i ri (nuk përdoret më herët) dhe do të 	Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit).	Gjatë ndërtimit	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>rekomandohet të prodhohet në vend; Burimet minerale (agregat, rërë, zhavorr, etj) prodhohen vetëm nga kompani të licencuara me një lëshim të vlefshëm për nxjerrje / shfrytëzim.</p> <p>Guri i përdorur në ndërtim duhet të jetë me të njëjtën cilësi dhe tip si ai në park. Guri në dispozicion në vend mund të ripërdoret (vetëm nga rruga ekzistuese, gërryhet nga shtegu dhe hiqet në zgjerimin e shtegut), megjithatë, guroret në Park dhe hapja e guroveve të reja për qëllimet e Projektit është rreptësisht e ndaluar.</p> <p>Lëndë drusore për ndërtim nuk mund të vijë nga Parku Kombëtar, zona të mbrojtura dhe do të ketë një burim gjurmues (asnjë specie ekzotike nuk do të përdoret).</p> <p>Përdorimi i lëndëve mbrojtëse nuk do të jetë i dëmshëm për shëndetin e njeriut, ujërat dhe mjediset e tjera.</p>			
	Emetimet në ajër (aktivitetet do të inicojnë gjenerimin e gazrave dhe pluhurit nga grimcat e pezulluara: -	- Përdorni karburante të standardizuara për mekanizimin që nuk do të jetë më i vjetër se 15 vjet dhe përjashton mekanikën motorike kur nuk është në përdorim, për të zvogëluar emetimet nga gazrat e shkarkimit; - Planifikimi i transportit dhe faktori i ngarkimit dhe shkarkimit - Përdorimi i spërkatësve që nuk përmbajnë kimikate,	Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit). -Ministria e Mjedisit dhe e Planifikimit Hapësinor – MMPH.	Gjatë ndërtimit	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	emetimet e pluhurit në lidhje me aktivitetet e ndërtimit); - Emetimet e gazrave të shkarkimit nga burimet e lëvizshme (NOx, SO2, tymi) në ndotje duke përdorur makineri ndërtimi; - Emetimi i pluhurit të arratisur në heqjen e betonit ekzistues dhe heqjen e tokës; - Emetimi i pluhurit gjatë ngarkimit dhe transportit të materialit të gërmuar.	por bazohen në ujë- Ndërprerja e punës ose zvogëlimi i vëllimit të punimeve në ndërtim nëse është regjistruar emetim intensiv i pluhurit në mënyrë që të përcaktohet shkaku i emetimit dhe të marrë masat për ta eliminuar atë; - Shpejtësia e lëvizjes së automjeteve do të jetë e kufizuar në 30 km/orë; - Automjetet që transportojnë zhavorr, rërë, tokë dhe materiale të tjera ndërtimi duhet të jenë të mbuluara ose të mbyllura. - Materialet e ndërtimit do të ruhen në vende të përshtatshme, të mbuluara, për të minimizuar pluhurin; - Përdorimi i masës mbrojtëse;			
	Ndotja e ujit,	- Të instalohet një tualet i lëvizshëm për	Kontraktori;	Gjatë ndërtimit	Përfshirë në

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	ujit nëntokësor dhe tokës nga: - Kullimi i përkohshëm i pakontrolluar sipërfaqësor i ujërave të zeza për shkak të aktiviteteve të ndërtimit; - Ndotja e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë për shkak të furnizimit jo adekuat të tualeteve të lëvizshëm dhe kontejnerëve të mbeturinave, kur është e mundur derdhje / evakuim i pakontrolluar i mbetjeve të lëngshme dhe të	punëtorët që do të pastrohen dhe mirëmbahen në kohën e duhur; - Riparimi dhe mirëmbajtja e automjeteve dhe mekanizimi do të bëhen vetëm në shërbimet mekanike. - Automjetet dhe mekanizimi do të parkohen në sipërfaqe të papërshkueshme nga një sistem i trajtimit të kullimit dhe kanalizimit; - Mbushja e rezervuarit të karburantit do të bëhet në pikat e karburantit; - Nëse del nevoja për të furnizuar me karburant në vend, kjo do të bëhet pa mundësinë e derdhjes së derivateve; - Në rast të ruajtjes së sasive rezervë të karburantit me naftë në vendet e punës të sigurohen tanke me cilësi të mirë (me mbajtje sekondare të mjaftueshme për të ruajtur rrjedhjet) si parakushte të përcaktuara me standardet për ruajtjen dhe kujdesin e substancave të tilla; - Në rast të derdhjeve të derivateve të naftës, toka e ndotur ose uji do të mblidhen dhe trajtohen si mbeturina të rrezikshme; - Shkarkimi i mbeturinave dhe mbushja e rrjedhave ujore sipërfaqësore me materiale ndërtimi përfshirë gurë, mbeturina prej	Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit). -Ministria e Mjedisit dhe e Planifikimit Hapësinor – M MPH.		koston e punimeve
--	--	---	---	--	-------------------

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	<p>ngurta; Ndotja e ujit sipërfaqësor dhe nëntokësor për shkak të aksidenteve në trafik dhe aksidenteve; - ndotja e ujit, ujërave nëntokësore dhe tokës për shkak të rrjedhjes së vajrave dhe lubrifikantëve nga makineritë dhe pajisjet e ndërtimit; - Hedhja e mbeturinave të ndërtimit dhe mbushja me materiale ndërtimore.</p>	<p>betoni, lëndë druri, paketim plastik që mund të shpërndahen nuk lejohet; - Uji i përdorur për punët ndërtimore dhe për qëllime të tjera (kanalizime) do të jetë nga burimet ekzistuese të furnizimit me ujë. Burime të tjera shtesë të ujit nuk do të përdoren; - Hyrja e punëtorëve të ndërtimit në lumin Radika, asgjësimi i mbeturinave të ndërtimit në lumë dhe përdorimi i ujit nga lumi është rreptësisht i ndaluar. - Mbeturinat ose pajisjet e materialit ndërtimor nuk do të ruhen pranë ujit; - Uji i mbeturinave ose uji tjetër nga vendi i lëshuar në natyrë pa trajtim paraprak është gjithashtu i ndaluar. - Të gjitha materialet e rrezikshme, të tilla si karburantet, lubrifikantët, ngjitësit dhe mbeturinat e paketimit janë mbeturina jo-inerte dhe duhet të vendosen në enë të përshtatshme speciale me përmbajtje sekondare të vendosur në vendin e ndërtimit, të mbrojtur nga kushtet ekstreme të motit; - Mbrojtja e materialeve ndërtimore në kushte të shirave të mëdha; - Sipërfaqja e vendit të ndërtimit do të jetë</p>			
--	---	--	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>e kufizuar;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Të gjitha uljet e zhavorrit dhe rërës, përfshirë vendet ku do të grumbullohet teprica e materialit të gërmuar, duhet të kenë lejen/miratimin e duhur. Nuk do të ketë gërmime të materialeve minerale (zhavorr, rërë, gur, etj.) që formojnë rrethinën; - Në rast të shfaqjes së tokës së ndotur nga lëshimi eventual i vajrave nga mekanizimi i ndërtimit, tokat e ndotura hiqen dhe trajtohen si mbeturina të rrezikshme 			
	<p>Menaxhimi i mbeturinave. Gjenerimi i mbetjeve të ndërtimit dhe mbetjeve të tjera jo të rrezikshme (Paketimi i letrës dhe fibrave, paketimi plastik, toka dhe gurët (i pastër), beton,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Të sigurohet grumbullimi dhe largimi i mbeturinave nga një menaxher i autorizuar i mbeturinave dhe një vend i rrethuar dhe i mbrojtur i depozitimit të mbeturinave. - -- Grumbullimi dhe asgjësimi përfundimtar do të bëhet nga një kompani e licencuar në një deponi të licencuar; - Identifikimi i llojeve të mbeturinave që mund të krijohen në vend klasifikimi i tyre sipas Listës Kombëtare të Mbeturinave ("Gazeta Zyrtare" nr. 100/05). Llojet dhe tipat e ndryshme të mbeturinave do të mblidhen veçmas; - Kontejnerë të veçantë sigurohen në sasi të mjaftueshme për 	<p>Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit). -Ministria e Mjedisit dhe e Planifikimit Hapësinor – MMPH.</p>	<p>Gjatë ndërtimit</p>	<p>Përfshirë në koston e punimeve</p>

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	metal)	<p>secilin lloj të mbeturinave dhe ato vendosen siç duhet; - Mbetjet minerale nga gërmimet dhe rindërtimet do të ndahen nga mbetjet e përgjithshme, mbetjet organike, të lëngshme dhe kimike duke i renditur në vend dhe ato do të depozitohen përkohësisht në zona të caktuara përkatëse të sigurta nga derdhjet në rrjedhat ujore dhe erozioni. Në varësi të origjinës dhe përmbajtjes, mbetjet minerale do të kthehen në vendndodhjen e saj dhe do të përdoren përsëri; - Regjistrimet e lëshimit dhe transportit nga mbeturinat do të azhurnohen rregullisht dhe do të mbahen si dëshmi e menaxhimit të duhur; - Kudo që të jetë e mundur, kontraktuesi do të ripërdorjë dhe riciklojë materialet përkatëse; - Mbeturinat e ndërtimit do të hiqen shpejt nga vendi dhe do të ripërdoren, nëse është e mundur. - Djegia e mbeturinave në vetë vendin ose në vendet ku nuk parashikohet është rreptësisht e ndaluar.</p> <p>- Kontejnerët për secilën kategori të identifikuar të mbeturinave sigurohen në sasi të mjaftueshme dhe pozicionohen në mënyrë të përshtatshme;</p>			
--	--------	--	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>- Shtigjet e grumbullimit dhe deponimit të mbeturinave dhe deponitë/impianetet e përpunimit të licencuara do të identifikohen për të gjitha llojet kryesore të mbeturinave që priten nga prishja dhe aktivitetet e ndërtimit. Për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme, do të kërkohen dhe ndiqen udhëzimet / udhëzimet nga Ministria e Mbrojtjes së Mjedisit dhe Planifikimi Hapësinorë;</p> <p>Mbetjet ndërtimore minerale (natyrale) dhe mbeturinat do të ndahen nga mbeturinat e përgjithshme, mbeturinat organike, të lëngshme dhe kimike me anë të klasifikimit në vend dhe do të ruhen përkohësisht në enë të përshtatshme. Në varësi të origjinës dhe përmbajtjes së saj, mbeturinat minerale (guri i tokës, etj.) Do të ripërdoren në vendndodhjen e origjinale ose do të përdoren përsëri dhe me formën e miratimit nga Komuna;</p> <p>- Regjistrimet e depozitimit të mbeturinave do të azhurnohen rregullisht dhe do të mbahen si provë për menaxhimin e duhur, ashtu siç është krijuar;</p>			
--	--	---	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<ul style="list-style-type: none"> - Mbledhja, transportimi dhe asgjësimi / përpunimi përfundimtar i mbeturinave komunale nga një kompani e licencuar; - Nëse mbeturinat kanë një ose më shumë karakteristika të rrezikshme, krijuesi dhe / ose pronari është i detyruar të klasifikojë kategorinë e mbeturinave të rrezikshme dhe t'i trajtojë ato si mbeturina të rrezikshme; - Të gjitha mbeturinat do të mblidhen dhe asgjësohen në mënyrë adekuate nga mbledhësit e licencuar dhe deponitë e licencuara; - Aktivitetet e rindërtimit do të mbarojnë (përfundojnë) vetëm pasi të jenë hequr të gjitha materialet e mbeturinave (mbeturinat nuk duhet të lihen në vendin e ndërtimit) / të mblidhura nga një kompani e autorizuar. Mbeturinat historike gjithashtu do të hiqen; 			
--	--	--	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<ul style="list-style-type: none"> - Ndalohet djegia e mbeturinave në vendin e ndërtimit; - Mbetjet që prodhohen gjatë qëndrimit dhe punës së punonjësve të kontraktuesit, duke aplikuar praktikat më të mira të menaxhimit, do të grumbullohen, transportohen dhe depozitohen në një deponi legale që plotëson standardet themelore në përputhje me aktet ligjore. - Përfituesi përfundimtar do të përgatisë një Plan të Menaxhimit të Mbeturinave me një afat kohor që përfshin heqjen e mbeturinave, mirëmbajtjen e koshave dhe heqjen e qymyrit, mirëmbajtjen e rregullt të tualeteve kimike, dhe të tjera. - të gjithë koshat e instaluar duhet të jenë rezistente ndaj kushteve të motit (era dhe shiu) duke parandaluar shpërndarjen dhe rrjedhjen, si dhe të paarritshëm (përmbajtje) për kafshët. 			
	Gjenerimi i mbeturinave të rrezikshme (vaji, etj.) Dhe	- Nëse mbeturinat kanë një ose më shumë karakteristika të rrezikshme, krijuesi dhe / ose mbajtësi janë të detyruar ta klasifikojnë atë në kategorinë e mbeturinave të	Kontraktori; Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal /	Gjatë ndërtimit	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	<p>trajtimi i materialeve të rrezikshme.</p>	<p>rrezikshme dhe t'i trajtojnë ato si mbeturina të rrezikshme; - Gjatë ruajtjes së përkohshme të substancave të rrezikshme toksike do të ruhen në kontejnerë të sigurt që përmbajnë etiketa me përmbajtje të detajuar, karakteristika dhe informacione për ruajtjen. Këto tanke do të jenë rezistente ndaj rrjedhjeve për të parandaluar rrjedhjet. Kontejnerët do të pajisen me sisteme sekondare si mure dyshe dhe të ngjashme. Sistemi sekondar të jetë rezistent ndaj plasaritjeve dhe i shpejtë në boshatisje; - Kontejnerët me mbeturina të rrezikshme do të mbyllen, përveç kur materiali vendoset ose hiqet. Ato nuk duhet të menaxhohen në atë mënyrë që shkaktojnë rrjedhje; - Ngjyrat me përmbajtje toksike, veçanërisht për botën ujore, nuk do të përdoren; - Zbatimi i lëndëve kundër korrozionit nuk do të kryhet në një vend ndërtimi por në një punëtori. Në rast të aplikimit në vendin e ndërtimit, do të kryhen masa kundër rrjedhjes, spërkatjes dhe spërkatjes; - Kontroll i rregullt i tankeve me materiale të rrezikshme dhe toksike; - Kontejnerët që përmbajnë mbeturina të ndezshme ose reaktive duhet të hiqen menjëherë nga</p>	<p>inspektori i mjedisit). -Ministria e Mjedisit dhe e Planifikimit Hapësinor – MMPH.</p>		
--	--	---	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>vendndodhja; Asnjë sasi e madhe e karburantit nuk do të mbahet në vend.</p> <p>- Sigurimi i amortizatorëve për derdhje në vend. Në rast të një aksidenti, është e nevojshme të ndaloni rrjedhjen dhe të riparoni sitin; - Menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme do të bëhet në përputhje me Listat e Informacionit të Sigurisë Materiale;</p> <p>- Duhet të ndjekë udhëzimet e MSDS (Materialit të Sigurisë së të Dhënave Materiale) se si të përdoren kimikatet.</p>			
	<p>Emetimet e zhurmës dhe të dridhjeve</p> <p>Zhurma dhe aktivitetet e ndërtimit dhe përdorimi i makinerive të rënda ndërtimore, dridhjet nga prishja, plasaritja e betonit, mekanizimi i ndërtimeve dhe lloj-lloj imapkte.</p>	<p>Meqenëse është një park kombëtar, pra rrethi i zonës së shkallës së parë, niveli i zhurmës nuk do të kalojë 50 decibel në ditë dhe 40 decibel natën; - punimet nuk lejohen gjatë natës, aktivitetet e lokacionit do të jenë të kufizuara nga ora 7.00 e mëngjesit deri në ora 19.00; - Përdorimi i pajisjeve dhe mekanizmave të duhur dhe teknikisht të shëndoshë (duke përdorur roletë vibrator me makinë me zhurmë të ulët); - Është e nevojshme të ndalen automjetet motorike dhe mekanizimi i ndërtimit në momentet kur nuk ka nevojë për funksionimin e tyre; - Gjatë aktivitetëve, motori, gjeneratorët, kompresorët e ajrit dhe pajisjet e tjera elektrike do të mbyllen dhe vendosen sa më larg që të jetë e mundur nga zona e</p>	<p>Kontraktori;</p> <p>Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit).</p> <p>-Ministria e Mjedisit dhe e Planifikimit Hapësinor – MMPH</p>	<p>Gjatë ndërtimit</p>	<p>Përfshirë në koston e punimeve</p>

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		banorëve; - Pompat dhe pajisjet e tjera mekanike do të mirëmbahen në mënyrë efektive.			
	Mbrojtja e natyrës	<ul style="list-style-type: none"> - Vendi i punës do të marrë hapësirë minimale të nevojshme; - Zjarret e hapur dhe djegia e mbeturinave është rreptësisht e ndaluar. Plani parandalues dhe zjarri është i përcaktuar; - Lëshimi, gjuetia, prerjet, peshkimi dhe llojet e tjera të shqetësimit të kafshëve dhe bimëve dhe produkteve pyjore është rreptësisht e ndaluar; - Nëse rimbjellen ose gjelbërohen vende, do të përdoren vetëm bimë vendore; - Ligatinat dhe rrjedhat e afërta duhet të mbrohen nga rrjedhjet e sheshit të ndërtimit me karakteristikë të përshtatshme për kontrollin e erozionit dhe sedimentit për të përfshirë, por jo të kufizohen në 	Supervizori - Mbikëqyrja e stafit të PK-së, si dhe (inspektori komunal / inspektori i mjedisit);	Gjatë ndërtimit	PK Mavrovë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>rrethojat e llumit.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mund të përdoren vetëm ngjyra, ngjyra dhe lëndë mbrojtëse që nuk janë të dëmshme për mjedisin dhe jetën ujore. Aplikimi preferohet të bëhet jashtë PK. Në rast se ka nevojë për të aplikuar këto lëndë në vend, ai do të bëhet me dorë (jo i spërkatur) duke marrë të gjitha masat paraprake për të parandaluar pikimin, derdhjen ose rrjedhjen. - Punimet në tokë, veçanërisht punimet në shtigje do të kryhen me dorë dhe me kujdes për të parandaluar dëmtimin e rrënjëve të pemëve. - Asnjë gurore në Park nuk lejohet. - Nuk do të ketë prerje ose heqje të pemëve. - Asnjë pemë nuk mund të regjistrohet në Park posaçërisht për t'u përdorur në projekt. - Punimet do të planifikohen për të shmangur periudhat e ndjeshme (p.sh. shumimi) për speciet e mbrojtura dhe të rrezikuara. Për më tepër, zona e 			
--	--	---	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>punës do të marrë hapësirën minimale të nevojshme. Asnjë lëndë druri ose produkte të tjera pyjore nuk do të mbliidhen dhe asnjë kafshë nuk shqetësohet. Në rast se punëtorët do të gjejnë kafshë, të rinj dhe të dendur, ata do të informojnë menaxhmentin dhe ekspertët e Parkut Kombëtar Mavrovë dhe do të ndjekin udhëzimet e tyre.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ndalohet parkimi dhe ngasja jashtë infrastrukturës rrugore ekzistuese. - Asnjë rrugë e re hyrëse e asnjë lloji nuk do të bëhet. - Asnjë shenjë, poste, tabela apo pajisje nuk do të instalohet në pemë. 			
Të gjitha punimet e ndërtimit e tabelave të gjipsirt në veçanti	Ndryshimet në terren	<ul style="list-style-type: none"> - Gurët nuk do të priten në Parkun Kombëtar - Gurët që u përdorën fillimisht në mur mund të ripërdoren. - Materialet e tjera prej guri do të furnizohen nga guroret e licencuara lokale. Guri do të jetë i të njëjtit lloj dhe cilësi. 	Përfitues – PK Mavrovë	Ndërtimi	

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<ul style="list-style-type: none"> - Të gjitha materialet miratohen nga inxhinier mbikëqyrës- revizori - Asnjë dru ekzotik nuk do të përdoret në ndërtim. - Druri / drunjte të përdorur në projekt prodhohen në mënyrë të qëndrueshme. - Nuk do të ketë prerje në park për qëllime të zbatimit të projektit, ose furnizim me dru për prodhimin e shinave, verandave dhe pajisjeve të tjera dhe mobileve në rrugë. - Origjina e materialeve do të kontrollohet 			
Stabiliteti i tokës	Në të gjitha lokacionet	<ul style="list-style-type: none"> - vendi (gjurmët në ujëvarë) do të inspektohet për erozionin e tokës dhe gurit dhe rrëshqitjet e dheut dhe do të zbatohen masa adekuate të parandalimit dhe të stabilizimit (p.sh. rrjeta, kosha me gurë, etj.) për të siguruar sigurinë e punëtorëve dhe vizitorëve. 	Rregullisht në periudhën e aktiviteteve të projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizori - Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		- Zonat për piknik nuk janë vendosur në vendet që kanë rrezik nga rrëshqitjet e dheut;			
Të gjitha aktivitetet	Ndikimi në natyrë - peizazh	- Largimi ose rimarrja e gurit është e lejuar përveç rasteve kur ndërhyrja do të nënkuptonte ndryshime të dukshme në pamjen e peizazhit. Në rastin e fundit, guri do të anashkalohet ose tejkalohet. - Nuk lejohen aktivitete që shkaktojnë ndotje të peizazhit – natyrës dhe ndryshime të përhershme në të.	Rregullisht në periudhën e aktiviteteve të projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizori - Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve
Plani i zbutjes –lehtësimit të Fazës Operative					
Faza operative - të gjitha aktivitetet	Gjenerimi i mbeturinave komunale nga vizitorët	Përfundimi i një marrëveshje me një kompani të licencuar për administrimin e mbeturinave për mbledhjen dhe transportimin e mbeturinave të krijuara në një deponi të licencuar. Plani i Miratuar i Menaxhimit të Mbeturinave është implementuar plotësisht. Tualetet kimike zbrazen rregullisht dhe mirëmbahen.	Përfitues (PK dhe Komuna)	Në fazën e përdorimit të rrugës lokale, shtigjet e ngjitjes (hiking) dhe pajisjet urbane. Rregullisht	Përfshirë në kostot operative të PK / Komuna
	Mirëmbajtja e shtegut të ecjes	Shtegu i ecjes kontrollohet rregullisht për erozion dhe mirëmbahet në mënyrë	Përfitues (PK dhe Komuna)	Në fazën e përdorimit të	Përfshirë në kostot operative

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	dhe verandave; të sigurt;	adekuate. Verandat, pajisjet dhe mjetet e tjera të rrugës kontrollohen rregullisht, mirëmbahen dhe vërtetohen nga siguria në përputhje me praktikat më të mira të sigurisë, udhëzimet e prodhuesve dhe legjislacionin kombëtar. Infrastruktura e këmbësorëve (p.sh. shtigjet malore) mirëmbahen për të parandaluar rrëshqitjen për sigurinë për përdorim. E gjithë infrastruktura do të mirëmbahet në mënyrë që të parandalojë të gjitha llojet e aksidenteve dhe të sigurojë sigurinë maksimale për përdoruesit dhe komunitetin.		rrugës lokale, shtigjet e ngjitjes (hiking) dhe pajisjet urbane. Rregullisht	të PK / Komuna
	Mbrojtje nga zjarri	Është miratuar plani i parandalimit dhe mbrojtjes nga zjarri dhe është në zbatim	Përfitues (PK dhe Komuna)	Në fazën e përdorimit të rrugës lokale, shtigjet e ngjitjes (hiking) dhe pajisjet urbane. Rregullisht	Përfshirë në kostot operative të PK / Komuna
	Mbrojtja e	Monitoroni përdorimin e produkteve pyjore	Përfitues (PK dhe	Në fazën e	Përfshirë në

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

	natyrës	– Është e ndaluar mbledhja e drurit për , zjarr etj. - Ndalohet parkimi dhe ngasja jashtë infrastrukturës rrugore ekzistuese.	Komuna)	përdorimit të rrugës lokale, shtigjet e ngjitjes (hiking) dhe pajisjet urbane. Rregullisht	kostot operative të PK / Komuna
--	---------	--	---------	---	------------------------------------

PLANI MONITORUES					
Cili Parametër duhet te jete i monitoruar?	Ku duhet të monitorohet ky parametër?	Si duhet të monitorohet ky parametër (çfarë duhet të monitorohet dhe si)?	Kur ky parametër (koha dhe frekuenca) duhet të monitorohet?	Nga kush duhet të monitorohet (përgjegjësia) ky parametër?	Cila është kostoja e lidhur me zbatimin e monitorimit?
1. Të gjitha lejet e nevojshme, mendimet dhe vendimet që do të prokurohen para fillimit të punimeve Inspektorët përkatës dhe institucionet përgjegjëse për t'u informuar para fillimit të	Vendet e punës	Kontrolli vizual i dokumentacionit; Të gjitha lejet e nevojshme merren para fillimit të punës (përfshirë ndërtimin dhe të tjera).	Në fillim të punës ndërtimore (ditën e parë)	Supervizioni-Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

punimeve ndërtimore					
2. Vendosja e një gardhi mbrojtës për arritje të sigurisë në vendndodhje	Rreth vendit të ndërtimit	Inspektimi vizual; Zona e ndërtimit është e shënuar dhe e siguruar; Bordi i informacionit vendoset në vendin e ndërtimit; Vendosja e kasetave dhe etiketave të garancisë.	Çdo ditë pune gjatë aktiviteteve të projektit	Supervizioni Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve
3. Masat për mbrojtjen e shëndetit dhe Siguria në Punë (OH & S)	Në vendndodhje	Inspektimi pamor, Substancat e rrezikshme ruhen në një enë rezistente ndaj derdhjes. Kontejnerët kanë një sistem sekondar. Kontejnerët me substanca të rrezikshme janë të mbyllura; Ofrohet informacion për popullatën lokale për fushën dhe kohën e fillimit dhe kohëzgjatjes së aktiviteteve të ndërtimit me përgatitjen e një njoftimi për tu postuar në buletin e në faqen e internetit të Avokatit të Popullit dhe mediave të tjera, nëse është e nevojshme, për të siguruar që popullata lokale të jetë e informuar mirë; Inspektori vendor i ndërtimit dhe inspektori i mjedisit janë informuar për punën para fillimit të saj; Të gjitha aktivitetet e punës do të kryhen në mënyrë të sigurt dhe të disiplinuar;	Rregullisht gjatë aktiviteteve të projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni - Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>Veshja dhe pajisjet mbrojtëse personale të punëtorëve janë në dispozicion në sasi të mjaftueshme dhe ato paralajmërohen / përdoren gjatë gjithë kohës;</p> <p>Një tabelë e përshtatshme informative është siguruar për shënimin e vendit të rindërtimit;</p> <p>Shënimi i materialeve të rindërtimit të përkohshëm të vendit të ruajtjes pranë lokacionit;</p> <p>Fiksimi i shiritit paralajmërues, rrethojat dhe sinjalizimi i duhur paralajmërues për rreziqet, rregullat dhe procedurat kryesore që duhet të ndiqen;</p> <p>Qasje e ndaluar për persona të papunë me shirita paralajmërues dhe rrethoja kur / kur është e nevojshme; Makineritë duhet të menaxhohen vetëm nga një personel me përvojë dhe i trajnuar si duhet, gjë që zvogëlon rrezikun e aksidenteve; Të gjithë punëtorët duhet të jenë të njohur me rreziqet e zjarreve dhe masat e sigurisë nga zjarri dhe duhet të aftësohen për të trajtuar zjarrfikëset, hidratuesit dhe pajisjet e tjera që përdoren për shuarjen e zjarreve; Pajisjet, pajisjet dhe aparatet e zjarrit duhet të jenë gjithmonë funksionale, kështu që në rast nevojë ato mund të përdoren shpejt dhe me efikasitet; Komplet e ndihmës së parë duhet</p>			
--	--	---	--	--	--

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		të jenë të dispozicion në vendndodhje dhe punonjësit duhet të aftësohen për përdorim dhe përdorim; Procedurat e urgjencës (përfshirë rrjedhjet, aksidentet, etj.) duhet të jenë Në dispozicion në lokacion; Tualetet e montuara duhet të instalohen në vendin e ndërtimit dhe të mirëmbahen nga një kompani e certifikuar; Pajisjet e blera do të redaktohen dhe përdoren në lidhje me të gjitha masat e sigurisë dhe praktikat më të mira të përshkruara nga prodhuesi i pajisjeve			
4. Ndotja e ajrit	Në vendet e parashikuara për kryerjen e aktiviteteve të projektit	Monitorimi vizual për të përcaktuar nëse respektohen dispozitat ligjore për mbrojtjen e mjedisit; Vendi i ndërtimit, rrugët e transportit dhe vendet e trajtimit të materialit duhet të spërkaten me ujë në ditë të thata dhe me erë; Materialet e ndërtimit duhet të ruhen në vende të përshtatshme të mbuluara për të minimizuar pluhurin; Barra e automjeteve që mund të prodhojnë pluhur duhet të mbulohet; Kufizimi i shpejtësisë së automjetit në vendin e ndërtimit; Rruga hyrëse në lokacionin për Rregullisht në periudhën e aktiviteteve të projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve, personeli Kontraktues i PK (Inspektori Komunal dhe Mbrojtja e Mjedisit, të përfshira në koston e	Rregullisht në periudhën e aktiviteteve të projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni - Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		<p>ndërtimit të punimeve duhet të pastrohen rregullisht në pikat kritike; Mbahen veçmas shtresat e sipërme të tokës dhe stoqeve; Mbrohen me gardhe në rast moti me erë; Mbahen furnizimet larg linjave të kullimit, rrugëve ujore natyrore dhe vendeve të prekshme nga erozioni i tokës; Të gjitha ngarkesat e tokës mbuloen kur merren nga vendi i heqjes; Sigurohen që të gjitha automjetet dhe makineria e transportit të jenë të pajisura me pajisje të përshtatshme për kontrollin e emetimit, të mirëmbajtura dhe të dëshmuara rregullisht; Sigurohuni që të gjitha automjetet e transportit dhe makineria përdorin karburant nga burimet zyrtare (stacionet e licencuara të gazit) dhe karburantet e përcaktuara nga prodhuesi i automjeteve dhe mekanizimi; Nuk duhet të ketë ngadalësime të tepërta të automjeteve të ndërtimit në lokacion</p>			
5. Emetimet – shkarkimet në ujëra dhe në tokë	Në vendin e punimeve	<p>Monitorimi vizual për instalimin dhe mirëmbajtjen e ambienteve sanitare adekuate për punëtorët. Uji i mbeturinave nga këto burime duhet të transportohet në objektet e përshtatshme për trajtimin e ujërave të zeza; Parandalimi i rrjedhjes së rrezikshme nga tanket (sistemi i detyrueshëm sekondar i detyrueshëm); Derdhjet në vendin</p>	Rregullisht gjatë aktiviteteve të periudhës së projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni - Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		e punës me mundësinë e mbushjes me solucione të pezulluara duhet të filtrohen para derdhjes së rrymave natyrore; Uji dhe përbërësit e tjerë në përzierjen e betonit duhet të jenë të pastra dhe të lira nga kimikate të dëmshme.			
	Dokumenta cioni / Zyra; vendi	Monitorimi vizual: - Nuk ka rrjedhje, derdhje ose spërkatje të lëndëve mbrojtëse dhe ngjyrave; Kontrolli i dokumentacionit: të gjitha lëndët mbrojtëse të aplikuara, veshjet dhe bojërat janë të padëmshme për mjedisin dhe jetën ujore.	Rregullisht gjatë aktiviteteve të periudhës së projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve
Stabiliteti i tokës	Vendi	Stabiliteti i tokës kontrollohet dhe përmirësohet nëse është e nevojshme	Rregullisht gjatë aktiviteteve të periudhës së projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve
6. Menaxhimi i mbeturinave Zgjedhja dhe klasifikimi fillestar i Mbeturinave të	Në vendin e punimeve	Monitorimi vizual dhe verifikimi i dokumentit - identifikimi i llojit të mbeturinave sipas listës së mbeturinave të Republikës së Maqedonisë së Veriut; Shkarkimi i mbeturinave në mjedis është rreptësisht i ndaluar.	Rregullisht gjatë aktiviteteve të periudhës së projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit	Supervizioni Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

krijuara (mbeturinat komunale, mbeturinat inerte, mbeturinat e ndërtimit, mbeturinat e rrezikshme) në vendin e ndërtimit			të aktiviteteve	mjedisit dhe natyrës)	
7. Gjenerimi i mbeturinave të rrezikshme nga Karburante të lëngshme (vajra, vaj, etj);	Në vendin e punimeve	Monitorimi vizual dhe kontrolli i depozitimit të rastit të mbeturinave të rrezikshme ose substancave toksike nëse janë në kontejnerë të sigurt me etiketa me përmbajtje të hollësishme, përmban informacione për menaxhimin; Janë kontejnerë që përmbajnë mbeturina të ndezshme ose reaktive të vendosura së paku 15 metra (50 hapa) nga kufiri i vendit; Kontejnerët për secilën kategori të identifikuar të mbeturinave sigurohen në sasi të mjaftueshme dhe përcaktohen përkatësisht; Do të identifikohen shtigjet për grumbullimin dhe deponimin e mbeturinave dhe deponitë / licencuara për zgjedhjen dhe përpunimin e të gjitha llojeve kryesore të mbetjeve që priten	Rregullisht në periudhën e aktiviteteve të projektit, përcaktimi i situatës me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Included in cost of performance

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		nga aktivitetet e prishjes dhe punimet e ndërtimit.; Në varësi të origjinës dhe përmbajtjes së tij, mbeturinat minerale do të ripërdoren në vendndodhjen e saj origjinale ose të ripërdoren; Të gjithë mbeturinat e ndërtimit do të mblidhen dhe asgjësohen si duhet nga mbledhësit e licencuar dhe deponitë e licencuara (ose impiantet e licencuara të përpunimit); Regjistri i mbeturinave të larguara do të azhurnohet rregullisht dhe do të mbahet si dëshmi e menaxhimit të duhur, siç është projektuar; Kurdo që të jetë e mundur, Kontraktuesi do të përdorë materialet e përdorura, riciklohen dhe të qëndrueshëm siç duhet; Refuzimi i mbeturinave (përfshirë mbeturinat organike) ose mbeturinave të ujit në natyrën përreth ose trupat ujorë është rreptësisht i ndaluar; Mbledhja, transportimi dhe asgjësimi / përpunimi përfundimtar i mbeturinave komunale do të bëhet nga një kompani e licencuar; Mbeturinat e ndërtimit duhet të hiqen menjëherë nga vendi dhe të ripërdoren nëse është e mundur; Ndalohet djegia e të gjitha mbeturinave në vend ose në fabrika dhe lokacione pa licencë.			
8. Raporti vjetor	Në vendin e	Shqyrtimi i dokumentacionit / identifikimi i	Pas përmbushjes së	Supervizioni	PK Mavrovë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

i transportit ruajtja dhe depozitimi i mbeturinave	ndërtimit	listës së mbeturinave	detyrës së grumbullimit, transportit, depozitimit të përkohshëm dhe depozitimit përfundimtar të llojeve të ndryshme të mbeturinave	Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	
9. Emetimet e zhurmës dhe dridhjeve - Niveli i zhurmës nuk duhet tejkalojnë 50 decibel në ditë dhe 40 decibel gjatë natës; Puna në vendndodhje është e kufizuar nga 7 e mëngjesit në 7 në mbrëmje	Në vendin e ndërtimit	Monitorimi vizual për të përcaktuar nëse respektohen dispozitat ligjore për mbrojtjen e mjedisit; Në rastet e tejkalimit të kufijve të lejuar me pajisje të përshtatshme nga një organizatë e licencuar për kryerjen e matjeve; Për shkak se është një zonë banimi urbane (duke udhëtuar nëpër qytet drejt vendndodhjes) niveli i zhurmës nuk duhet të kalojë 50dB gjatë ditës dhe 40dB gjatë natës; Aktivitetet ndërtimore nuk lejohen natën; aktivitetet e lokacionit duhet të kufizohen nga ora 7 e mëngjesit deri në ora 7 në mbrëmje (në përputhje me lejen); Gjatë operacioneve, motorët e gjeneratorit, kompresorët e ajrit dhe pajisjet e tjera mekanike duhet të fikohen dhe pajisjet duhet të vendosen sa më larg që të jetë e mundur nga zonat e banuara; Pompat dhe pajisjet e tjera mekanike duhet të mirëmbahen në mënyrë	Nëse është e nevojshme, nëse ka ankesa, përcaktohet situata me vizitat në terren gjatë zbatimit të aktiviteteve	Supervizioni Mbikëqyrja, stafi i PK-së (inspektori komunal dhe inspektori i mbrojtjes së mjedisit dhe natyrës)	Përfshirë në koston e punimeve

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

		efektive.			
Mbrojtja e natyrës	Vendi ose zyra e Kontraktorit	Dëshmi është paraqitur që druri i përdorur në projekt prodhohet në mënyrë të qëndrueshme.	PIU, inxhinieri mbikëqyrës	Para dhe gjatë punimeve	Përfshirë në projekt
Faza operative					
1. Menaxhimi i mbeturinave komunale nga punonjësit dhe vizitorët	PK MAVROVË	Mbeturinat grumbullohen siç duhet dhe i dorëzohen kompanisë së autorizuar;	Gjatë vizitave dhe shëtitjeve nga vizitorët në lokalitet	Inspektori komunal Ndërmarrja e licencuar / Ndërmarrja publike komunale PE e komunës	
2. Siguria dhe shëndeti i përfituesve të PK Mavrovë	PK MAVROVË	Pajisjet (p.sh. verandat, shinat, etj.) Dhe infrastruktura (shtigjet, urat, etj.) Në PK Mavrovë mbahen rregullisht, vërtetohet dhe sigurohet.	Gjatë përdorimit të Parkut Kombëtar	PK MAVROVË	
3. Mbrojtja nga zjarri	PK MAVROVË	Plani i parandalimit dhe mbrojtjes nga zjarri zbatohet dhe pajisjet mirëmbahen rregullisht. Asnjë aktivitet i rrezikut nga zjarri dhe/ose siguria nuk do të lejohet që përdorimi ose të lidhet me infrastrukturën e financuar nga Projekti.	Gjatë përdorimit të Parkut Kombëtar	PK MAVROVË	

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

ANEKS

Aneks 1

Vendndodhja Nr. 1 Pika e ruajtjes në rajonin e fshatit Tanushë

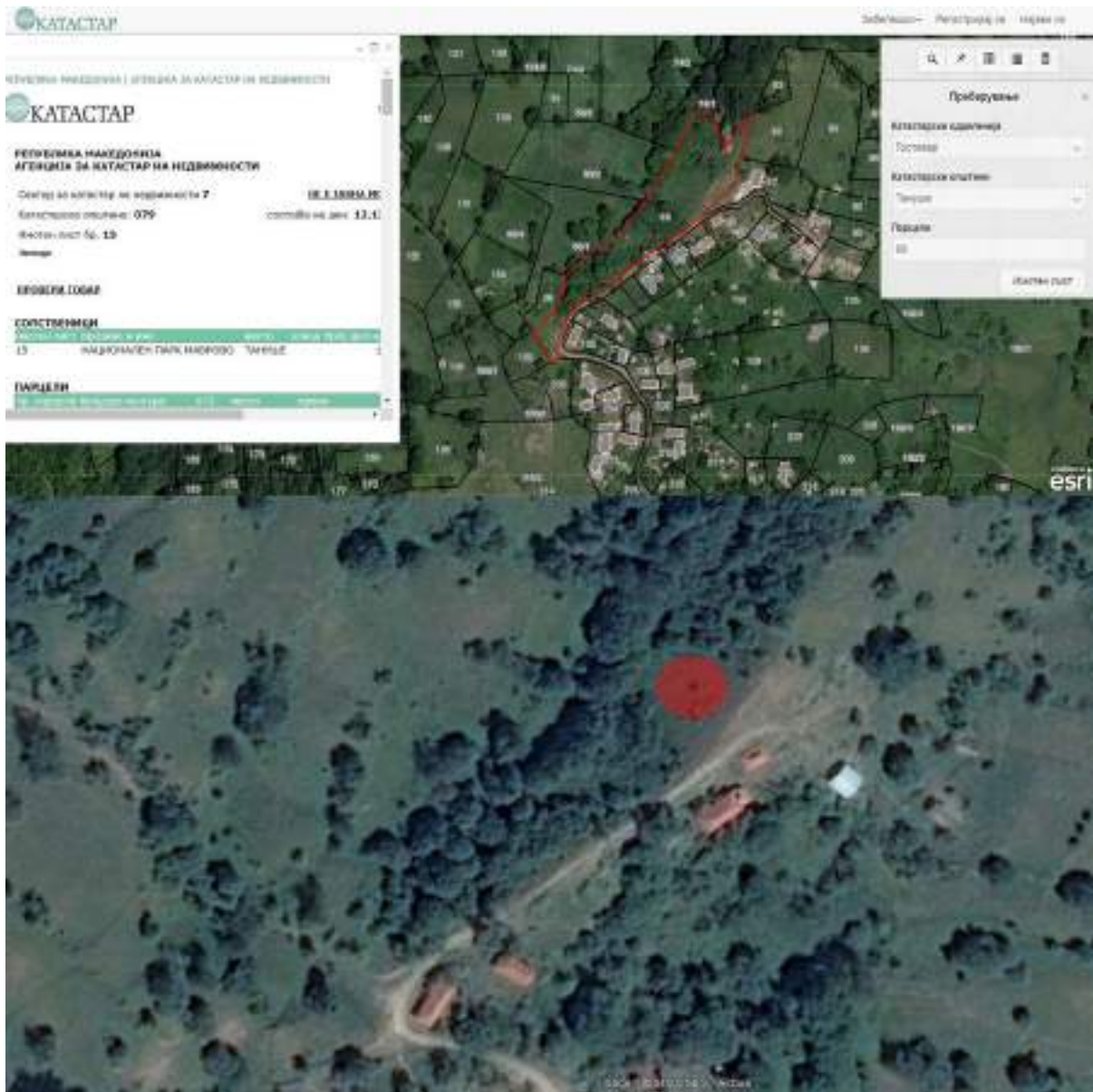

Foto 1

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Vendndodhja nr.2 Pika e vëzhgimit në rajonin e fshatit Sellcë.

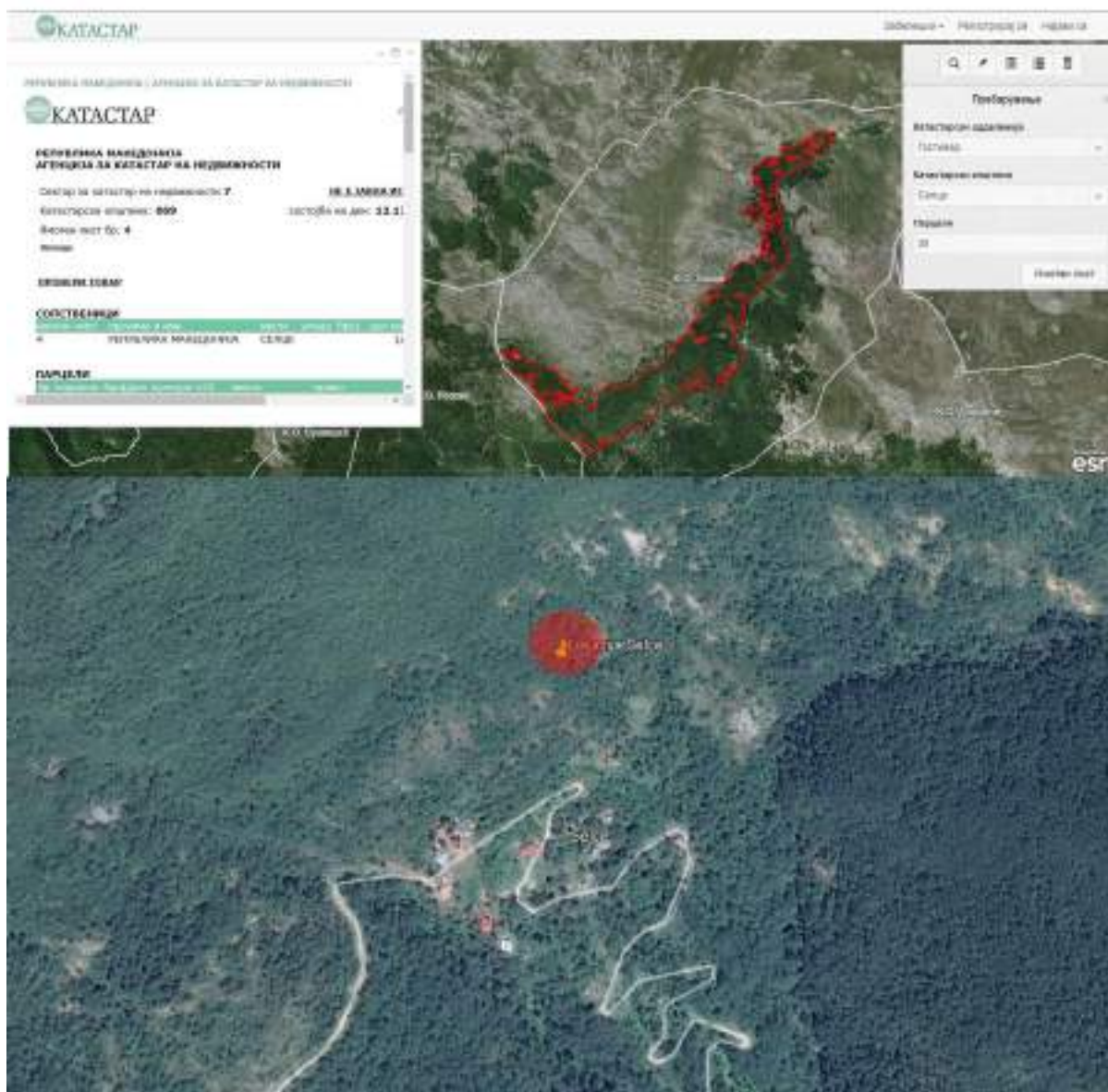

Foto 2. Vendndodhja nr.3 Pika e vëzhgimit në rajonin e fshatit Trebishtë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

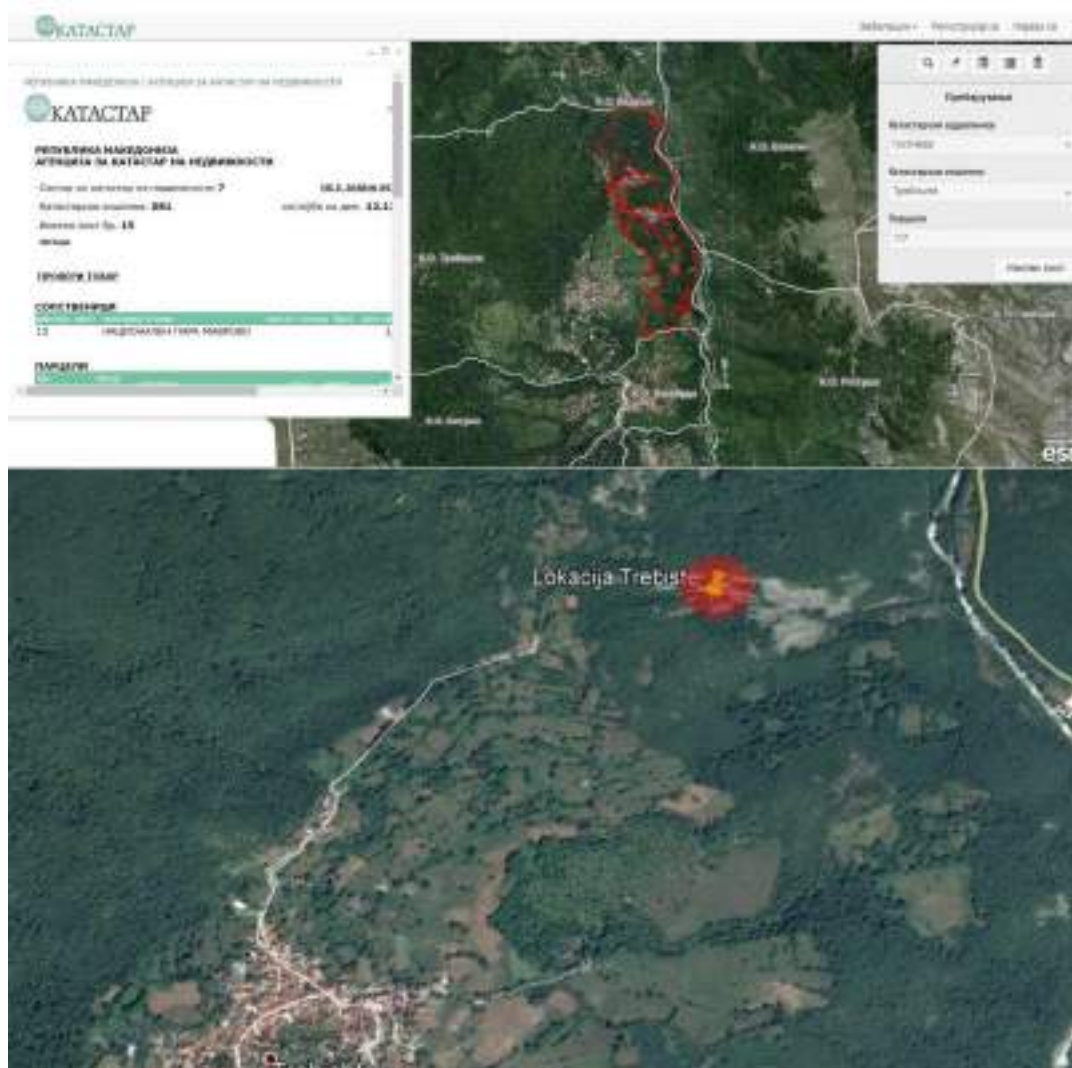

Foto 3

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Aneks 2

Vendndodhja nr. 1 Zonë për piknik – Prisojnicë e poshtme

Foto 1.1.1

Foto 1.1.2

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

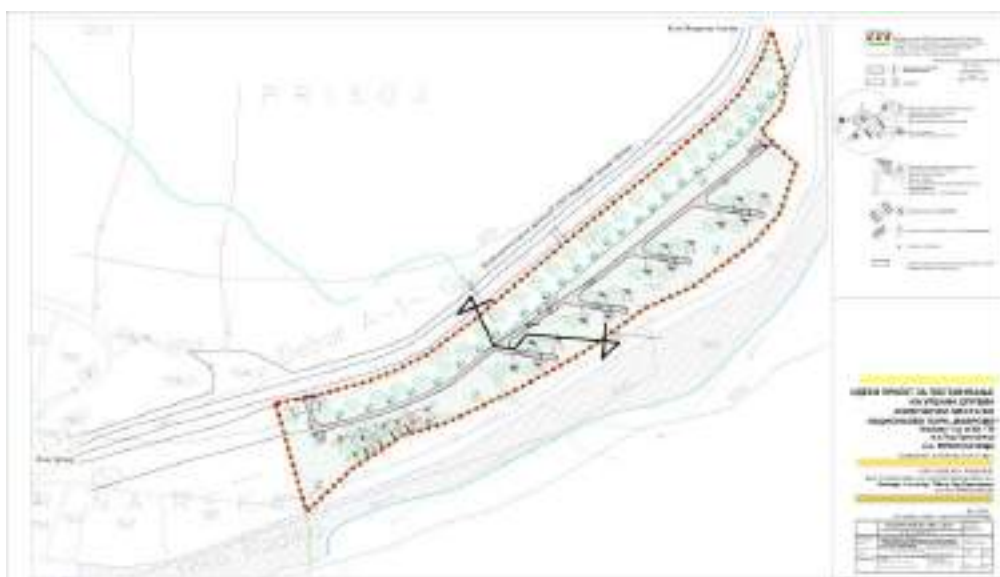

Foto 1.1.3

Vendndodhja nr.2 Zona e piknikut (lokacioni i Ekskursionit) – Livadhi i epërm (Gorna Ledina)
f. Velebërdë

Foto 2.1.1

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

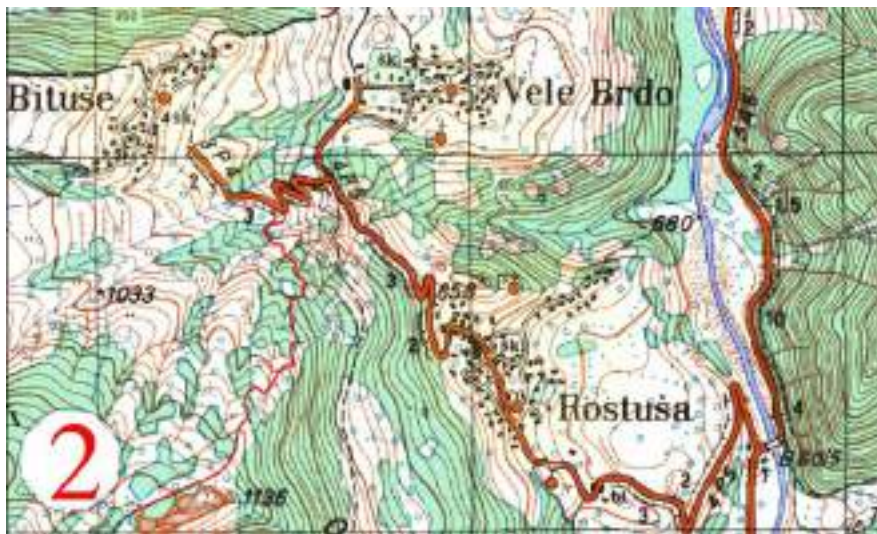
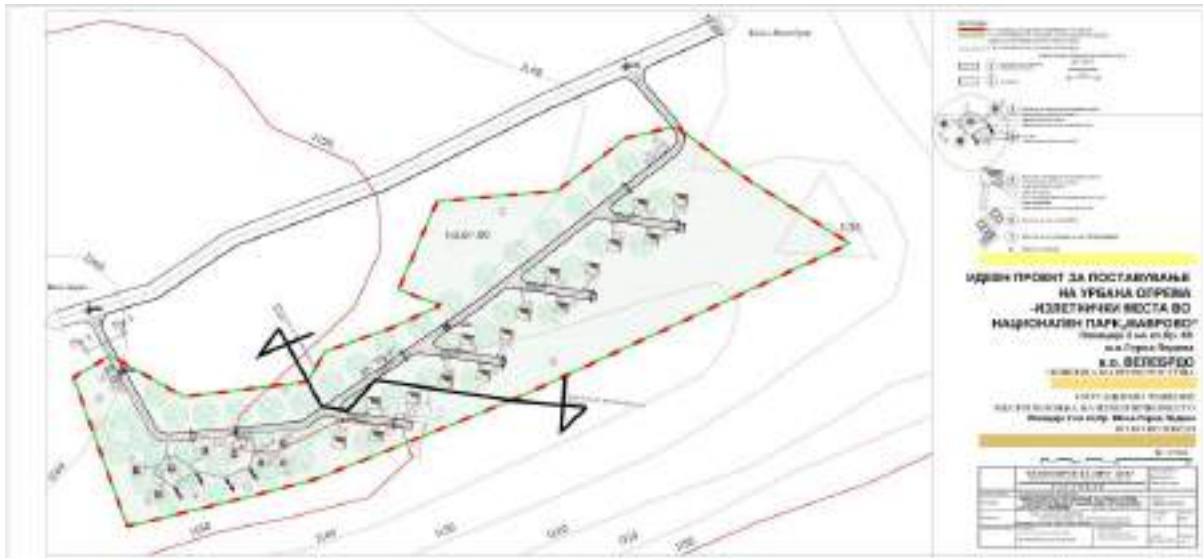

Foto 2.1.2

Foto 2.1.3

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Vendndodhja nr.3 Zona piknik (vendi i ekskursionit) - c. Leunovë Foto 3.1.1

Foto 3.1.2

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
 Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
 "Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

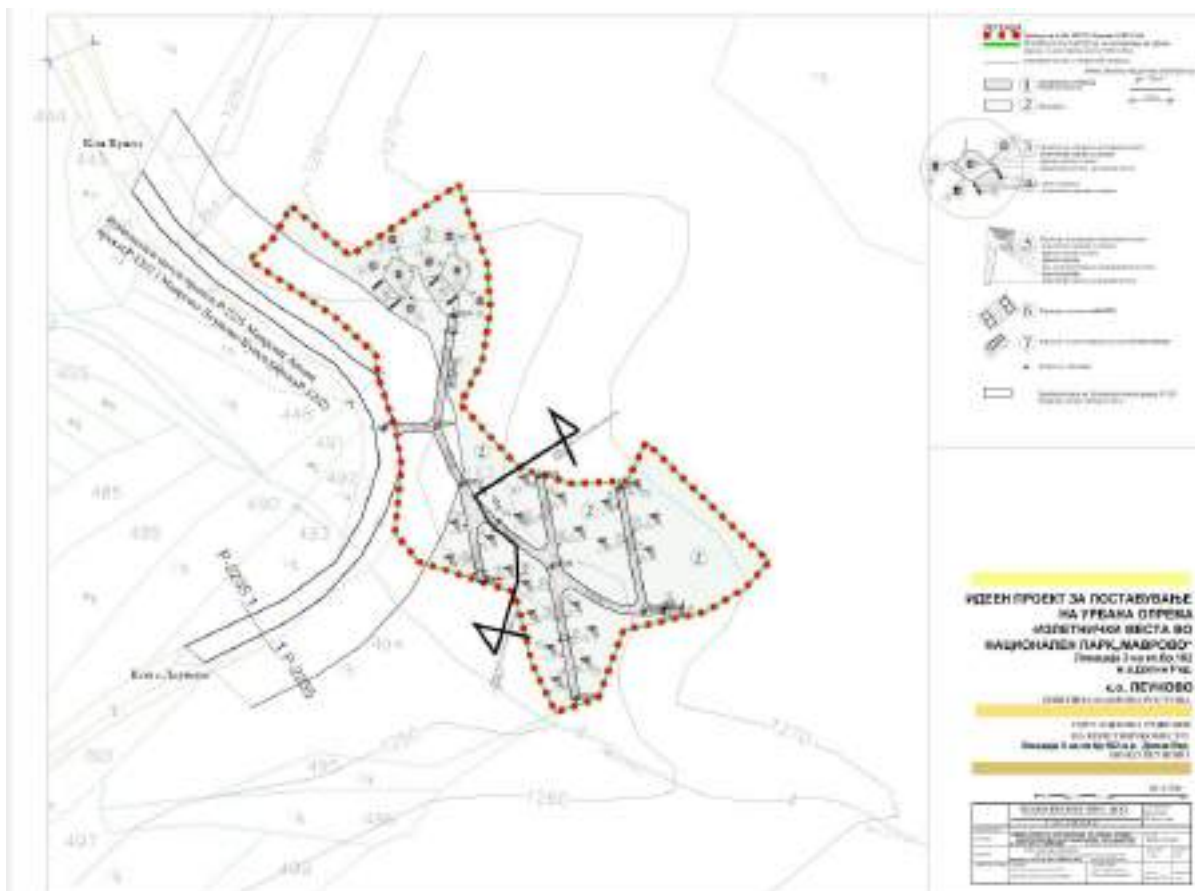

Foto 3.1.3

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Foto 4 Picnic area Prisojnica

Foto 5 Picnic area Prisojnica

Foto 6 zona e piknikut Prisojnicë

Foto 7 zona e piknikut Prisojnicë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Foto 8 Picnic area Velebrdo

Foto 9 Picnic site Velebrdo

Foto 10 zona e piknikut Velebrdo

Foto 11 zona e piknikut Velebrdo

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Foto 13 Zona e piknikut Leunovë

Foto 12 Zona e piknikut Leunovë

Foto 14 Zona e piknikut Leunovë

Foto 15 Zona e piknikut Leunovë

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

Republika e Maqedonisë Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Numri. 11-6889 / 2-2018 nga 17.01.2019
Tema: Opinion
Në lidhje me: Numri juaj 27-1120 / 1 nga 26.12.2016

Të nderuar zonja / zotërinj,
Lidhur me njoftimin tuaj për qëllimin Nr. 11-6889 / 1 datë 27.12.2018, për zbatimin e një projekti për zhvillimin dhe promovimin e turizmit përmes përmirësimit të infrastrukturës turistike për qasje më të madhe të turistëve në Parkun Kombëtar Mavrovë, Menaxhmenti i Mjedisit në Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimi hapësinor do të paraqet me sa vijon

Opinion- Mendim

Në bazë të Ligjit për mjedisin, ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë " nr. 53 / 2005,81 / 2005,24 / 2007,159 / 2008,83 / 2009,48 / 2010,124 / 2010.51 / 2011,123 / 2012,93 / 2013,42 / 2014,44 / 2015,129 / 2015 dhe 39/2016) dhe rregulloren për përcaktimin e projekteve dhe kriterëve në bazë të nevojës për zbatimin e procedurës për është përcaktuar vlerësimi i ndikimit në mjedis (, Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë. 74 / 05,109 / 2009,164 / 2012 dhe 202/2016). Dekreti për aktivitetet dhe aktivitetet për të cilat është bërë përgatitja e detyrueshme Hartohet për miratimin e autoritetit për kryerjen e veprimtarive të ekspertëve në fushën e mjedisit (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 80/09 dhe 36/2012) dhe Dekret për veprimtaritë dhe aktivitetet për të cilat një elaborat është i detyrueshëm, dhe për miratimin e kryetarit të komunës, kryetarit të qytetit të Shkupit dhe kryetarit të qytetit të Shkupit (, Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonia " nr. 32/2012.) Për projektin e lartpërmendur nuk duhet të përgatitet vlerësimi i ndikimit në mjedis.

Me respekt

Punuar nga: Dejana Todorovska

Kontrolluar nga: Biljana Petkoska

Drejtori i administratës mjedisore
Xhezmi Saliu

Projekti Konkurrues Lokal dhe Rajonal (PKLR-LRCP)
Plani i menaxhimit mjedisor dhe social për nënprojektin:
"Zhvillimi i turizmit në Luginën e Mavrovës"

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА
И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
Бр. 69-6889/1 од 27.12.2018 година
Скопје

ПРЕДМЕТ: Мислење
ПРСКА: Ваш број 27-1120/1 од 26.12.2018 година

Почитувани,

Во врска со вашето Известување за намера со број 11-6889/1 од 27.12.2018 година, за спроведување на проект за Развој и унапредување на туризмот преку подобрување на туристичката инфраструктура за поголема достапност на туристите на Национален парк Маврово, за потребите на Јавна Установа Национален парк Маврово, Управата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање Ви го доставува следното:

МИСЛЕЊЕ

Согласно Законот за животна средина (Службен весник на Република Македонија бр.53/2005, 83/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/2010, 51/2011, 123/2012, 93/2013, 42/2014, 44/2015, 129/2015 и 39/2016) и Уредбата за определување на проектите и за критериумите и основата на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина (Службен весник на Република Македонија бр. 74/05, 109/2009, 164/2012 и 202/2016), Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува Елаборат, а за чие одобрување е надлежен органот за вршење на стручни работи од областа на животната средина (Службен весник на Република Македонија бр. 80/09 и 36/2012) и Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалникот на општините во градот Скопје (Службен весник на Република Македонија бр.32/2012), за горенаведениот проект не треба да се изготви Елаборат за заштита на животна средина.

Со почит,

Подготвил: Дејана Пандровска
Удобротил/Согласен: Дејана Пандровска

Директор на
Управа за животна средина
Xhezmi Saliu